

บทที่ 3

บทภาพยนตร์

ภาพยนตร์ คือ การเล่าเรื่องราว ด้วยภาพ และ เสียง แต่วิธีการเล่า มีได้หลายวิธี ซึ่งจะต้องให้สอดคล้องกับ เรื่องราว ที่จะถ่ายทอดไปยังผู้รับชมด้วย เพราะ หากต้องการเล่าเรื่องดี อำนาจลึกลับ กับ เรื่องความรัก ความหวัง หรือ เรื่องการต่อสู้กับอุปสรรคชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องราวคนละแนวทาง ย่อมจะต้องอาศัยวิธีการเล่า ที่แตกต่างกันแน่นอน บทภาพยนตร์ จะเข้ามามีบทบาทในตอนนี้

บทภาพยนตร์ เปรียบเสมือนแบบร่าง (sketch design) ของการสร้างภาพยนตร์ บทภาพยนตร์ คล้ายกับ วรรณกรรมตรงที่ การบอกเล่าเรื่องราวว่า ใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร แต่ความแตกต่างอยู่ที่ บทภาพยนตร์นั้น ต้องสื่อความหมายออกมาเป็น ภาพ และ เสียง เพื่อโน้มน้าวจินตนาการของผู้ชม และมีรูปแบบโครงสร้างของเรื่อง สามารถขยายได้ และ ต้องกำหนดความยาวของการนำเสนอ

"หากวางโครงสร้างของบทภาพยนตร์ไม่ดีพอ...ย่อมไม่มีทางทำให้ภาพยนตร์เรื่องนั้นออกมาดีได้"

โครงสร้างทางกายภาพของภาพยนตร์ จะแบ่งออกเป็นกลุ่ม หรือ ท่อนจากส่วนย่อย แล้วรวมกันเป็นส่วนใหญ่ คือ จากช็อต รวมกันเป็น ฉาก และหลายฉาก รวมกันเป็นตอน และหลายตอน จึงรวมกันเป็นเรื่องหนึ่งเรื่อง

ช็อต (shot)¹ คือ ภาพเหตุการณ์ย่อยๆ ที่ถูกนำไปวางลำดับ ให้มีความหมายได้ครบ หนึ่งฉาก

ซีน (scene) หมายถึง สถานที่ (place) หรือ ฉาก (set) ที่จัดขึ้น หรือ ตัดแปลงขึ้น เพื่อใช้ในการแสดง หรือ เพื่อการถ่ายทำภาพยนตร์ ซีน เป็นหน่วยย่อยของเรื่องเล่าด้วยภาพ ประกอบด้วย ช็อต ตั้งแต่ 2 ช็อต ขึ้นไป

¹ คำว่า ช็อต (shot) มีอยู่หลายความหมาย คือ ช็อต เป็นวิธีการถ่ายภาพต่อเนื่องในหนึ่งครั้ง หมายถึง กดปุ่มบันทึกภาพบนกล้อง (record) ต่อเนื่อง จนกว่าจะยกเลิกการบันทึก (stop) เรียกว่า 1 ช็อต ภาพแต่ละช็อต ถ้าต่อเนื่องกัน เมื่อนำมารวมกัน จะเรียกว่า ฉาก แต่ถ้า มีช็อตใดๆ ซึ่งไม่ต่อเนื่อง หรือ เชื่อมโยง เป็นพวกเดียว ถือว่าเป็น ช็อตแทรก สำหรับ นำไปวางแทรกใน ซีนอื่น หรือ ถ่ายเก็บสำรองไว้ใช้ในโอกาสอื่น

ช็อต คือ ชุดของภาพ ที่บรรจุเนื้อหา ความหมาย ที่มีความสัมพันธ์กัน หนึ่งช็อต อาจมีหลายภาพ หลายเหตุการณ์ เรียกช็อต ชนิดนี้ว่า match shot หรือ montage shot ซึ่งเป็นการเชื่อมโยง สถานที่ เวลา และ เหตุการณ์ ให้เป็นเรื่องราว หรือ ความหมายเดียวกัน บางครั้ง การจัดระยะห่าง ระหว่างกล้องถ่าย กับ วัตถุในฉาก หรือมุมของการวางกล้อง กับ วัตถุ หรือ การถ่ายภาพแต่ละครั้ง ไม่ต่อเนื่องกัน คนละสถานที่ คนละเหตุการณ์ คนละช่วงเวลา (jump) ก็เรียกว่า ช็อต เช่นเดียวกัน



ซึ่งเกิดขึ้นในสถานที่เดียวกัน และมีเหตุการณ์ ที่ต่อเนื่อง

ซีเควนซ์ (sequence) คือ ตอน หรือ ช่วงเหตุการณ์หนึ่ง ของการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ ซึ่งเกิดจากซีน หลายๆ ซีน มารวมกัน ในช่วงเวลา หรือ เหตุการณ์หนึ่งๆ ให้นื้อหาที่มีความสมบูรณ์ ผู้ชมเข้าใจเรื่องราว ซีเควนซ์ หนึ่งๆ ของภาพยนตร์ อาจประกอบขึ้นด้วย ซีน เพียงซีนเดียว หรือ หลายซีน

3.1 แนวคิด และ ปัจจัยสำคัญ ในการเขียนบทภาพยนตร์

3.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับ โครงสร้างเรื่อง

(1) โครงสร้างเรื่อง (story structure)

ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างเรื่อง จะช่วยให้การเขียนเรื่อง ดำเนินไปอย่างราบรื่น และนำติดตาม ลักษณะ ของโครงสร้างเรื่อง จะมีวิธีการดำเนินเรื่อง เป็นส่วนประกอบอยู่ภายในโครงสร้างตลอดทั้งเรื่อง กล่าวคือ ทุกเรื่อง ที่เล่า จะมีตอนเริ่มต้น แล้วพัฒนาเรื่อง เพื่อไปสู่ ตอนจบเรื่อง และภายในของแต่ละตอน ก็จะมีวิธีการดำเนินเรื่อง แทรกอยู่

โครงสร้างเรื่อง แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ เริ่มเรื่อง การพัฒนาเรื่อง จบเรื่อง แต่ละส่วน ประกอบด้วยวิธีการ ดำเนินเรื่อง ซ่อนอยู่ภายใน แนวคิดโครงสร้างเรื่อง ดังกล่าว เรียกว่า องก์ 3 (3-act structure) คือ

องก์หนึ่ง เริ่มเรื่อง (beginning) คือ การแนะนำ เปิดเผย (introduction) ความต้องการ (need) บทบาท พฤติกรรม (action-lifestyle) ให้แก่ตัวละคร ตลอดจน ปัญหา อุปสรรค (conflict) ที่กำลังเผชิญอยู่ จากนั้น สร้างจุดหักเหหลัก (plot point I) เพื่อผลักดันเรื่องเข้าสู่ส่วนที่สองของเรื่อง

องก์สอง **การพัฒนาเรื่อง** (development) คือ ส่วนที่ต่อจากจุดหักเหหลัก ผลักให้เรื่องราวเข้าสู่ วิกฤติ สภาวะ (crisis) ของปัญหา แล้วค่อยพัฒนาความขัดแย้งให้รุนแรงขึ้น เรียกว่า การสร้างปัญหา ขัดแย้ง (suspense to conflict) ส่วนนี้ จะอยู่ตอนกลางเรื่อง จากนั้น ก็สร้างจุดหักเหรอง (plot point II) เพื่อผลักดัน เรื่องเข้าสู่ส่วนสุดท้ายของเรื่อง

องก์สาม **จบเรื่อง** (ending) ตอนจบ ตัวละครหลัก จะพบกับ วิกฤติใหญ่ (chaos) สร้างปัญหาอย่างรุนแรง ถึงขนาด จุดวิกฤติ (climax) – แดกหัก เพื่อนำไปสู่การจบเรื่อง โดยหลังจุดวิกฤติ ทุกอย่างก็จะเข้าสู่ภาวะ คลี่คลาย สรูป (resolution to conclusion) ส่วนจะจบแบบใด ขึ้นอยู่วัตถุประสงค์ของผู้เขียน มีจบอยู่ 3 แบบ คือ จบแบบ สุข สมหวัง จบแบบ ทุกข์ ผิดหวัง สูญเสีย และ จบแบบ ได้อย่าง แต่ต้องเสียอีกอย่าง

(2) วิธีการดำเนินเรื่อง (life story cycle)

มีลักษณะคล้ายชีวิตผลิตภัณฑ์ คือ เรื่องที่เล่าย่อมมีเริ่มต้น ดำรงอยู่ และมีจุดจบ มี 5 ลำดับ คือ 1) แนะนำ เปิดเผย (introduction) เผยให้เห็นธาตุแท้ (need) และ บทบาท (action-lifestyle) 2) สร้างปัญหา ขัดแย้ง (suspense to conflict) 3) วิกฤตสภาวะ (crisis) 4) วิกฤต-แดกหัก (climax) 5) คลี่คลาย สรูป (resolution)

to conclusion)

3.1.2 ปัจจัยพื้นฐานในการเขียนบท

การเล่าเรื่อง ผ่านสื่อภาพยนตร์ จำเป็นจะต้องรวบรวม ข้อมูล แนวคิด และปัจจัยพื้นฐานเหล่านี้ ให้ได้ครบถ้วนเสียก่อน ก่อนที่จะนำไปจัดทำเป็นบทภาพยนตร์จริงๆ คือ (1) เรื่อง (story) (2) แก่นเรื่อง (theme) (3) โครงเรื่อง (plot) และ โครงเรื่องขยาย (treatment) (4) ตัวละคร (character) (5) บทสนทนา (dialogue) (6) ฉาก (7) กลวิธีในการเสนอเรื่อง หรือ มุมมอง (point of view)

เรื่อง (story) หมายถึง เหตุการณ์ หรือ เรื่องราวที่เกิดขึ้น อาจเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ วัตถุสิ่งของ พีช สัตว์ มนุษย์ เทพเจ้า ซึ่งมีจุดเริ่มต้น และ ดำเนินไป สู่จุดสิ้นสุด ระยะเวลาของเหตุการณ์ในเรื่อง อาจจะสั้นเพียงไม่กี่นาที อาจยาวนานเป็นปี หรือไม่รู้จบ (Infinity) ก็ได้ เรื่องที่เหมาะสมจะนำมาทำเป็นบทภาพยนตร์ จะต้องมีความขัดแย้ง (conflict) และจุดหัก (plot point) ซึ่งก่อให้เกิดการกระทำ และผลึก หรือ สิ่ง ให้เรื่องราวดำเนินต่อไป และเรื่อง

แก่นเรื่อง (theme) เป็นแนวคิดหลักของเรื่อง อาจเป็นปรัชญา หรือ ความเชื่ออย่างหนึ่ง ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ เมื่อได้แก่นเรื่องแล้ว ก็จะทำให้มองเห็น ความคิดรวบยอด (concept) ของเรื่องว่า เรื่องราวที่จะนำเสนอ เป็นแนวคิดของอะไร หรือเป็นแนวคิดของใคร มาจากที่ใด ต้องการนำเสนออะไร แก่นเรื่อง อาจมีหลายประเด็น ตั้งแต่ ประเด็นเนื้อหาสำคัญ หรือ แก่นหลัก (main theme) ของเรื่องที่จะนำเสนอ ซึ่งอาจประกอบด้วย ประเด็นรอง (sub theme) อื่นๆก็ได้ แต่ต้องไม่ออกนอกแนวความคิดหลัก

หากจะนำเรื่องราวทั้งหมด บรรจุลงในบทภาพยนตร์ คงเป็นไปได้ ผู้เขียนจึงต้องเลือก เหตุการณ์หนึ่ง หรือ ตอนใดตอนหนึ่งที่น่าสนใจ มาเขียนเป็นโครงเรื่อง (plot) เพื่อลำดับเหตุการณ์ หรือ พฤติกรรม ตัวละคร จากจุดใดจุดหนึ่ง ไปจนถึงจุดสิ้นสุด ดังนั้น plot จึงถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่คิดขึ้นมาใหม่ เรื่องที่นำมาจากเหตุการณ์จริง เรื่องที่ดัดแปลงมาจากวรรณกรรม หรือ แม้แต่เรื่องที่ลอกเลียนแบบมาจากภาพยนตร์อื่น สิ่งสำคัญคือ เรื่องต้องมีความน่าสนใจ มีใจความสำคัญ (the premise) ชัดเจน ที่สามารถพัฒนาขยายเป็นโครงเรื่องใหญ่ได้

การขยายโครงเรื่อง (treatment) จะช่วยให้ บทภาพยนตร์ มีความเป็นจริง สามารถนำไปถ่ายทำได้จริง มีความสมเหตุสมผล เนื่องจาก เหตุการณ์ใน plot เรื่อง อาจเป็นเรื่องของนามธรรม จึงจำเป็นต้องขยายเพิ่มเติมให้ประเด็นหลักของเรื่อง เข้าใจง่ายขึ้น เมื่อรับชมผ่านภาพ และเสียง

ตัวละคร (character) เป็นผู้ดำเนินเหตุการณ์ จากจุดเริ่มต้น ไปสู่จุดสิ้นสุดของเรื่อง ตัวละคร อาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของ หรือเป็นนามธรรม ก็ได้ การสร้างตัวละครขึ้นมา ต้องคำนึงถึงภูมิหลังพื้นฐาน ที่มาที่ไป บุคลิกนิสัย ความต้องการ อันก่อให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ ตัวละคร แบ่งออกเป็น ตัวแสดงหลัก หรือ ตัวแสดงนำ และ ตัวแสดงสมทบ หรือ ตัวแสดงประกอบ ตัวละครทุกตัวที่สร้างขึ้นในเรื่อง จะต้องมียุทธพลต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือ



เป็นตัวเสริมบทบาทของตัวละครนำ

ส่วนบทสนทนา (dialogue) ของตัวละคร ที่ได้ตอบกัน เป็นสื่อบอกอารมณ์ นิสัย ความต้องการ ให้ผู้ชมรับรู้ ภาพยนตร์ที่ดี จะสื่อความหมายด้วยภาพ มากกว่าคำพูด คำพูดจะใช้เท่าที่จำเป็น เพื่อช่วยเสริมบทบาทของตัวละคร ให้ดูโดดเด่นขึ้น และ ใช้อธิบายภาพในเหตุการณ์ ที่อาจทำให้ผู้ชมเข้าใจผิด หรือเข้าใจยาก

ฉาก และ สถานที่ (setting) คือ สถานที่ในเรื่อง (อาจจะมีจริง เป็นจริง หรือไม่มีอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงก็ได้) ณ ช่วงเวลาใด เวลาหนึ่ง แล้วมีเหตุการณ์ ตัวละคร อุบัติขึ้น กระทำการตามปรารถนาของตน สร้างความพอใจ ความขัดแย้ง ไปสู่จุดวิกฤติ แล้วก็คลี่คลาย ฉาก ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของเรื่อง ซึ่งจะต้องสร้างให้ดูสมจริง จะทำให้ภาพที่เสนอออกมา มีสาระ และมีคุณค่า ทางสุนทรียศาสตร์

สิ่งที่จำเป็นสุดท้าย ที่ผู้เขียนบท จะต้องคิดให้ได้ คือ มุมมอง (point of view) ในการพาเรื่องให้ไปสู่จุดหมาย ซึ่งถือเป็น กลวิธีในการเสนอเรื่อง ว่าใครเป็นผู้เล่าเรื่อง อาจเป็นตัวละครบุรุษที่ 1 หรือ บุรุษที่ 1 เล่าถึง บุรุษที่ 2 หรือ จะให้เป็นคำบอกเล่าของผู้เขียนบท ซึ่งเป็นเจ้าของเรื่อง ที่รู้เรื่องทุกอย่างดี บทภาพยนตร์ส่วนใหญ่ ใช้มุมมองนี้เป็นกลวิธีในการเสนอเรื่อง

สิ่งที่จำเป็น ที่ทำให้การเล่าเรื่อง ดึงดูดไม่สะดุด เรียกว่า style นั่นคือ ภาษาภาพยนตร์ ซึ่งประกอบด้วย ภาพ (vision) ความเคลื่อนไหว (motion) ช่องว่าง (space) เวลา (time) สี (colour) เสียงพูด (dialogue) เสียงดนตรี (music) เสียงประกอบ (sound effects)

บทภาพยนตร์ คือ การเขียนอธิบายรายละเอียดเรื่องราว เมื่อได้โครงสร้างเรื่อง (plot) ที่ชัดเจนแล้ว จึงนำเหตุการณ์มาแบ่งเป็นตอน (sequence) แยกขยายเป็น ฉาก (scene) ใส่รายละเอียด เช่น เหตุการณ์ ช่วงเวลา สถานที่ ตัวละคร บทสนทนา การกระทำ เมื่อต้องการจะถ่ายทำ ต้องกำหนดมุมกล้อง ขนาดภาพ ให้แน่นอนชัดเจน บทภาพยนตร์ จึงถูกเขียนขึ้น 2 ขั้นตอน คือ ตอนเตรียมงานผลิต (pre-production) เรียกว่า screenplay สำหรับนักแสดง ใช้ฝึกซ้อม และ ตอนถ่ายทำ เรียกว่า บทถ่ายทำ (shooting script) และบทภาพ (story board) ซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์ และ ทีมงาน เป็นผู้จัดทำขึ้น โดยพัฒนามาจากบท screenplay

3.2 องค์ประกอบของบทภาพยนตร์

องค์ประกอบหลัก 5 ประการ ในการเขียนบทภาพยนตร์ ประกอบด้วย เรื่องราว (story) โครงสร้างของเรื่อง (structure หรือ plot) ฉาก และ เหตุการณ์ (scene and sequence) ตัวละคร (character) ความปรารถนาของตัวละคร (need) ความขัดแย้ง (conflict) และ บทสนทนา (dialogue) ปัจจัยเหล่านี้ เป็นพื้นฐานสำคัญ สำหรับการเขียน ให้การเล่าเรื่องอยู่ในรูปแบบ ภาพยนตร์ ซึ่งแตกต่างจาก การเขียนนวนิยาย กล่าวคือ การเขียนนวนิยาย จะมีความเป็นอิสระมากกว่า เพราะไม่ต้องกังวลเรื่องความยาวของเรื่อง หรือ วิธีการเขียน รูปแบบภาษา การถ่ายทอดความรู้สึก แต่ภาพยนตร์ ต้องยึดรูปแบบวิธีการเขียน ที่กระชับ แสดงให้เห็นภาพเคลื่อนไหว แอ็คชั่น ของตัวละคร และ เหตุการณ์ ได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญ คือ เรื่องความยาวของบท ซึ่ง

ต้องกำหนด ไว้ไม่เกิน 120 นาที (2 ชั่วโมง) ต่อภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง บทภาพยนตร์มาตรฐานทั่วไป จะมีความยาว 120 หน้า (เฉลี่ย หน้าละ 1 นาที) สิ่งที่บทภาพยนตร์ แตกต่างจาก นวนิยาย อีกประการหนึ่ง คือ วิธีคิด โครงเรื่อง แบบนวนิยาย จัดไว้ได้อย่างไร ก็จะเขียนไปตามนั้น ตั้งแต่ต้นจนจบ แต่สำหรับภาพยนตร์แล้ว ต้องคิด โครงเรื่องหลัก ไว้เป็นแนวทางไว้ก่อน ยังไม่ต้องใส่รายละเอียดไปในทันที แต่จะถูกนำมาขยายเป็นช่วงๆ ของการเขียนบท ดังนั้น บทภาพยนตร์ จึงมีหลายชั้น มิใช่เขียนแล้วจบ นำไปถ่ายทำได้ แต่นวนิยาย ต้องเขียนให้จบ ตามโครงเรื่อง จึงจะเข้าใจรู้เรื่อง และ สนุก

3.2.1 เรื่องราว และ ความหมายของเรื่องราว

เรื่องราว (story) หมายถึง ลำดับเหตุการณ์ (sequence of events) ที่เป็นได้ทั้งเรื่องจริง และ เรื่องแต่งขึ้น เพื่อให้ผู้อ่าน ผู้ฟัง หรือ คนดู ได้รับสุนทรียภาพ ภายในเรื่อง ก็มักจะกล่าวถึง พระเอก คือ ผู้ที่ต้องการสื่อบางอย่าง อย่าง แล้วจึงตัดสินใจ ลงมือกระทำ แต่ก็ต้องพบกับปัญหา และ ความขัดแย้ง ซึ่งไปสู่จุดสูงสุดทางอารมณ์ และ เข้าสู่จุดคลี่คลายของเรื่อง ในตอนจบ

ดังนั้น ปัจจัยสำคัญในการเล่าเรื่อง ที่น่าสนใจ คือ พระเอก (hero) ความต้องการ (need) การกระทำ (action) ความขัดแย้ง (conflict) จุดสูงสุดทางอารมณ์ (climax) และ จุดคลี่คลายของเรื่อง (resolution) เรื่องราวที่คิดขึ้น ควรเป็นเรื่องที่คนเขียนบท มีความลึกซึ้งเป็นอย่างไร สิ่งที่ "ขาย" ได้ มีข้ออยู่ที่เนื้อหาสาระ แต่อยู่ที่วิธีการเล่า หรือ การสื่อสารกับคนดู ผู้เขียนบท จะต้องมีเชื่อมั่นในสิ่งที่อยากเล่า ว่ามีคุณค่าเพียงพอ และสามารถโน้มน้าวคนดู คนฟัง ได้มีจิตใจคล้อยตามได้ มันเป็นสิ่งจำเป็น เมื่อคิดจะเล่าสิ่งใด ควรต้องถล่น กรอกลความคิด แล้วเขียนออกมาให้ "ชัดเจน"

(1) ที่มาของเรื่องราว

การคิดเรื่องราว เพื่อนำมาสร้างเป็นบทภาพยนตร์ ทำได้หลายวิธี เช่น

-การสำรวจตนเอง เพื่อสอบทวนพื้นฐานด้าน ปรัชญา กระบวนทัศน์ วิสัยทัศน์ และ ความคิดเกี่ยวกับชีวิต ของผู้เขียนเอง (โปรดกลับไปดู บทที่ 1 ศาสตร์ และ ศิลป์ ในภาพยนตร์) การสอบทวนเรื่องเหล่านี้ จะช่วยให้เกิด มุมมอง ที่ลึกซึ้ง และกว้าง ทำให้การคิดค้นเรื่องทำได้น่าสนใจ และมีประโยชน์ต่อสังคม

-การเฝ้าสังเกต เพื่อค้นหา พฤติกรรมของ วัตถุ พีช สัตว์ คนในสังคม โดยเฉพาะเรื่อง ค่านิยมของผู้คน ในสังคม คิดอย่างไรกับสิ่งรอบๆ ตัว โดยการตั้งคำถาม ว่าทำไม เพราะเหตุใด ซึ่งจะเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนา และ การขยายเรื่องราวที่จะเล่า

-การบันทึก เช่น บันทึกประจำวัน บันทึกความใฝ่ฝัน เหล่านี้จะช่วยเก็บรายละเอียดของแนวคิด ทั้งช่วย เรื่องความทรงจำต่างๆ

(2) การพัฒนาเรื่อง



การพัฒนาความคิดไปสู่เรื่องราวของนักเขียนแต่ละคน มักจะกระทำผ่านตัวละคร (character) และ ความขัดแย้ง (conflict) เพราะสองสิ่งนี้ คือสิ่งคู่กัน ในการเขียนบทภาพยนตร์ เมื่อคิดเรื่องไปได้แล้ว จะต้องคิดต่อไปอีกว่า จะพัฒนาเรื่องราวต่อไปได้อย่างไร นี่เป็นเรื่องจำเป็น และสำคัญ เพราะเรื่องราว ใดๆ ก็คิดได้ แต่คิดต่อและ ให้น่าสนใจ เป็นเรื่องยาก

- เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีเนื้อหาสำคัญเกี่ยวกับอะไร สิ่งที่ต้องคิดให้ได้ก่อนคือ แก่นของเรื่อง (theme) คุณค่าของเรื่อง มักอยู่ที่เรื่องนั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับมนุษย์ สังคม และสิ่งแวดล้อม อารมณ์ ความรู้สึก

- เป็นเรื่องราวประเภทใด เช่น ภาพยนตร์เรื่องหนึ่ง อาจมีรสชาติหลายอย่าง ผสมผสานอยู่ในเรื่องเดียวกัน เช่น รัก วิชา ต่อสู้ บู้ ตลก ตกใจ ทำให้น่าหนักในการโน้มน้าวใจตลอด ไร้ทิศทาง จึงต้องกำหนดว่า ตลอดทั้งเรื่อง เป็นเรื่องราวประเภทใด

- ใครคือ พระเอก นางเอก (ตัวร้าย หรือ ผลักดัน บทบาทของพระเอก) ผู้ร้าย (ตัวสร้างความขัดแย้ง) ซึ่ง อาจเป็นได้ทั้ง วัตถุ พีช คน สัตว์ สิ่งลึกลับ อานาจบางอย่าง เช่น เทพเจ้า ซาตาน

- มีเหตุการณ์ หรือ สถานการณ์ใดที่ช่วยผลักดันเรื่องราว ให้ดำเนินต่อไป ซึ่งจำเป็นต้องใส่บทแอ็คชั่นของ ตัวละครเข้าไป เป็นตัวผลักดันให้เกิดเรื่อง

- อะไร คือ สิ่งบันเทิง ที่มีในเรื่อง เพราะ ความบันเทิง คือ เป้าหมายสูงสุดของเรื่องราว หากแต่ความบันเทิง นั้น ต้องมีพลัง อำนาจ ที่จะหนุนส่งให้ความบันเทิง ประสบผลสำเร็จ ด้วยการ ดึงคนดูจากชีวิตจริง ให้เข้าไปมีส่วนร่วมกับเรื่องราวที่พวกเขากำลังรับชม

จะเห็นว่า ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน เรื่องเล่าเก่าๆ ได้ถูกนำมาเล่าใหม่ ด้วยวิธีการนำเสนอที่แตกต่าง หลากหลาย โดยนักเขียนรุ่นใหม่ๆ ต่างก็คิดค้นเรื่องราวของตนเอง แบบ "คิดนอกกล่อง" เพื่อพัฒนาแนวของเรื่องให้แตกต่างไปจากแนวเดิมๆ

3.2.2 โครงสร้างบทภาพยนตร์

โครงเรื่อง (plot) หรือ โครงสร้าง (structure) ของเรื่อง จะแตกต่างจาก เรื่องราว (story) เพราะเรื่องราว คือ เรื่องเล่าที่มีการจัดลำดับ เหตุการณ์ ให้มีความสัมพันธ์กัน อย่างสมเหตุสมผล แต่ โครงเรื่อง คือ ส่วนหนึ่ง ท่อนหนึ่ง ของเรื่องราว เช่น สามีตาย ต่อมา ภรรยา ก็ตายตาม นี่คือการเรื่อง (story) แต่ถ้า สามีตาย และต่อมา ภรรยาก็ตรอมใจตายตามไปด้วย ด้วยความอาดูด นี่เป็นโครงเรื่อง เพราะยังมีลำดับของเวลาอยู่ พร้อมกับความสัมพันธ์ที่มีเหตุผล

ดังนั้น เรื่องราว ก็เป็นโครงเรื่อง ที่มีลำดับเหตุการณ์ของแอ็คชั่น เรียงไปตามลำดับเวลา ส่วนโครงเรื่อง คือ สิ่งที่เน้นความสัมพันธ์ของเหตุผล ระหว่างแอ็คชั่น กับ แอ็คชั่นในเรื่องราว ซึ่งจะต้องผูกพันหรือต่อสู้ออกุศลธรรมที่ขวางกั้น โดยนำไปสู่จุดสูงสุดทางอารมณ์ (climax) และ จุดคลี่คลาย (resolution)

ส่วนโครงสร้าง คือ ทุกๆ สิ่ง ที่นำมารวมกันในบทภาพยนตร์ ทำให้เรื่องในบท ถูกยึดโยงให้เป็นหนึ่งเดียวกัน นับว่า โครงสร้าง เป็นองค์รวมที่มีความสำคัญ ยิ่งใหญ่กว่าส่วนย่อย โครงสร้าง จะช่วยยึดแฉกชั้นของตัวละคร โครงเรื่อง เหตุการณ์ บทสนทนา และบทบรรยายฉาก เข้าด้วยกัน โครงสร้าง เหมือน ถ้วยกาแฟ ส่วนที่ จะนำมาใส่ในถ้วย เช่น กาแฟ น้ํานม น้ําร้อน ครีม จะถูกปรุงให้เป็นเครื่องดื่ม จะอร่อยหรือไม่ ขึ้นอยู่กับผู้ปรุง คือ ผู้เขียนบท สรุป บทภาพยนตร์ ก็คือ โครงสร้าง นั่นเอง

การเขียนโครงสร้างบทภาพยนตร์ ต้องอาศัยแนวทาง นำไปสู่จุดคลี่คลายของเรื่อง (dramatic action) ในตอนจบ ซึ่งแนวทางนี้ จะเป็น ตู๊กตา หรือ หุ่นจำลอง ที่เรียกว่า แบบโครงสร้าง (paradigm) ในการจัดทำบท ภาพยนตร์

การเขียนบทภาพยนตร์ จะเริ่มจากการขึ้นโครงร่าง หรือ แบบโครงสร้าง (paradigm) ไว้รอก่อน หลังจากนั้น จึงสร้างเรื่องราวขึ้น และค่อยๆ แต่งเติมรายละเอียดของเรื่อง (การใส่ treatment) จนเสร็จสมบูรณ์ เมื่อได้เรื่องราว แล้ว จึงนำเนื้อหาของเรื่องราวที่สร้างขึ้น ไปจัดวางในโครงสร้าง

โครงสร้าง เหมือน ความหมายของคำว่า "บ้าน" บ้าน ประกอบด้วยโครงสร้างพื้นฐาน คือ เสา พื้น ผนัง หน้าต่าง หลังคา ส่วนรูปร่าง หรือจะสร้างด้วยวัสดุอะไร นั้น ขึ้นอยู่กับเจ้าของบ้าน แต่จะต้องมีโครงสร้าง ครบทุกองค์ประกอบ ของคำว่าบ้าน เจ้าของบ้าน ก็คือ ผู้เขียนบท ส่วนรูปร่าง รูปทรง ของบ้าน ก็คือ โครงเรื่อง (plot) ภายในโครงเรื่อง จะดำเนินไปอย่างไร สนุก ตื่นเต้น เร้าใจ หรือจืดชืด ก็ขึ้นอยู่กับว่า บ้าน จะสร้างด้วย วัสดุอะไร

องค์ประกอบของ แบบโครงสร้าง

แม้ว่า การเขียนบทภาพยนตร์ เหมือนการผจญภัย เหนือความเสี่ยง ซึ่งไม่ทราบว่าจะออกมาในรูปใด หรือ อาจจะถูกถล่มทิ้งภายหลังก็ได้ หรือถูกแก้ไขจนไม่เหลือเค้าเดิม ก็อาจเป็นไปได้ ดังนั้น จึงต้องมีการวางแผนในสิ่งที่ กำลังจะเขียน เช่น "ทั้งๆ ที่ถูก แบนด์ แกล้งให้เจ็บ แต่ น้อยหน้า ก็ยังให้อภัย" ทำให้เกิดข้อสงสัยว่า ทำไม น้อยหน้า จึงให้อภัย แบนด์ ได้ง่ายขนาดนั้น คงต้องมีอะไรในใจ น้อยหน้าแน่ๆ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ น้อยหน้า แอบชอบ แบนด์ หรือ น้อยหน้า ถูกอบรมสั่งสอนว่า อย่าถือสาคนอื่น

แต่อย่างไรก็ตาม การนำแบบโครงสร้าง มาวางไว้ตรงหน้า ก็จะทำให้มองเห็นขอบของเส้นทาง หรือ ถนน และมองเห็นจุดสิ้นสุดของการเดินทาง

เริ่มเรื่อง (beginning)	กลางเรื่อง (middle)	จบเรื่อง (ending)
องค์ 1 การเปิดเรื่อง (set up) บท: หน้าที่ 1 – 30	องค์ 2 ความขัดแย้ง เหนือหน้า (confrontation) บท: หน้าที่ 31 – 90	องค์ 3 การคลี่คลายปัญหา (resolution) บท: หน้าที่ 91 – 120



จุดหักเหหลักที่ 1 (major plot point I) บท: หน้าที่ 25 – 27	จุดหักเหหลักที่ 2 (major plot point II) บท: หน้าที่ 85 – 90	
--	---	--

ที่มา: ราคานต์ วิวัฒน์สินอุดม. **ปั้นบทสะกดหนัง** (Three-act structure Screen writing).
สำนักพิมพ์ อาทิตยส์นิทจันทร์ หน้า 54.

ภาพยนตร์บันเทิงทั่วไป มีความยาวประมาณ 2 ชั่วโมง หรือ 120 นาที จะเท่ากับบทภาพยนตร์^[2] จำนวน 120 หน้า เพราะใน 1 หน้า จะเฉลี่ยความยาวของภาพยนตร์ เท่ากับ 1 นาที แต่มีภาพยนตร์บางเรื่อง อาจมีจำนวนหน้า มากกว่า หรือน้อยกว่า แต่ก็ใกล้เคียง หากเป็นบทภาพยนตร์ จะเอาสัดส่วน จำนวนหน้าของแต่ละองก์ ไปใช้ก็สามารถทำได้

ดังนั้น แบบโครงสร้างดังกล่าว จึงเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการเขียนบทภาพยนตร์

องก์ 1 การเปิดเรื่อง มีหน้าที่หลัก คือ การสร้างเรื่องขึ้น โดยการ แนะนำตัวละครหลัก การวางเงื่อนไข ความสัมพันธ์ เกี่ยวข้อง ของเรื่องราว ของตัวละคร การวางฉาก ลำดับฉาก การสร้างสถานการณ์มีคเป็นปมปัญหาไว้ เพื่อจะนำไปขยาย หรือเฉลย ในองก์ถัดไป การเดินเรื่องในองก์ 1 จะต้องกระชับ รวดเร็ว ไม่ยืดเยื้อ

จุดหักเหหลักที่ 1 (major plot point I)

จุดหักเห เป็นจุดที่พาเหตุการณ์ในเรื่อง ให้พัฒนาไปสู่องก์ 2 จุดหักเห อาจเป็นซีเควนซ์ หรือ ขึ้น หรือ แอ็คชั่น คำพูด ก็ได้ เช่น เมื่อเขาทั้งสอง คบกันรู้ใจกันเป็นอย่างดี จุดหักเห เกิดขึ้นเมื่อ ให้เขาทั้งสองหลับนอนด้วยกัน เป็นการวางความสัมพันธ์ ที่นำไปสู่องก์ 2 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ฆาตกรรม การวางจุดหักเหหลักที่ 1 มักวางไว้ที่หน้าที่ 25

องก์ 2 จะเต็มไปด้วย แอ็คชั่น (dramatic action) ที่มาจากปมขัดแย้ง และการเผชิญหน้า เริ่มจากจุดสิ้นสุดของ จุดหักเหหลักที่ 1 ซึ่งอยู่ในตอนท้ายของ องก์ 1 และดำเนินไปจนพบ จุดหักเหหลักที่ 2 บทใน องก์ 2 จะเริ่มจากหน้าที่ 30-90 (ประมาณ 60 หน้า) ซึ่งเป็นส่วนที่ยากที่สุด ของการเขียนบทภาพยนตร์ และเป็นส่วนที่ยาวที่สุดด้วย

จุดหักเหหลักที่ 2 (major plot point I) คือจุดพลิกผันของตอนท้ายของ องก์ 2 ไปสู่ องก์ 3

หน้าที่หลัก และวัตถุประสงค์ ของ จุดหักเหหลัก คือ การช่วยผลักดันเรื่อง ให้ดำเนินไปข้างหน้า ซึ่งอาจเป็นอุบัติเหตุ เหตุการณ์ แล้วร้อยเข้ากับ แอ็คชั่น แล้วพลิกผันไปสู่ทิศทางใหม่ ผู้เขียนบทภาพยนตร์ จะต้องสร้าง

² หมายถึง บท screenplay หรือบทแสดง ไม่ใช่ บทขยาย (treatment) ไม่ใช่ บทถ่ายทำ (shooting script) ซึ่งจะมีรายละเอียด และคำอธิบาย ขยายอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้เอกสารพิมพ์ มีจำนวนหน้าเขียน มากกว่า 120 หน้าแน่นอน]

จุดหักเหหลัก ให้ชัดเจน ควบคู่ไปกับโครงสร้างของเรื่องที่แข็งแรง จึงจะทำให้เรื่องราวของภาพยนตร์ โดดเด่น และ น่าสนใจ ภาพยนตร์เรื่องหนึ่งๆ อาจมีจุดหักเหย่อย เพิ่มขึ้นอีกได้เท่าที่ต้องการ

องก์ 3 ประกอบด้วย แอ็คชั่น ที่ต่อจาก จุดหักเหหลักที่ 2 ซึ่งอยู่ในตอนท้ายของ องก์ 1 และดำเนินไปจนจบเรื่อง มีความยาว 30 หน้า เริ่มจากหน้าที่ 90-120 ในองก์ 3 จะเป็นแอ็คชั่น คลี่คลายปัญหา เพื่อหาทางออกให้แก่ ปมขัดแย้งทั้งหมด เป็นการแก้ปัญหาของตัวละคร ว่าประสบผลสำเร็จ หรือ ล้มเหลว หรือ สำเร็จอีกอย่าง แต่ก็ล้มเหลวอีกอย่าง

+ องค์ประกอบ ของแบบโครงสร้างบทภาพยนตร์ (script model)

เปรียบเทียบ ภาพยนตร์ ความยาว 120 นาที กับ ภาพยนตร์สั้น 10 นาที

	act-1: beginning / setup	act-2: middle / climax	act-3: ending
	เปิดเรื่อง เปิดตัวละคร (need's actor)	ขัดแย้ง เผชิญหน้า (confrontation)	คลี่คลายปัญหา หลัง climax (resolution) หน้าที่
	เปิดเรื่อง เปิดตัวละคร (need's actor)	ขัดแย้ง เผชิญหน้า (confrontation)	คลี่คลายปัญหา หลัง climax (resolution) หน้าที่

+ การเขียนบทโดยยึดโครงสร้าง act 1-2-3

อัตราส่วน ความยาว บท / เรื่อง (ขนาดกระดาษ A4) : สัดส่วน เวลา act1 : act2 : act3 = 1 : 2 : 1

ความยาว บท / เรื่อง	องก์ 1 (act1)	องก์ 2 (act2)	องก์ 3 (act3)
5 นาที	1 1/2 หน้า	2 1/2 หน้า	1 หน้า
10 นาที	2 1/2 หน้า	5 หน้า	2 1/2 หน้า
25 นาที	6 หน้า	13 หน้า	6 หน้า
120 นาที	30 หน้า	60 หน้า	30 หน้า

ภาพยนตร์แต่ละเรื่อง จะสร้างเหตุการณ์ ตัวละคร ในองก์ 1 องก์ 2 องก์ 3 แตกต่างกัน และความยาวก็



แตกต่างกันด้วย แต่ต้องอยู่กฎแห่ง โครงสร้างของบทภาพยนตร์

สรุป ก่อนที่จะเริ่มลงมือ เขียนแบบโครงสร้าง ผู้เขียนจะต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ก่อนว่า อะไรคือ ตอนจบเรื่อง ตอนเริ่มเรื่อง จุดหักเหหลักที่ 1 และ จุดหักเหหลักที่ 2 จาก ที่นำเนื้อหา มาวางตามจุดต่างๆ ดังกล่าว แล้วจึงเริ่มเขียนบทตามลำดับ เช่น

นักศึกษาสาวคนหนึ่ง ทดลองอยู่กับแฟนหนุ่มชื่อบ๊อบที่แสนดี ในสถาบันเดียวกัน แล้วพบว่า ชีวิตไม่มีความสุข ขณะที่เธอไปลงทะเบียนเรียนวิชาศิลปะ กับอาจารย์หนุ่มใหม่ไฟแรง เธอหลงเสน่ห์ จนมีความสัมพันธ์กัน และมีท้องในที่สุด แต่ความปรารถนาของเธอไม่สมหวัง เธอก็ตัดสินใจ หนีจากแฟนเก่าและชายชู้ไป หลังจากคลอดลูกแล้ว เธอก็เลี้ยงลูกของเธอเองตามลำพัง

สิ่งแรกที่ต้องค้นหา คือ แอ็คชั่น และ ตัวละคร ซึ่งก็คือ การสร้างแบบโครงสร้าง ของเรื่องนั่นเอง

เริ่มจาก การค้นหาตอนจบของเรื่อง ค้นพบว่า หญิงสาวคนนั้น หนีจากแฟนเก่าและชายชู้ไป แล้วคลอดลูกตามยถากรรม ถามว่า เธอคลอดที่ไหน ไปอยู่กับใคร ยังไม่จำเป็นต้องรู้ตอนนี้ แต่สิ่งที่ผู้เขียนต้องรู้ให้ได้ก่อนคือ ควรจะเริ่มเรื่องนี้อย่างไร เพื่อต้องการให้คนดูรู้ว่า ทำไม หญิงสาวคนนั้น อยู่กับแฟนหนุ่มแล้ว จึงไม่มีความสุข ผู้เขียนต้องเผยให้เห็นสาเหตุว่า การทดลองมีชีวิตคู่ ของหญิงสาว กับ แฟนหนุ่ม ทำไมจึงไม่มีความสุข และการเปิดเผยในตอนใด หรือ ฉากไหน ของเรื่อง จึงจะเหมาะสม ขึ้นอยู่กับการลำดับเหตุการณ์ ให้ดูน่าสนใจ

เมื่อต้องการเปิดเผยเหตุการณ์ดังกล่าว สิ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ การเปิดเผยของเรื่อง ต้องเปิดเผยให้เห็นภาพ ที่เป็นเงื่อนไขแรกที่ได้วางไว้ ดังนั้น การเขียนบท ต้องคิดวางแผนของเรื่อง ทดลองวางไว้หลายๆ แนวทาง เพื่อตรวจสอบว่าจะสร้างพลังให้กับตัวละคร ด้วยฉากแบบใด กลางวัน หรือ กลางคืน ภายนอก หรือ ภายใน เป็นฉากแอ็คชั่น หรือ ฉากบทพูด เห็นเหตุการณ์ตอนใด ให้พิจารณาถึงความเหมาะสม

องก์ 1 ปูเรื่อง ชีวิตแต่งงานที่ไม่มีมีความสุข ของหญิงสาวคนหนึ่ง นักศึกษาสาวคนหนึ่ง รักแฟนหนุ่มที่เธอเห็นว่ารูปหล่อ และใจดี และมีความปรารถนาที่จะร่วมชีวิตเดียวกัน เธอจึงตกลงย้ายไปอยู่ร่วมกัน กับแฟนหนุ่ม จุดหักเหหลักในตอนจบ องก์ 1 คือ วันที่เธอไปสมัครเรียน วิชาศิลปะ เหตุการณ์นี้ นำไปสู่ ความสัมพันธ์ระหว่างเธอ กับ อาจารย์หนุ่ม แล้วจากนั้น เรื่องก็พลิกผันไปสู่ทิศทางใหม่

องก์ 2 เสนอปัญหา เป็นการเริ่มความสัมพันธ์กับ อาจารย์หนุ่มของเธอ ที่นำเธอไปสู่จุดสูงสุด คือ “ท้อง” และในจุดหักเหหลักที่ 2 ซึ่งเป็นตอนจบของ องก์ 2 คือ ตอนที่เธอรู้ว่าตัวเองท้อง ซึ่งเป็น แอ็คชั่น ที่นำไปสู่จุดคลี่คลายปัญหา และ บทสรุปเรื่องในองก์ 3 เพราะได้คลายปมปัญหาว่า จะทำอย่างไร นั่นก็คือ เธอได้หนีจากแฟนและอาจารย์หนุ่ม ซึ่งเป็นชายชู้ไป

ถึงตอนนี้ ก็ได้ปัจจัย ในการวางรูปแบบโครงสร้างแล้ว คือ ตอนจบ ตอนเริ่มเรื่อง จุดหักเหหลักที่ 1 และ จุดหักเหหลักที่ 2 ก็นำไปเขียนเป็นแบบโครงสร้างได้แล้ว

องค์ 1 เปิดเรื่อง: ชีวิตแต่งงานที่ไร้ความสุข

จุดหักเหหลักที่ 1: สมักรเรียนวิชาศิลปะ

องค์ 2 เหนือปัญหา: ความสัมพันธ์กับอาจารย์หนุ่ม

จุดหักเหหลักที่ 2: เธอรู้ว่าต้อง

องค์ 3 คลี่คลายปัญหา: ทำอย่างไร

จุดจบ ทั้งแฟนหนุ่ม และ ชู้

ตัวอย่าง แบบโครงสร้างดังกล่าว สามารถฝึกเขียนกันได้ และทำบ่อยๆ โดยเริ่มเขียนตอนจบก่อน จะช่วยให้มองเห็นแนวของเรื่องได้ชัดเจน จากนั้นจึงค่อยพิจารณาว่า จะเปิดเรื่องอย่างไร ที่ไหน เวลาใด โดยยังไม่ต้องคำนึงว่า เรื่องราวจะต้องสมบูรณ์ในคราวเดียว.

3.2.3 ฉาก

ฉาก หรือ ฉีน (scene) ในภาพยนตร์ มีหลายความหมาย (1) ฉาก หมายถึง เหตุการณ์ที่ใช้แสดง แอ็คชั่นของตัวละคร (2) ฉาก คือ ที่รวมของ ชื่อท หลายๆ ชื่อท หรือ รวมชุดของชื่อทหลายชื่อท ที่เชื่อมสัมพันธ์กันเป็นลำดับ (3) ฉาก คือ ส่วนที่อธิบายรายละเอียดของแอ็คชั่น ซึ่งแบ่งเป็นตอนเริ่ม ตอนกลาง และตอนจบ โดยครอบคลุมถึง เวลา พื้นที่ ความรู้สึก

ภาพยนตร์ แต่ละเรื่องจะมีจำนวนฉาก ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับเรื่อง และการดำเนินเรื่อง แต่ไม่ว่าภาพยนตร์เรื่องใด ต่างก็ต้องการนำเสนอฉากที่มีพลัง มีความหมาย มีคุณค่า น่าสนใจ ด้วยกันทั้งสิ้น

โปรดอ่านรายละเอียดหัวข้อ 3.3.1 การวางแผนการเขียน (1) วัตถุประสงค์ของฉาก (purpose) (2) โครงสร้างภายในของฉาก (internal scene structure)

3.2.4 ตัวละคร

คือ ตัวแสดงที่ปรากฏอยู่ในฉาก จะมีความสัมพันธ์กับตัวละครอื่น ตัวละครในแต่ละฉาก ต่างก็มีความปรารถนาต้องการเป็นของตัวเอง แต่ต้องพบกับความขัดแย้ง จนเกิดปัญหา ความตึงเครียดขึ้น และค่อยพัฒนาความตึงเครียดไปสู่จุดสุดยอดของอารมณ์ ผู้สร้างตัวละคร ต้องบอกให้ได้ว่า ในฉากนั้น เป็นมุมมอง (point of view) ของตัวละคร ตัวใด ที่จะพาให้เหตุการณ์ในฉากนั้น พัฒนาไปสู่เป้าหมายของเรื่อง

โปรดอ่านรายละเอียดหัวข้อ 3.3.1 การวางแผนการเขียน (3) **ตัวละคร (character)**

3.2.5 บทสนทนา

บทสนทนา เป็นปัจจัยสำคัญ ของตัวละคร ที่ช่วยส่งเสริมการกระทำของตัวละคร และ ลักษณะนิสัยของตัวละครให้เห็นชัดเจนมากขึ้น บทสนทนา กับ ตัวละคร จึงต้องสอดคล้องกัน กลมกลืน ไม่ขัดแย้งกัน ดังนั้น ผู้



เขียนจึงต้องรู้จักตัวละคร เป็นอย่างดี จึงจะทำให้การเขียนบทสนทนาได้กระชับ และสอดคล้อง กลมกลืนกับบุคลิกภาพของตัวละคร (โปรดศึกษารายละเอียด เรื่อง ฉาก กับ ตัวละคร ประกอบ)

บทสนทนา มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ 1) เพื่อต้องการให้ตัวละคร ที่มีบทบาท มีความน่าเชื่อถือ 2) เพื่อบอกลักษณะ คุณสมบัติ ของตัวละคร (บุพเพนิวาส เบื้องต้น ตัวละคร) 3) เพื่อลดความซ้ำซากของฉาก แฉกชั้นของตัวละคร กฎเหล็กข้อหนึ่ง ของการเขียนบทสนทนา คือ อย่าพูดในสิ่งที่ เป็น แฉกชั้น

หน้าที่หลัก 6 ประการ ของบทสนทนา คือ 1) ทำให้เรื่องดำเนินไป 2) สื่อสารข้อมูลกันคนๆ 3) เปิดเผยให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละคร 4) เชื่อมความสัมพันธ์ ระหว่าง ตัวละคร กับ ตัวละคร 5) ให้ข้อคิด กับ บท แฉกชั้น เพื่อปกป้อง “ฐานะ” หรือลำดับความสำคัญ ระหว่างตัวละคร 6) ใช้เชื่อมฉาก ซึ่ง อาจให้ฉากหนึ่งจบลง ด้วยคำพูดบางอย่าง (แต่ยังมีเสียงพูดอยู่) แล้วตัดฉากใหม่ โดยเฉพาะเหมาะกับการลำดับภาพ แบบ montage

ปัจจัยในการ กำหนด หรือ สร้างบทสนทนา คือ บทต้องสอดคล้องกับ สิ่งต่อไปนี้

(1) บทสนทนา กับ ตัวละคร

บทสนทนาต้องสัมพันธ์ สอดคล้อง กับ ระดับภาษา (ขึ้นอยู่กับ ระดับการศึกษาของตัวละคร) ลำเนียงภาษา (ขึ้นอยู่กับ ถิ่นที่อยู่อาศัย เชื้อชาติ เช่น เหนือ อีสาน ใต้) จังหวะ (ขึ้นอยู่กับ แฉกชั้น อารมณ์) อาชีพ (ขึ้นอยู่กับ ว่าอาชีพใด อาชีพครู พูดมาก อาชีพหมอพูดน้อย แต่จริงจัง อาชีพทนายความ พูดเน้นเนื้อหา) เพศ อายุ ต่างก็มีอิทธิพลต่อการใช้บทพูด

(2) บทสนทนา กับ โครงเรื่อง

พยายาม สร้างโครงเรื่อง กับ บทสนทนา ให้สอดคล้องกัน ผู้เขียนบท ควรเลือกใช้บทสนทนา ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางอารมณ์ เช่น ความรู้สึกรัก ชอบ เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาเรื่องราว ควบคู่ไปกับตัวละคร

(3) บทสนทนา กับ การเชื่อมฉาก และ เหตุการณ์

คำสนทนาง่าย หรือ วลีบางอย่าง อาจใช้เชื่อมฉาก และ เหตุการณ์ได้ ทำให้ช่วยย่นระยะเวลา และพื้นที่ ในการสื่อสารได้ เช่น โจรสองคน ออกปล้นธนาคาร เมื่อทั้งสองพร้อมเข้าปล้น ก็สามารถตัดภาพไปที่ฉากภายใน แล้วเริ่มเหตุการณ์ การปล้นธนาคารของพวกเขาได้เลย

(4) บทสนทนา กับ การสร้างความตึงเครียด และ คลี่คลาย

การสร้างความตึงเครียด ด้วยบทแฉกชั้น อาจไม่เพียงพอ ต้องใส่บทพูดเข้าไปเสริมด้วย ทั้งนี้ เพื่อเพิ่มผลทางอารมณ์ (บีบหัวใจคนดู) กฎเหล็กสำคัญ ในการใช้บทสนทนา กับ แฉกชั้น คือ บทพูดที่มีการขึ้นนามาก จะลดอารมณ์ของฉากนั้นลง ตรงกันข้าม บทพูดที่มีการขึ้นมาน้อย จะเพิ่มผลทางอารมณ์ เพราะ พูดน้อย หรือ พูดทิ้งไว้

ให้คิดต่อ สร้างความรู้สึกไม่ชัดเจน คลุมเครือ ทำให้คนดูสงสัย อึดอัด

4.1) บทตลก

การลดความตึงเครียด เพื่อให้เหตุการณ์ หรือ เรื่องคลี่คลายลง มักแทรกด้วยบทตลก ที่มักใช้กันบ่อย คือ การใช้บทพูดตลกในฉากถัดไป ตัดเข้ามาก่อนที่จะขึ้นภาพของฉากใหม่

4.2) บทบรรยาย

บทบรรยาย ที่ไม่เห็นตัวละคร และ เห็นตัวละคร มักใช้กันมากในภาพยนตร์สั้น เพราะมีเวลาจำกัดในการพัฒนาเรื่อง จึงบรรยาย ให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราว ถ้าเป็นภาพยนตร์เรื่องยาว มักใช้กับเรื่องราว หรือ เหตุการณ์ที่มีความซับซ้อนมาก

การบรรยาย อาจใช้แบบ ไม่เห็นตัวผู้บรรยาย (off-scene) หรือ เห็นตัวผู้บรรยาย (on-scene) ก็ได้ หรือ จะให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง เป็นผู้พูด เพื่อถ่ายทอดความในใจ (interior dialogue) รัก-ชอบ เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย หรือ จะมีเสียงผู้บรรยายต่างหาก เป็นบุคคลที่อยู่นอกเหตุการณ์ (exterior dialogue) เพื่อให้คนดู รู้สึกอยู่ห่างไกลจากรายการ มักใช้ภาษาเป็นทางการ มีรูปแบบ มีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ชัดเจน

4.3) บทเงียบ

บทเงียบ มักใช้เพื่อผลทางอารมณ์ การผสมผสานกันระหว่าง ภาพ และ เสียง ทำให้เกิดผลทางอารมณ์สูง ถ้านำบทเงียบมาใช้กับฉากที่มีเสียง มิติของความเงียบ จะมีพลังขึ้นมาทันที อารมณ์ของคนดูจะพุ่งไปที่ภาพทันที ซึ่งเป็นไปตามหลัก “การขึ้นเสียงของ เสียง น้อยลง (less direct) ทำให้เกิดผลทางอารมณ์ (up depress) สูงขึ้น” และหากต้องการเพิ่มความเงียบ ให้มีพลังมากขึ้น ก็อาจเปลี่ยนความเงียบในขณะนั้น เป็นความมืด แล้วตามด้วยเสียงกริ๊งๆ ด้วยความหวาดกลัว

(5) บทสนทนา กับ ความจริง

จุดมุ่งหมายของบทสนทนา คือ การสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ตัวละคร ให้คนดูเกิดความรู้สึก ลุ่มลึกในความเป็นจริง ซึ่งผู้เขียนบทจะต้องศึกษา ข้อมูล ข้อเท็จจริงมาเป็นอย่างดี โดยเฉพาะ ภาพยนตร์ที่ต้องการเสนอความจริงทางสังคม ธรรมชาติ และวิทยาการต่างๆ

แต่ภาพยนตร์บางประเภท บางเรื่อง ต้องการความจริง บางเรื่องต้องการความเชื่อ แต่บางเรื่อง ก็ต้องการเรื่องเหนือธรรมชาติ จำพวกจินตนาการเพื่อฝัน แต่บทสนทนา จะต้องจับเคล็ดบนทางอารมณ์ให้ เรื่องราวของภาพยนตร์ พัฒนาไปสู่จุดหมายให้ได้

ความสำคัญของบทสนทนา อยู่ที่ภาษา ที่สามารถสร้างความรู้สึกของการกระทำ อย่าลืมว่า ถ้าต้องการสร้างความสะเทือนอารมณ์ ก็ไม่ควรใช้บทพูดมากเกินไป



3.3 การเขียนบทภาพยนตร์

บทภาพยนตร์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ บทเค้าโครง บทแสดง และ บทสำหรับถ่ายทำ

บทเค้าโครง ประกอบด้วย บทภาพยนตร์ดั้งเดิม หรือ บทที่เขียนขึ้นมาใหม่ทั้งหมด และ บทภาพยนตร์ดัดแปลง โดยดัดแปลง จากนวนิยาย หรือ เรื่องอื่นๆ ที่มีผู้เขียนเอาไว้ บทเค้าโครง ถูกเขียนขึ้น โดยใช้รูปแบบเรียงความ จากเรื่องย่อ (synopsis) รูปแบบเค้าโครง (outline) รูปแบบเค้าโครงขยาย (outline treatment)

บทแสดง ถือเป็นบทหลักของบทภาพยนตร์ เรียกว่า screenplay เป็นบทอธิบายบรรยากาศ และคำสนทนา แต่ยังไม่บอกรายละเอียดของการถ่ายภาพ เสียงประกอบ

บทสำหรับถ่ายทำ เรียกว่า shooting script คือ บทภาพยนตร์ที่ใส่รายละเอียดของภาพ แสง เสียง ฉาก และองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อใช้สำหรับถ่ายทำ ประกอบด้วย บทถ่ายทำ (shooting) บทภาพ (storyboard) บทตัดต่อ (ปรับปรุงและอ้างอิง จากบทถ่ายทำ)

ไม่ว่าจะเป็นบทภาพยนตร์ ประเภทใด ก็จำเป็นต้องมีการออกแบบ วางแผน การเขียน ในทุกขั้นตอน

3.3.1 การวางแผนการเขียน

การเขียนบทภาพยนตร์ ต้องเตรียมประเด็นที่จะเขียน ลงไปในซีน หรือ ซีเควนซ์ ดังนี้

(1) วัตถุประสงค์ของฉาก (purpose)

ฉากแต่ละฉาก จะมีวัตถุประสงค์แตกต่างกัน และมีหน้าที่ต่างกัน โดยทั่วไป ฉาก สามารถบอกลักษณะพิเศษของตัวเอง บอกเหตุการณ์ สถานที่ และสร้างอารมณ์

วัตถุประสงค์หลักของ ฉาก คือ 1) การทำให้เรื่องดำเนินไป และ ช่วยให้บรรลุเป้าหมายของการเล่าเรื่อง ฉาก ต้องสามารถบอกวัตถุประสงค์ของเรื่องทั้งหมดได้ และ ต้องมีความชัดเจน เนื่องจาก โครงสร้างของบทภาพยนตร์มีขีดจำกัด ดังนั้น หากฉากใดไม่มีวัตถุประสงค์ หรือ มีความคลุมเครือ ฉากนั้น ก็ควรถูกตัดออกไป 2) ฉาก ทำหน้าที่เปิดตัวละคร เปิดเวลา และ สถานที่ของเหตุการณ์ เปิดแฉิ่ชั้นของตัวละคร นอกจากนี้ยังสร้างอารมณ์ สร้างความสัมพันธ์ของตัวละคร 3) ฉาก เป็นตัวกำหนดปัญหา หรือ คลื่นคลายปัญหา หรือ สร้างความซับซ้อนให้แก่เรื่อง

(2) โครงสร้างภายในของฉาก (internal scene structure)

โครงสร้างภายในของฉาก จะช่วยเน้นให้ฉากที่สร้างขึ้นมามีความโดดเด่น มีคุณค่า ฉากต่างๆ จะถูกวางไว้ให้มีโครงสร้างภายใน ที่เหมือนกัน คือ

2.1) เป้าหมายของตัวละคร

การสร้างตัวละครที่ดี ต้องระบุความขัดแย้งของตัวละครหลักในฉากนั้น ให้ชัดเจน เช่น หนุ่มสาวคู่หนึ่ง รักกัน

แต่มีเป้าหมายความรักต่างกัน โดยฝ่ายชายคิดว่า “มีอะไรกันได้ ก่อนแต่งงาน” ในขณะที่ฝ่ายหญิง ก็มีเป้าหมายว่า “ต้องแต่งงานก่อน จึงจะมีอะไรกันได้” เช่นนี้ ก็ทำให้สามารถพัฒนาความขัดแย้ง ไปสู่จุดสูงสุดทางอารมณ์ และพบจุดคลี่คลายได้

2.2) ความสมบูรณ์

หมายถึง การเขียนฉาก ที่ไม่ควรให้จบแบบทันทีทันใด หรือจบแบบห้วนๆ ก่อนลงมือเขียน จึงต้องมีการออกแบบ วางแผนไว้ล่วงหน้าว่า เหตุการณ์จุดใด หรืออะไร ที่ให้ความรู้สึก ว่า ฉากได้จบลงอย่างสมบูรณ์ หรือทิ้งท้ายไว้ เพื่อที่จะให้จบในฉากถัดไป

2.3) การหักมุม

การหักมุม หรือ การหักเหเรื่อง เป็นการสร้างความรู้สึกคาดเดาให้คนดู ช่วยเพิ่มรสชาติให้กับเหตุการณ์ในฉากนั้น

2.4) การเข้าฉากแบบซ้ำ (การเข้าซีนซ้ำ)

หมายถึง การให้แอ็คชั่นของตัวละคร เกิดขึ้นก่อน แล้วจึงดำเนินเรื่องให้คนดูติดตาม เพราะการเลือกจุดแอ็คชั่น ที่สามารถทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างรวดเร็ว จะดีกว่า ปล่อยให้เห็นแอ็คชั่นทั้งหมดโดยไม่จำเป็น อย่างลืมว่าการเล่าด้วยภาพ หากภาพในเหตุการณ์ใดที่คนดูเรื่องแล้ว ภาพอื่นๆ ก็ไม่จำเป็น ถ้ามีควรตัดออก เช่น

แอ็คชั่นทั้งหมด: ตั้งแต่ เขา และ เธอ เข้ามานั่งในร้าน สังกาแพ พุดคุยชนิดที่ขัดแย้งกันตลอดเวลา จนกระทั่งนำไปสู่ การตัดสินใจความรัก และแยกย้ายกันออกจากร้านไป จบฉาก.

แอ็คชั่นนำ: เริ่มที่ - เขา และ เธอ นั่งอยู่ที่โต๊ะ คุยเรื่องอื่นก่อน แล้วค่อยๆ เข้าเรื่องขัดแย้งกัน รุนแรงขึ้น จนถึงขั้น... (แบบนี้เรียกว่า การเข้าซีนซ้ำ ทำให้ดูเหมือนว่า คนดูเข้าไปมีส่วนรู้เห็นว่า เรื่องมันเป็นมาอย่างไร เขา และเธอ จึง...) ตัดสัมพันธ์ความรักกัน จบฉาก.

2.5) การปล่อยให้ฉากลื่นไหล

ผู้เขียนบท จะต้องวางแผนให้เหตุการณ์ในฉาก น่าสนใจ น่าติดตามตลอดเวลา เช่น จุดวิกฤติหนึ่งเกิดขึ้น และได้รับการแก้ไขแล้ว จุดวิกฤติใหม่ก็เกิดขึ้นต่อ และ ก่อนที่จะเกิดจุด climax ก็ควรจะมีภาพอื่นมาแทรกสร้างปริศนา ให้น่าติดตาม ซึ่งในฉากต่อไป จะเป็นฉากคำตอบว่า เกิดอะไรขึ้น ลึกลับลงอย่างไร

2.6) ความต่อเนื่อง

บางครั้ง การดำเนินเรื่อง แบบฉากต่อฉาก ต่อเนื่องตามลำดับตั้งแต่ต้นจนจบ (เรียงลำดับ เวลา สถานที่) จะทำให้เรื่องน่าเบื่อ จึงควรตัดสลับเหตุการณ์ ให้กระชับ รวดเร็ว (แต่จะต้องให้คนดูรู้เรื่องด้วย) เช่น การใส่เหตุการณ์ย้อนอดีต หรือ สะท้อนความคิด (ภาพนึก) ซึ่งทำกันบ่อยในบทภาพยนตร์ ฉากที่มีความต่อเนื่องดี เช่น โจรสองคน สนทนาต่อเนื่องกัน เกี่ยวกับการวางแผนสังหาร แต่สถานที่เปลี่ยนไปจาก ห้องอาหาร ห้องล็อบบี้ ลิฟท์



พอมมาถึงที่ประตู พวกเขาก็พบเหยื่อ และสังหารทันที

2.7) จังหวะความเร็ว

การดำเนินเรื่องในแต่ละฉาก ให้มีความรวดเร็ว หรือ ผ่อนช้า เป็นจังหวะนั้น ต้องจัดให้เหมาะสม จุดที่จะสร้างจังหวัดความเร็ว ได้แก่ บทสนทนา (พูดยาว พูดสอ ด พูดชัด) แอ็คชั่น (ช้า เร็ว) การเข้าซีน (ช้า เร็ว) จังหวะความเร็ว มีความสำคัญ เนื่องจากบางครั้ง อาจมีฉากที่เข้มข้น เหตุการณ์ 4-5 หน้า/นาที แต่ถ้าทำให้กระชับ 2-3 หน้า/นาที จะทำให้เรื่องกระชับ น่าสนใจติดตามกว่า ก็ควรทำ แต่ถ้า ต้องการจะปั้นอารมณ์ให้สะท้อนใจมากขึ้น ก็อาจทำให้การเข้าฉาก ช้าลง อาจเพิ่มเป็น 5-7 หน้า/นาที ก็ได้

2.8) นำหนักและอารมณ์

การให้นำหนักและอารมณ์ของฉาก จะสะท้อนให้เห็นว่า ภาพยนตร์ทั้งเรื่อง มีวัตถุประสงค์ และ เนื้อหาของเหตุการณ์ในฉากเป็นอย่างไร ให้พิจารณาคุน้ำหนัก และ อารมณ์ ว่าสามารถช่วยทำให้ฉากนั้น มีความสำคัญเพิ่มขึ้นหรือไม่ อย่างไร และต้องดูว่า อารมณ์นั้น ชัดแย้ง กับการช่วยให้จังหวะความเร็วของภาพยนตร์ดีขึ้นหรือไม่

2.9) แอ็คชั่น

ควรกำหนดให้ตัวละครมี แอ็คชั่น (การกระทำบางอย่าง) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในฉากที่มีบทสนทนา ไม่ใช่ให้ตัวละครสองตัว เขาแต่นั้น หรือยืนพูดๆ ใสกัน เช่น ภาพเจ้านาย เรียกพนักงานคนหนึ่งเข้าไป แล้วไล่เขาออกจากงาน แบบนี้ไม่มีบทแอ็คชั่น ควรปรับเป็น ให้เจ้านาย เรียกพนักงานคนนั้น เข้ามาในห้อง แล้วให้เขารินกาแพให้ (อาจจะทำให้ ถ้วยกาแฟดูเลอะเทอะ ด้วยก็ได้) ก่อนที่จะพูดว่า “ผมต้องการให้คุณ ลาออก” หรือ จะให้อีกฝ่ายนั่ง แต่อีกฝ่ายเดินไปด้วย พูดไปด้วย

2.10) ประเภทของฉาก

-ฉากมุมมองของตัวละคร (scene point of view) เป็นฉากที่เกิดจากมุมมองของตัวละครในฉากนั้น (Whose scene is it?) เพื่อให้ความสำคัญของตัวละครตัวนั้น เป็นผู้พาเหตุการณ์ในฉากให้เดินไปข้างหน้า

-ฉากความตึงเครียด และความขัดแย้ง (scene tension / conflict)

-ฉากการชอนเงื่อนงำ และ การสร้างประหลาดใจ (scene suspense and surprise)

-ฉากที่เป็นจุดสูงสุดทางอารมณ์ (climax)

2.11) ความสัมพันธ์ของฉาก

ภาพยนตร์ที่กำลังดำเนินเรื่องราวไปสู่จุดจบ ได้อย่างน่าสนใจ จะต้องสร้างฉากให้มีความเข้มข้น สัมพันธ์กับ ความรวดเร็ว และฉากแต่ละฉาก ต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างมีเหตุมีผล ได้แก่

- ฉาก: บทสนทนา กับ แฉ็คชั่น
- ฉาก: จังหวะตัดต่อช้า กับ ตัดต่อเร็ว
- ฉาก: ตลก กับ เครียด
- ฉาก: ยาว กับ สั้น
- ฉาก: กลางวัน กับ กลางคืน
- ฉาก: ภายใน กับ ภายนอก
- ฉาก: นิ่ง กับ เคลื่อนไหว
- ฉาก: เล็ก กับ ยิ่งใหญ่
- ฉาก: มุมมองแทนสายตา กับ มุมมองเหตุการณ์
- ฉาก: เสียงดัง กับ เงียบ
- ฉาก: ไกล กับ ใกล้ (ขนาดภาพ มุมกว้าง กับ มุมแคบ)
- ฉาก: ย้อนอดีต สู่อนาคต กับ เวลา เหตุการณ์จริง
- ฉาก: เน้นสาระ กับ เน้นอารมณ์
- ฉาก: เสนอประเด็นสำคัญของเรื่อง-ตัวละคร-อารมณ์ กับ เสนอแบบโครงเรื่อง

การนำฉากแต่ละประเภท สู่จอภาพ อาจสลับกัน เพื่อลดทอนความซ้ำซากจำเจ เช่น ถ้าฉากเชิงชานาเมื่อ ก็อาจคั่นด้วย ฉากวิฤติ หักมุม หรือซ้อนเงื่อนเข้าไป ฉากแฉ็คชั่นถ้ามากเกินไป ก็อาจคั่นด้วย บทสนทนา ถ้ามีฉาก เน้นอารมณ์มากเกินไป ก็อาจคั่นด้วย ฉากความเปิดเผยตัวละคร

2.12) การเชื่อมต่อฉาก

การเชื่อมต่อ ทำได้หลายแบบ แต่ต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องด้วย เช่น cut fade dissolve หรือ การเชื่อมต่อด้วย บทพูดก่อน แล้วเห็นภาพตามมา ภาพยนตร์เรื่อง Dragon War มีการเชื่อมต่อฉากต่างมิติเวลา ทำได้ดี เช่น ตอนพระเอก จับมือกับ นางเอก พวกเขากระโดดหน้าผาลงทะเลที่กำลังมีคลื่นหมุนวน เพื่อหนีการไล่ล่าของ ภูยักษ์ เชื่อมต่อกับ ภาพน้ำกาแพในถ้ำ (ซึ่งเหมือนคลื่นทะเลหมุน) ของชายชราที่กำลังเล่าเรื่องย้อนอดีต เป็นการตัดสลับจากอดีตสู่ปัจจุบัน

2.13) การสร้างฉากให้โดดเด่น (setting and stage)

ฉากที่โดดเด่น หรือ enriching the scene จะพิจารณาจาก ความรู้สึกของผู้ชมว่า หลังจากที่ฉากนั้นปรากฏบนจอ รู้สึกอย่างไร ตรงกับวัตถุประสงค์ของฉากหรือไม่ ได้แก่



- ฉากสว่าง กับ ฉากมืด
- ฉากที่มีวัตถุ และองค์ประกอบในภาพ (subject) หนาแน่น หรือ เมาบาง
- ฉากที่มีพื้นหลัง (background) วุ่นวายสับสน หรือ เงียบสงบ
- ฉากที่มีเสียงเงียบ หรือ เสียงดังอึกทึก
- ฉากที่มีสีสัน หรือ จืดชืด
- ฉากที่มีโทนสีเย็น หรือ โทนสีร้อน
- ฉากที่ให้แสง Low key หรือ high key
- ฉากที่มองเห็นพื้นที่กว้าง หรือ แคบ
- ฉากมีเสียงดนตรี (music) หรือ ไม่มี
- ฉากที่จำเป็นต้องใช้ สัญลักษณ์ (simeology) อธิบายความหมายในฉาก หรือ ไม่จำเป็นต้องใช้
- ฉากมีกิจกรรมใด มาขัดขวาง หรือ ต้องเพิ่ม แอ็คชั่น หรือไม่

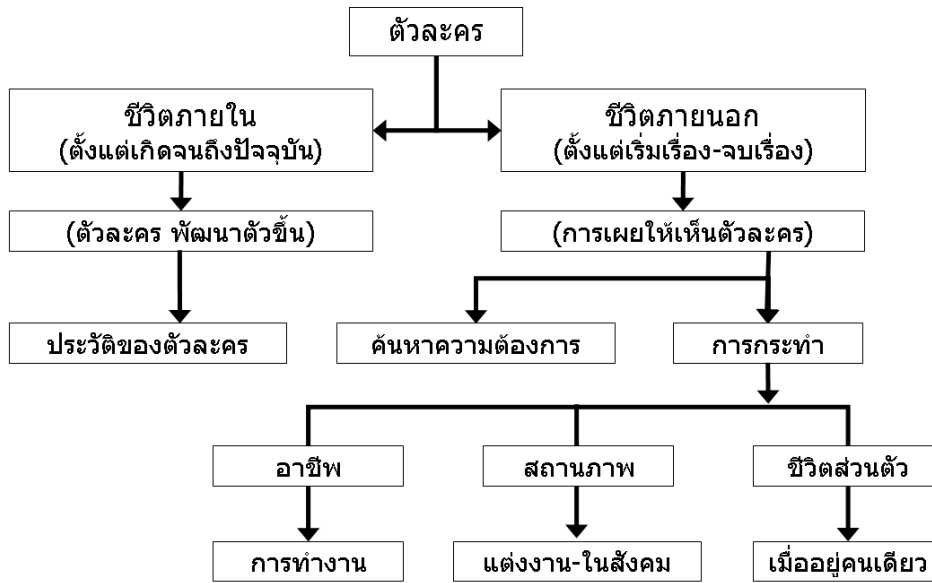
(3) ตัวละคร (character)

ตัวละคร หมายถึง การกระทำ (action) การทำความเข้าใจตัวละครในบทนวนิยาย กับ ในบทภาพยนตร์ มีความแตกต่างกัน เนื่องจาก ในบทภาพยนตร์ เป็นการอธิบายพฤติกรรมการกระทำ เป็นการเล่าเรื่องด้วยภาพ จึงต้องแสดงให้เห็นว่า ตัวละครแสดง หรือ มีการตอบสนองอย่างไร กับสถานการณ์ เพื่อบ่งบอกว่าตัวละครคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร มีอารมณ์อย่างไร แต่ตัวละครในนวนิยาย คือ การอธิบายด้วยข้อความที่เป็นภาษา ผ่านความรู้สึกรู้สึก อารมณ์ และ ความคิด ซึ่งทำได้ง่ายและชัดเจนกว่า

ดังนั้น สิ่งสำคัญในกาเขียนบทภาพยนตร์ คือ ทั้งผู้เขียน และ ผู้ตีความบทภาพยนตร์ จะต้องรู้ลักษณะนิสัยตัวละครหลักๆ ให้เข้าใจ เพื่อจะได้กำหนดธรรมชาติ การกระทำของตัวละครได้ หรือ ให้การตอบสนองต่อสถานการณ์ ของตัวละคร ทำได้สมจริง ความสมจริง ความสมเหตุสมผล ของการกระทำ ของตัวละคร จะสร้างความ “น่าเชื่อถือ” ให้แก่บทภาพยนตร์ สิ่งแรกที่ต้องกระทำ คือ ค้นหาตัวละครหลักของเรื่องให้ได้ ว่าคือใคร เกี่ยวข้องกับใคร ถ้ามีตัวละครหลายตัว ต้องให้น้ำหนักตัวละคร ว่าใครคือตัวหลัก (พระเอก นางเอก ผู้ร้าย) เมื่อได้แล้ว ก็แยกส่วนประกอบชีวิตของตัวละคร ออกเป็น 2 ด้าน คือ เรื่องราวชีวิตภายใน กับ ภายนอก

3.1) เรื่องราวชีวิตของตัวละคร

เรื่องราวชีวิตภายใน เป็นส่วนที่มองไม่เห็นการกระทำ แต่เป็นภูมิหลัง (background) เพื่อค้นหาคำตอบว่าทำไมเขาจึง คิด และ กระทำ เช่นนั้น



แผนภาพ ที่มา: รักสานต์ วิวัฒน์สินอุดม. เสกฝัน ปั้นหนัง: บทภาพยนตร์ (three-act structure screenwriting). กรุงเทพฯ-ห้องภาพสุวรรณ 2547. หน้า 70.

เรื่องราวชีวิตภายนอก เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง เช่น เป็นใคร อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ วิถีชีวิต และ มีความปรารถนาอะไรในชีวิต

3.2) ความต้องการ (dramatic need)

ความต้องการของตัวละคร คือ สิ่งที่ตัวละคร “อยากเอาชนะ” อุปสรรค ทำให้เกิดขัดแย้งกัน ระหว่างความต้องการของตัวละคร กับ อุปสรรค หรือ ปัญหา เมื่อตัวละครมีความต้องการ จะทำให้เกิด แอ็คชั่น ซึ่งจะเป็แรงผลักดันให้เรื่องดำเนินไปข้างหน้า อย่างมีทิศทาง

วิธีสร้างความต้องการของตัวละคร คือ การตั้งคำถามก่อนลงมือเขียนบทว่า ความต้องการของตัวละครหลัก คืออะไร ทำไมจึงต้องเป็นเช่นนั้น และ อะไร เป็นแรงจูงใจของความต้องการที่จำเป็น เพื่อนำไปใช้อธิบายตัวละครหลัก และ เพื่อจะไปใช้สร้างเป็นโครงเรื่องของบทภาพยนตร์ต่อไป

3.3) การกระทำ - แอ็คชั่น (action)

ตัวละคร คือ แอ็คชั่น และ แอ็คชั่น ก็คือ ตัวละคร ดังนั้น สิ่งที่ทำให้ตัวละคร เกิดแอ็คชั่นได้ ก็คือ อายุ อาชีพ สถานภาพ ชีวิตส่วนตัว

-อาชีพ ทำอะไร ทำงานที่ไหน ตำแหน่งงาน รายได้

-สถานภาพ โสด สมรส ม่าย ครอบครัวยังไง มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

-ชีวิตส่วนตัว หรือ งานอดิเรก เช่น ดูทีวี อ่านหนังสือ เล่นกีฬา ปลูกต้นไม้ ถ่ายรูป เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ มีงาน



คติเรทอะไร ปัจจัยด้านชีวิตส่วนตัว จะแสดงให้เห็นถึง มิติตามคติ ของตัวละคร

3.4) ความขัดแย้ง (conflict)

เมื่อกำหนดความต้องการของตัวละครได้แล้ว จากนั้น จึงสร้างอุปสรรคขัดขวางความต้องการ ขึ้นต่อมา หากเพิ่ม ความต้องการ ให้สูงขึ้น และ อุปสรรค ก็มากขึ้น ก็ยิ่งทำให้ ความขัดแย้ง ที่มีความรุนแรงสูงขึ้นตามไปด้วย เป็นการบีบคั้นใจคนดู ว่าตัวละคร จะแก้ปัญหา อุปสรรค นั้นได้หรือไม่ ความขัดแย้งที่ดี มีเสน่ห์ ผู้เขียนบท ต้องเริ่มที่การวางประเด็นของเรื่อง ไว้ล่วงหน้าก่อน ที่จะลงมือเขียน โดยกำหนดเป็นประโยคหลักสำคัญ (premise) ไม่เกินหนึ่งประโยค เช่น “เกิดอะไรขึ้น ถ้า...” (What’s happened if...) บทที่ไม่มีปมขัดแย้งเลย ก็ไม่จำเป็นต้องมีตัวละคร หาปราศจากตัวละคร ก็จะไม่มีความน่าสนใจ และเมื่อไม่มีแก่นเรื่อง ก็จะไม่มีความน่าสนใจ

ความขัดแย้ง มีหลายประเภท คือ ขัดแย้งกับตนเอง ขัดแย้งกับคนอื่นด้วยกัน ขัดแย้งกับสังคม ขัดแย้งกับธรรมชาติ ความขัดแย้งของตัวละคร ต้องสร้างให้สัมพันธ์กับ ปัจจัยอื่นๆ ในฉาก เพื่อให้เรื่องดำเนินต่อไปอย่างมีรสชาติ และสมเหตุสมผล เช่น ตัวละคร ต้องการเงิน เพื่อของที่ต้องการ แต่ไม่มีเงิน พวกเขาจะหาเงินมาได้อย่างไร ถ้าปล้น ก็จะต้องขัดแย้งกับ สังคม กฎหมาย ถ้าแจกเอาต่อหน้า ก็ต้องเผชิญกับเจ้าของทรัพย์สิน (ขัดแย้งกับคนอื่นด้วยกันเอง) ถ้าบังเอิญไปช่วยคนตกน้ำ ขณะหมดสติ เห็นสร้อยแหวนเป็นของมีราคา จะแจกเอาไปแล้วหนีไปหรือไม่แล้วพาส่งโรงพยาบาล (ขัดแย้งกับตนเอง)

ดังนั้น ผู้เขียนบท จะต้องสร้างจุดเชื่อมของ อารมณ์ ระหว่าง คนดู กับ ตัวละคร โดยให้ตัวละคร แสดงความต้องการออกมา และอะไรเป็นเหตุ ให้เกิดความต้อการนั้น

3.5) มิติตามคติของตัวละคร

สิ่งที่สร้างความน่าเชื่อถือ ให้แก่บทบาทของตัวละคร คือ ตัวละคร จะต้อง “สวมบท” เป็นคนนั้น คนนี้ ไม่ใช่ “แสดง” เป็นคนนั้น คนนี้ ถ้าทำได้เช่นนี้ จะทำให้ตัวละคร มีมิติ ปัจจัยสร้างมิติตามคติของตัวละคร ได้แก่ มุมมอง (point of view) การเปลี่ยนแปลง (change) นิสัย-ทัศนคติ (attitude)

มุมมอง (point of view) ตัวละครแต่ละตัว ควรจะมีมุมมองของตนเอง แตกต่างกัน อย่างชัดเจน เช่น ต่อต้าน-สนับสนุน เหน็ดขย-ขัดแย้ง ยอมรับ-ปฏิเสธ การสอดส่องมุมมอง ลงไปในตัวละคร จะทำให้เรามองเห็นความแตกต่างของตัวละคร

การเปลี่ยนแปลง (change) คือ การเปลี่ยนแปลงของตัวละคร ควรให้มีหรือไม่ ถ้ามี อะไรเปลี่ยน อะไรไม่เปลี่ยน การเปลี่ยนแปลง อาจเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรม ทำให้เกิดความต้อการต่างศักดิ์ของพลังตัวละคร ทำให้คนแยกออกมา ตัวละครตัวใด เป็นพระเอก นางเอก ผู้ร้าย ตัวใดเป็นตัวหลัก ตัวรอง ตัวประกอบ

นิสัย-ทัศนคติ (attitude) สามารถสร้างมิติให้แก่ตัวละคร เพราะ นิสัยของตัวละคร เป็นแรงดึงดูดความสนใจคนดู ตรงที่ พยายามพาคนดูให้สัมผัสกับนิสัยที่แท้จริงของตัวละครให้ได้ ให้คนรู้สึก เหมือนได้-ส่งสาร

เกลียด-รัก อยากเป็นมิตร-ไม่อยากคบ

การบอกรายละเอียดเหล่านี้ จะทำให้เขียนบท สร้างมุมมอง ทิศนคติ ใส่งบในตัวละคร ทำให้มองเห็นภาพว่า ตัวละครที่กำลังสร้างอยู่นั้น ควรมีแอคชั่นอะไรต่อไป ถ้าผู้เขียนประสบปัญหาเรื่อง การใส่แอคชั่น ให้แก่ตัวละคร ให้สมมุติตัวเอง เมื่อตกเข้าไปอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น จะทำอย่างไร

3.6) แนวทางการสร้างตัวละคร

ผู้เขียนบท จะต้องนำตัวคนเข้าไปอยู่ร่วมกับตัวละครในเรื่องให้ได้ ตั้งแต่เริ่มจนจบเรื่อง และตัวละครที่สร้างขึ้นนั้น จะต้อง มีแรงปรารถนา มีอุปสรรค มีการเปลี่ยนแปลง และสามารถพัฒนา ให้เรื่องดำเนินต่อไปได้ วิธีสร้างตัวละคร ทำได้หลายวิธี เช่น

-การค้นหาประวัติชีวิตของตัวละคร ว่าชื่ออะไร เกิดที่ไหน อายุเท่าไร ครอบครัว การศึกษา อาชีพการทำงาน การดำเนินเรื่อง ในบทภาพยนตร์ อาจหา “เหตุการณ์” นำมาใช้ย้อนอดีต หรือใช้ในบทสนทนา เพื่อบอกลักษณะของตัวละคร เช่น ฉากคนขับรถเจ้าอารมณ์ผู้หนึ่ง รีบเร่งจะขับรถออกไป แต่ไปไม่ได้เพราะ มีวเดินหน้ารถขยหลังไปชนรถของคนอื่นอยู่ และหนึ่งในนั้นคือ รถของตำรวจ ตำรวจจะออกไปสั่ง แต่เขาก็ประศดโดยการฉีกไปขับของตัวเองทิ้ง โดยไม่สนใจว่าจะเกิดอะไรขึ้น ทั้งสองได้แต่มองหน้ากัน แล้วชายคนนั้นก็ขับรถออกไปอย่างหน้าตาเฉย ฉากต่อไป เป็นฉากเฉลยว่า คนขับรถ กับ ตำรวจ มีอะไรกันมาก่อน อย่างไร เป็นฉากย้อนอดีต

-การค้นคว้าหาข้อมูล (research) จากเอกสาร ภาพถ่าย บุคคล ข้อมูลจากชีวิตจริง เช่น ชีวิตของวิศวกร ครู หมอ หมึงชายบริการ คนขับรถตุ๊กตุ๊ก

การค้นหาประวัติ ข้อมูล ความต้องการ มิติของตัวละคร จะทำให้ผู้เขียนบท สามารถเข้าถึงอารมณ์ลึก หรือ ความคิดซับซ้อนภายใน ของตัวละครได้

3.7) พลังของตัวละคร พลังแห่งภาพ พลังของการเล่าเรื่อง

เหตุการณ์ และ แอคชั่น ในฉาก จะเป็นตัวสร้างพลัง ให้แก่ตัวละคร เช่น ฉาก ฝนตก อาบน้ำ ไฟไหม้ ระเบิด หมอกควัน เหล่านี้ จะช่วยสร้างพลังให้แก่ตัวละครเป็นอย่างดี เช่น คีนนี่ หลังจากเขา ผ่านการฆาตกรรม จนตัวเองมีคราบเลือดเต็มตัว จึงรีบเข้าที่พัก ไปอาบน้ำ การอาบน้ำ เป็นภาพเปรียบเทียบให้เห็นถึงการชำระล้างความโกรธแค้น และ การทรยศ น้ำที่พุ่งพรั่งออกมาจากฝักบัวชะโลมตัวเขา เหมือนเป็นดวงบอกเหตุการณ์ล้างมลทิน คือ การเตรียมตัวไปสู่ความตายของเขาที่เกิดขึ้น ในคืนต่อมา

ภาพยนตร์ กับ โทรทัศน์ แตกต่างกันตรงที่ การดูทีวีจอละเอียดๆ เป็นการ “เสพ” มิใช่การ “สวมบท” ซึ่งผู้ดูไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วม หรือมีก็ทำได้ยาก เพราะลักษณะทางกายภาพ และภาวะแวดล้อม ไม่เอื้ออำนวย ที่ดีสร้างขึ้นมาเหมาะสำหรับ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ มิได้สร้างขึ้นมาเพื่องานถ่ายทอด สุนทรีย์อารมณ์ หรือศิลปะการเล่าเรื่อง การดูทีวี ก็ไม่ต่างกับการฟังวิทยุประกอบภาพ ซึ่งตัวละคร มักจะใช้บทพูด เป็นสื่อถ่ายทอดความรู้สึก



ลึกของตัวเอง โดยการพูดตอบโต้กันไปมา แต่ การเล่าเรื่องด้วยภาพ ภาพเคลื่อนไหว จะเป็นสื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความต้องการ ให้เห็นว่าต้องใช้พลังในการสร้างภาพเคลื่อนไหว และจะต้องให้ผู้รับชม เข้าไปมีส่วนร่วมด้วย ภาพเคลื่อนไหว จะช่วยเปิดเผยให้เห็นลักษณะนิสัยของตัวละคร (มีใช่แค่คำพูด ซึ่งน่าสนใจน้อยกว่า) “สิ่งที่เขาทำ คือ ตัวเขา ไม่ใช่ สิ่งที่เขาพูด” (actions is character)

การเล่าเรื่องด้วยภาพ แบบภาพยนตร์ ที่ทำได้ยาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ รายการทีวี มีอุปสรรคเรื่อง ความยาว ในการนำเสนอ ตอนละ 10 นาที หรือ 25 นาที เพราะต้อง คั่นด้วย โฆษณา ทำให้การเล่าเรื่อง ขาดตอน แต่ภาพยนตร์ ไม่อยู่ในกฎแห่งช่วงคั่นเวลาแบบทีวี

วิธีสร้างพลังให้แก่ตัวละคร เช่น

-การอธิบายลักษณะทางกายภาพ (physical description) ของตัวละคร เพศ อายุ รูปร่าง น้ำหนัก ส่วนสูง สีดวง นัยน์ตา ผม ท่าทาง เสียง เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เครื่องใช้

-การอธิบายฉาก เพื่อให้เห็นลักษณะของตัวละคร เรียกว่า mise-en-scene คือ การสร้างองค์ประกอบฉาก ในการเสริมบทบาท และพลังให้แก่ตัวละครนั่นเอง กฎพื้นฐานของการเขียนบทภาพยนตร์ คือ ไม่พูดในสิ่งเดียวกับที่คนดูเห็น แต่อาจใช้ภาพและเสียง ที่สอดคล้องกัน จะทำให้การเล่าเรื่อง แสดงลักษณะนิสัยของตัวละคร มีความชัดเจนขึ้น ก่อให้เกิดพลังของภาพ

-เสียงบรรยาย หรือ บทพูด ที่ไม่เห็นตัวผู้แสดง (voice over: V.O.) ก็สร้างฉากให้มีพลังได้อีกแบบหนึ่ง

-ภาพถ่าย ภาพตัดข่าวจากหนังสือพิมพ์ ถ้าต้องการเขียนบท ให้กับฉาก หรือ เหตุการณ์ที่เป็นภาพถ่าย เรียงลำดับต่อเนื่องกัน พร้อมกับมีเสียงบรรยาย ให้เขียนบทบรรยายก่อน โดยไม่ต้องกังวลเรื่องภาพ จากนั้น จึงค่อยเลือกภาพถ่าย หรือ ฉาก ตามลำดับที่ต้องการ ฉากละประมาณ 4-5 ภาพ

-การย้อนอดีต (flashback) คือ การตัดสลับฉาก ระหว่างปัจจุบัน กับ อดีต เพื่อให้เห็นพลังแห่งภาพ ที่สามารถบอกเรื่องราวได้อย่างน่าสนใจ ในภาพยนตร์ ใช้การบรรยายเหตุการณ์ และการบรรยายฉากแบบนี้กันมาก แต่ต้องระมัดระวังในการใช้ หากนำมาใช้แล้ว ช่วยให้เรื่องพัฒนาต่อไปอย่างกระชับ ก็สามารถทำได้

-การคิดล่วงหน้า (forward) คือ การตัดสลับฉาก ระหว่างอนาคตกับ ปัจจุบัน เช่น Sherlock Holmes ตอน คิดวางแผนทำร้ายคู่ต่อสู้ ทั้งในระหว่างตามคู่มือกรรมของ ลอร์ดแบล็กมูท และการต่อสู้ในสังเวียน โฮล์มส์จะวางแผนไว้ล่วงหน้าก่อน และ ในภาพยนตร์เรื่อง NEXT ตัวเอกในเรื่อง มีพรสวรรค์พิเศษ คือ เขาสามารถมองเห็นเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ 2 นาที พลังของฉาก อยู่ที่การนำเสนอ เหตุการณ์ล่วงหน้า แล้วตัดกลับมาที่เหตุการณ์ที่เป็นจริงในปัจจุบัน

3.3.2 การเขียนโครงร่าง และ โครงเรื่องขยาย

(1) การเขียนโครงร่าง (outline)

โครงร่าง (outline) คือ การสรุปการเล่าเรื่อง แบบสั้นๆ ความยาวประมาณ 5-15 หน้า และจะไม่รวมเอาบทสนทนามาได้ การเขียนโครงร่าง เพื่อช่วยให้ผู้เขียนบท หางโครงสร้างของเรื่อง และมองเห็นทิศทางการพัฒนาเรื่องต่อไป และส่วนใหญ่ ขั้นตอนนี้ จะใช้เพื่อนำเสนอต่อผู้มีสิทธิอนุมัติงบประมาณสร้าง (ผู้อำนวยการสร้าง) เมื่อได้โครงร่างเสร็จแล้ว จึงจะนำไปเขียนเป็นโครงเรื่องขยายต่อไป และจากโครงเรื่องขยาย ก็จะเป็นบทภาพยนตร์จริงๆ ที่เรียกว่า สกรีนเพล้ (screenplay)

ตัวอย่างการเขียนโครงร่าง (Outline)

ภาพยนตร์เรื่อง E.T.-Extraterrestrial โดย Melissa Matheson

Outline : E.T.

องก์ 1

E.T. และเพื่อนๆ มนุษย์ต่างดาว นำยานอวกาศ ร่อนลงจอดในป่า ขณะที่พวกเขากำลังสำรวจโลกอยู่ E.T. บังเอิญพบกับ บรรดานักล่ามนุษย์ต่างดาว เขาจึงหนี นักล่าเห็นเข้า จึงไล่กวาดติดตามทำให้มนุษย์ต่างดาวอื่นๆ ตกใจต่างหนีขึ้นยานอวกาศบินหนีไป ปล่อยให้ E.T. ติดอยู่บนโลก (1 นาที)

Elliot นั่งดู Mike พี่ชาย เล่นเกมส์ “Dangerous and Dragons” กับเพื่อนของพวกเขา ทุกคนไม่สนใจ Elliot จนกระทั่งคนส่งพิชซ่ามาถึง พวกเขาจึงให้ Elliot ไปรับ

ขณะที่ Elliot ไปรับพิชซ่า เขาได้ยินเสียงลึกลับ ที่มาจากสนามหลังบ้านของเขา Elliot ตกใจกลัว บอกพวกคนอื่นๆ ว่ามีอะไรบางอย่าง ผิดปกติที่อาจเป็น พวกภูต หรือ ปีศาจ หลบซ่อนอยู่ที่สนามหลังบ้าน พวกเด็กๆ ผู้ชายจึงเข้าไปตรวจสอบแต่ไม่พบอะไร (7 นาที)

คืนนั้น Elliot ได้ยินเสียงลึกลับนอกบ้านอีก เขาจึงเอาไฟฉายไปส่องดู เห็น E.T. เป็นครั้งแรก ต่างคนก็ต่างตกใจกลัวหนีไป (12 นาที)

วันรุ่งขึ้น Elliot เอาขนมไปโรยทั่วๆ ป่า เพื่อล่อให้ E.T. กลับมาที่บ้านอีก คืนนั้น ตอนกินอาหารค่ำ Elliot ถูกหาว่าเชื่อเรื่องเหลวไหล เกี่ยวกับไปพบมนุษย์ต่างดาว จากทุกคนในครอบครัว Elliot โมโหทำให้เขาเอ่ยถึงพ่อ ที่หนีออกจากบ้าน ไปมีผู้หญิงคนอื่น แล้วแม่ก็เสียใจ

ต่อมาในคืนนั้น Elliot นั่งรอ E.T. อยู่นอกบ้าน และเมื่อ E.T. เดินโซเซออกมาจากโรงจอดรถ ทำให้ Elliot อึ้งจนพูดไม่ออก (14 นาที)

Elliot นำ E.T. เข้ามาในบ้าน แล้วซ่อนไว้ในห้องนอนของเขา ทั้งสองเริ่มสื่อสารกันด้วยภาษามือ ทำให้



ความหวาดกลัวของทั้งสอง ค่อยๆ จางหายไป

เราเห็นพวกนักล่ามนุษย์ต่างดาว ตามค้นหาร่องรอยของ E.T. ทัวไป (20 นาที)

เช้าวันต่อมา Elliot แกล้งป่วยเพื่อจะได้อยู่กับ E.T. ทำให้เขาได้มีโอกาสสอน E.T. ให้พูดและรู้จักสิ่งต่างๆ E.T. สนใจศึกษาลูกโลกเขาทั้งสอง จึงเข้ากันได้เป็นอย่างดี (25 นาที)

เมื่อ Mike กลับมาจากโรงเรียน Elliot ยอมให้เขาเข้าไปดู E.T. ทำให้ Mike ถึงกับงุนงง แต่ปฏิกิริยาของเขา ก็ไม่ต่างไปจากน้องสาวของเขาที่ชื่อ Gertie เมื่อเห็นมนุษย์ต่างดาว

Elliot ให้น้องสาวกับพี่ชาย สอบถามว่าจะไม่บอกแม่ เกี่ยวกับ E.T. เมื่อแม่กลับบ้าน ซึ่ง Elliot บอกว่าเขาจะคอยดูแลมนุษย์ต่างดาวเล็กๆ นี้ไว้ เขาจะรับผิดชอบ และคอยเอาใจใส่ (30 นาที)

องค์ 2

เรื่องราวถัดมาที่คนล่ามนุษย์ต่างดาว มาสำรวจที่พื้นที่นั้น พวกเขามีเครื่องสำรวจแบบ Hi-Tech ซึ่งเป็นพวกเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เด็กสามคนเลี้ยงดู E.T.ในห้อง Elliot ใช้หนังสือภาพจักรวาล เพื่อพยายามให้ E.T. บอกว่ามาจากไหน E.T. ตอบโดยใช้พลังมหัศจรรย์ ทำให้ผลไม้ และ ลูกบอลหมุนโคจรเป็นวง อยู่เหนือหนังสือ ซึ่งเป็นครั้งแรก ที่ E.T. ใช้พลังมหัศจรรย์ (36 นาที)

Elliot และ Mike หวัหวัที่พวกเขาเล็กๆ เพื่อนบ้านหัวเราะเยาะ เมื่อ Elliot บอกว่ามี ภูติ อยู่ในโรงเก็บรถ ตักกลับมาที่บ้าน E.T. สำรวจภายในบ้าน ระหว่างนี้เราจะตัดภาพสลับเหตุการณ์ระหว่าง Elliot ที่อยู่ในห้องเรียนวิชาชีววิทยา กับ E.T. ซึ่งมีรูปแบบการสื่อสาร ที่ไม่ธรรมดาเกิดขึ้น ระหว่างเขาทั้งสอง

เมื่อ E.T. ค้มเขี้ยว Elliot ก็เรอในชั้นเรียน และเมื่อ Elliot เตรียมที่จะฝากบ E.T. ก็สื่อสารให้เขาปล่อยกับไป ในขณะที่สำรวจบ้าน E.T. ก็เกิดไอเดียหาทางออก โดยใช้วิธีโทรศัพท์ ในการสื่อสารกับยานอวกาศของเขา (40 นาที)

เมื่อแม่ของเขากลับมาถึงบ้าน เธอก็ได้รับโทรศัพท์จากโรงเรียน แจ้งว่า Elliot มีพฤติกรรมเปลี่ยนไป ขณะเดียวกัน Gertie น้องสาวก็สอน E.T. หักพุด

เมื่อแม่พา Elliot กลับบ้าน เขาก็ประหลาดใจ ที่เห็นว่า E.T. สามารถพูดได้ ประโยคที่ E.T. พูดได้ครั้งแรกคือ “E.T. phone home” และ Elliot ก็รู้ว่าเขาไม่สามารถเก็บ E.T. ไว้ได้นั้น คือเขาต้องช่วยติดต่อกับยานอวกาศของ E.T. (50 นาที)

เราเห็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมากขึ้น คราวนี้แห่มาตั้งแคมป์อยู่หน้าบ้านของ Elliot เลย

Elliot และ Mike รวบรวมอุปกรณ์สำหรับ E.T. ที่จะใช้ทำเครื่องมือสื่อสาร และ Mike สังเกตเห็นว่า

E.T. รู้สึกอากาว่าไม่ค่อยจะดี

E.T. สร้างเครื่องมือสื่อสาร (55 นาที)

วันฮาโลวีน มาถึง พวกเด็กๆ ได้วางแผนที่จะให้ E.T. รอดพ้นจากสายตาแม่ พวกเขาจึงจับ E.T. แต่งเป็นปีศาจ

เมื่อรอดพ้นจากสายตาแม่มาได้ Elliot, Mike และ E.T. ที่แต่งชุดแฟนตาซี ก็พากันไปตามท้องถนนเป็นแก๊งค์เด็กเคาะประตู “trick or treat” ตามบ้านในวันฮาโลวีน (60 นาที)

Elliot กับ Mike ชี้จักรยานเหาะข้ามไปที่ E.T. เนะว่า ที่นั่นเขาสามารถจะติดต่อสื่อสาร กับยานอวกาศของเขาได้

เมื่อจักรยานของพวกเขา ร่อนลงจอดที่พื้น ทั้งสามคน ก็สามารถสร้างเครื่องมือสื่อสาร ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ ก็บุกเข้าไปในบ้านของ Elliot เพื่อค้นหา E.T.

ตัดกลับไปในปี E.T. พยายามอธิบายให้ Elliot รู้ว่าเขากำลังป่วยมากขึ้น Elliot ผิดหวังกับการเดินทางกลับของ E.T. (64 นาที)

ในเช้าวันรุ่งขึ้น Elliot ตื่นขึ้นมาในปี ช่างๆ มีเครื่องมือสื่อสาร แต่ E.T. หายไป Mike ออกค้นหา E.T. (70 นาที)

ขณะที่ Mike ชี้จักรยานค้นหา E.T. เจ้าหน้าที่ของรัฐก็ติดตามเขา

Mike พบ E.T. ในที่ระบายน้ำ เขาหน้าตาซีดเซียวและโรยรา Mike นำ E.T. กลับมาบ้าน ซึ่งแม่ของเขาเห็นเป็นครั้งแรก และ Elliot บอกว่า ผมคิดว่า เรากำลังจะตาย (72 นาที)

พวกเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่งตัวชุดบ๊องกันเชื้อโรค เข้าดูบ้านของ Elliot แล้วกันเป็นเขตอันตราย

นักวิทยาศาสตร์ และหมอคอยเฝ้าดู Elliot ขอร้องพวกเขาให้ปล่อย E.T. กลับบ้านไป และรู้เป็นที่แน่ชัดแล้วว่าพวกกำลังศึกษา E.T. แทนที่จะช่วยรักษาให้ปลอดภัย

E.T. ผ่อนคลาย Elliot ทำให้สุขภาพของทุเลาขึ้น (76 นาที)

ในเช้าถัดมา อากาของ E.T. แย่ลงอย่างรวดเร็ว Elliot หมดหวัง ที่จะเตือนเจ้าหน้าที่ของรัฐว่า พวกเขา กำลังจะฆ่ามนุษย์ต่างดาว และ ก็เป็นความจริง ในที่สุด E.T. ตาย (83 นาที)

องค์ 3

เจ้าหน้าที่ของรัฐห่อ E.T. เก็บแช่ในน้ำแข็งไว้ Elliot ได้รับอนุญาต ให้อยู่กับ E.T. ในนาที่สุดท้าย ซึ่งในห้วงเวลาของความเศร้าโศกเสียใจ Elliot ก็รู้ว่า E.T. ยังไม่ตาย เขาตัดสินใจว่า เขาต้องช่วยให้ E.T. ออกไปจากที่นี่ (88 นาที)



Elliot กับ Mike วางแผนขโมยรถตู้ เพื่อเอาร่างของ E.T. ไปได้แล้วขับหลบหนีไป เด็กๆ คว่าจักรยานที่ตามไปยังจุดที่นัดพบกับ Mike กับ Elliot พวกตำรวจติดตาม

Elliot กับ Mike นำรถตู้หลบแอบไปข้างๆ ทางที่สนามเด็กเล่น ที่พวกเขานัดพบกับกับแก๊งค์เพื่อนจักรยาน พวกเด็ก พา E.T. ขี่จักรยานหนี ตำรวจติดตามอย่างดุเดือด และเมื่อพวกเขาดูเหมือนจะจมนม แต่แล้ว E.T. ก็ทำให้จักรยานทั้งหมด บินเหาะหนีตำรวจไปได้ (98 นาที)

เมื่อพวกเขา ร่อนลงไปที่คานัน ซึ่งเป็นที่ๆ ยานอวกาศของ E.T. จะร่อนลงมาจับ

แม่และ Gertie ได้อยู่ที่นั่นทันเวลาพอดี ก่อนที่ E.T. จะบอกลา และเธอก็ได้เห็น E.T. ล่าลา Mike กับ Elliot

ยานอวกาศจากไปพร้อมกับ E.T. (103 นาที)

ตัวหนังสือที่มงานขึ้น

เมื่อพิจารณาจากเรื่องราว ตัวละครหลัก คือ Elliot และเป้าหมาย ความต้องการของเขา คือความอยากได้เพื่อน ซึ่งในตอนแรกของเรื่อง จะเห็นว่าพี่ชายและเด็กอื่นๆ ที่โตกว่าไม่สนใจเขา และจากเหตุการณ์ที่โต๊ะอาหารค่ำ ทำให้เรารู้ว่าเขาไม่มีพ่อในองค์ 1 สิ่งแรก ที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่ คือ แค่เพียงได้ยินเสียง และจากนั้นเขาก็ได้ความคิดขึ้น โดยใช้ขนมเป็นสื่อ เพื่อให้เพื่อนใหม่สนใจ เมื่อได้พบกัน เขาจึงพา E.T. ไปที่ห้องเขา และต่างคนก็ต่างเรียนรู้ ในการสื่อสารกัน ในตอนจบขององค์ 1 ดูเหมือนว่า Elliot ได้กระทำในเป้าหมายความต้องการของเขา คือได้เพื่อน และที่ตั้งใจที่จะเก็บเพื่อนเอาไว้

อุปสรรคขวางกั้นความต้องการประการแรกของเขา ได้กำหนดไว้ในตอนแรกของเรื่อง คือ การปรากฏของนักล่าผู้ซึ่งค้นหา E.T. ส่วนอุปสรรคอื่น คือ ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่าง Elliot กับ E.T. ซึ่งดูเหมือนไม่มีอันตรายใดๆ แต่ในที่สุด ก็เป็นอันตรายต่อ Elliot อย่างไรก็ตาม อุปสรรคอื่นๆ ต่อสัมพันธ์ภาพ Elliot คือ ความปรารถนาที่จะให้ E.T. ได้กลับบ้าน ความขัดแย้งต่างๆ เหล่านี้ ได้ขยายตัวขึ้นตลอดเวลา ทั้งองค์ 2 ถ้าเราอ่านไปตามโครงร่างเรื่อง (Outline) เราเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ความขัดแย้งแต่ละอย่างนั้น ก่อตัวขึ้นมา และ ผูกร้อยกันได้อย่างไร และในตอนจบขององค์นี้ เป้าหมายความขัดแย้งที่มากที่สุดของ Elliot คือ เวลาแห่งความจริง เกิดขึ้นเมื่อมีการแจ้งว่า E.T. ตายแล้ว จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นการสร้างจุดจบของเรื่อง (resolution) ในตอนท้ายขององค์ 3 ที่ Elliot ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ต่างดาวของเขา ซึ่งแน่นอนที่สุด E.T. ได้กลับบ้าน และแม้ว่าจะเป็นเวลาที่ยิ้มขึ้น แต่ก็มีคามจำเป็น ต้องจบลงเช่นนั้น ซึ่งเป็นการจบแบบ Happy Ending เพราะ Elliot ได้รู้ว่า ถ้าคุณรักเพื่อนคุณ ต้องการสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับเขา แต่ไม่จำเป็นที่ดีที่สุด สำหรับตัวเอง

ดังนั้น ในโครงร่างที่ทำให้หนังออกมาดี ก็ต้องมีวิธีการตอบโจทย์ (Execution) กับโครงสร้าง (Structure) ที่ดี เพื่อจะช่วยปูทางสำหรับการเขียนบท ในลำดับต่อไป

(2) โครงเรื่องขยาย (treatment)

การเขียนโครงเรื่องขยาย จะต้องผ่านขั้นตอน การเขียนโครงร่างเรื่อง (outline) มาก่อน โครงเรื่องขยาย มีความยาวประมาณ 15-30 หน้า การเขียนโครงเรื่องขยาย ผู้เขียนต้องเตรียมปัจจัยเหตุการณ์ 4 ข้อ รอไว้ คือ ตอนจบ ตอนเริ่มเรื่อง จุดหักเหหลักที่ 1 และ จุดหักเหหลักที่ 2 และอย่าลืม ต้องค้นหา แอ็คชั่น ของตัวละครให้ได้ ซึ่งต้องเขียนให้ชัดเจน เพราะ แอ็คชั่น คือประเด็นของเรื่อง โครงเรื่องขยาย มีแนวทางการเขียน ตามลำดับ ดังนี้

2.1) เหตุการณ์ หรือ ซีควนส์เปิดเรื่อง

สร้างเหตุการณ์ เวลา สถานที่ ตัวละคร มีความยาว ประมาณครึ่งหน้า

2.2) เหตุการณ์ ก่อนจุดหักเหหลัก

เขียนอธิบายแอ็คชั่นของเหตุการณ์ ซึ่งจะนำไปสู่ จุดหักเหหลักในตอนจบของ องก์ 1 ความยาวประมาณ 2-3 หน้า

2.3) จุดหักเหหลักที่ 1

เริ่มในหน้าที่ 2 โดยเขียนจุดหักเหตอนจบ ขององก์ 1 เขียนให้เหมือนกับที่เขียนตอนเปิดเรื่องตอนแรก คือ เขียนออกมาว่า เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ไหน ทำอะไร

ซีควนส์เปิดเรื่อง และ จุดหักเหหลัก อย่าเขียนรายละเอียดมากเกินไป ควรอธิบายแอ็คชั่นง่ายๆ ว่าเกิดอะไรขึ้นก็พอ

2.4) แอ็คชั่น องก์ 2

ให้เขียนกว้างๆ อย่าลงรายละเอียด โดยเริ่มจากจุดหักเหหลักที่ 2 ที่แวดล้อมด้วยบริบท ของปมขัดแย้ง ต่างๆ ลัก 2-3 อย่าง และตัวละคร จะถูกลากพาให้ไปพบกับอุปสรรค ที่นำไปสู่ความสำเร็จ ตามความต้องการ ของตัวละคร ความยาวประมาณ 1 หน้า

2.5) จุดหักเหหลักที่ 2 ตอนจบของ องก์ 2

ผู้เขียนต้องอธิบายออกมา ให้เกิดลีลาของแอ็คชั่น ความยาวประมาณครึ่งหน้า จะใส่บทสนทนาไปบ้างได้เล็กน้อย จากจุดหักเหหลักที่ 2 จะทำให้ แอ็คชั่นของตัวละคร เกิดการพลิกผันไปสู่องก์ 3

2.6) องก์ 3 คลี่คลาย จบเรื่อง

องก์ 3 จะมีความยาวประมาณ ครึ่งหน้า ถึง หนึ่งหน้า สิ่งที่เกิดขึ้นในองก์ 3 คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จะได้รับการเฉลย และสรุป ว่า คืออะไร เรื่องราวจบลงอย่างไร โดยไม่เน้นรายละเอียด แต่ให้บรรยายไว้กว้างๆ



+ การเขียนโครงเรื่องขยาย (treatment)

การเขียนโครงเรื่องขยาย (treatment) ในกระดาษ ขนาด A4 จำนวน 4 หน้า

ปัจจัย 4 ประการ ในการเขียนโครงเรื่องขยาย ประกอบ 4 :

-จบเรื่อง (ending) -เริ่มเรื่อง (beginning) -จุดหักเหที่ 1 (plot point I) -จุดหักเหที่ 2 (plot point II)

ลำดับการเขียน บรรยายเรื่องขยาย

-เปิดฉาก เปิดตัวละคร (scene /sequence)		หน้า
-ดำเนินเรื่องเริ่มต้น (act-1) ไปสู่จุดหักเหที่ 1 (plot point I)	1/2	หน้า
-จากจุดหักเหที่ 1 ดำเนินไปจนจบ act1	1/2	หน้า
-ดำเนินเรื่องต่อ กลางเรื่อง (act-2 confrontation) (การเผชิญหน้าระหว่าง พระเอก-ผู้ร้าย รุนแรงขึ้น)	1	หน้า
-การเผชิญหน้า ดำเนินไปสู่ จุดหักเหที่ 2 (plot point II) หรือจุด Climax	1/2	หน้า
-คลี่คลาย (act-3 resolution) ไปจนจบเรื่อง	1/2 - 1	หน้า

สรุป การเขียนโครงเรื่องขยาย 4 หน้า ก็คือ การประกอบแนวคิดที่เป็นนามธรรม ให้เป็นโครงสร้างของเรื่อง แล้วกลั่นกรองออกมาให้เป็น รูปธรรม ให้เห็นเค้าโครงเรื่องในตอนเริ่ม ตอนกลางเรื่อง และตอนจบ จากนั้น จึงค่อยๆ พัฒนา หรือ ขยาย เค้าโครงดังกล่าว ให้มีรายละเอียดเพิ่มขึ้น ตามสัดส่วนของโครงสร้าง

ถัดจากโครงเรื่องขยาย จึงพัฒนาไปสู่ บทภาพยนตร์ (screenplay) ที่สมบูรณ์ในที่สุด

3.3.3 เทคนิคการเขียนบท screenplay

มีแนวทางการเขียน ดังนี้

(1) ทุกฉาก ต้องมีวัตถุประสงค์ชัดเจน เปิดเผย หรือ แฉกชั้น ฉาก เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในบทภาพยนตร์ จึงต้องเขียนบรรยาย “ให้มองเห็นภาพ” คือ การเขียนนามธรรม ให้เป็นรูปธรรม

(2) บอกเวลา และ สถานที่ ของฉาก วางไว้บนส่วนหัว (scene heading) บอก กลางวัน กลางคืน ภายนอก ภายใน

(3) คำอธิบายฉาก (scene description) ต้องเขียนให้มองเห็นภาพ จากสายตาของผู้ชม หรือ ของผู้เล่าเรื่อง มิใช่ด้วยเลนส์ หรือ มุมกล้อง เช่น ถ้าเป็นภาพขนาดกว้างมาก (very long shot) และ มุมสูง (high view) มักใช้คำว่า “มองเห็นยอดเจดีย์แต่ไกล เสียคทะลุกลุ่มเมฆ ...” แทนภาษากล้อง หรือ ถ้าเป็นภาพแทนสายตา ของ สุนัข วิ่งลอดครัวเข้าไปกินเศษอาหารในถังขยะข้างบ้าน (ดอลลี่กล้องเข้าไป) ให้ใช้คำว่า “วิ่งลอดผ่าน

รั้วไม้ขัดแตะ ตาห่างๆ เข้าไปในบ้าน เห็นถึงขยงไถ่เข้ามา ไถ่เข้ามา มันไม่สูงเกินไป จึงจะกระโดดเกาะปากถึง อย่างทุลัดทุเล แต่เมื่อมองเห็นขึ้นเศษเนื้อ...” มุมแคบ () ภาพกว้าง แทนขนาดภาพ หรือ มุมมองของกล้อง และ ถ่ายเจาะ (insert cut) สำหรับภาพมุมแคบ

(4) เปิดฉาก ให้มีพลัง เช่น ท่ามกลางสายฝนกระหน่ำ ประกายฟ้าแลบ หรือ ภายในห้องโถงสูงโถง อลังการ ด้วยลวดลายวิจิตรพิศดาร คล้ายกับการเขียนบรรยายใน นวนิยาย หรือ บทวิทยุกระจายเสียง

(5) ความยาวฉาก ไม่มีกฎแน่นอน แต่ให้เหมาะสมสอดคล้อง กับการพัฒนาเรื่องให้ก้าวไปข้างหน้า โดยพิจารณาว่า ใน scene เกิดอะไรขึ้นบ้าง เพื่อคำนวณความยาวของแต่ละฉาก และคะเนได้ว่าทั้งเรื่องจะยาวเท่าไร ส่วนของการเขียนจะรวบรัด และใช้ภาษาอธิบายเหตุการณ์ การแสดง มากกว่าอธิบายความคิด หรือ อารมณ์ตัวละคร

(6) ความยาวของบทสนทนา ขึ้นอยู่กับเรื่องราวเป็นตัวกำหนด บางฉาก ต้องการ ให้ตัวละครระบาย ความอัดอั้น อาจต้องใช้บทพูดยาว หรือ ฉากที่ต้องการ สร้างพลังของตัวละคร หรือ การเน้นอารมณ์ ก็ใช้บทพูดสั้นๆ หรือ ไม่มีเลยก็ได้

(7) การเปิดเผยเนื้อหาของสาระของเรื่อง ไม่ควรเปิดเผยแบบนำเสนอข่าว ให้ค่อยๆ เปิด โดยการทิ้งปมไว้ในฉากแรกๆ แต่ไปเผยในฉากถัดไป ข้อสำคัญคือ อย่าให้คนดูเคาได้

(8) อย่าฉายฉากซ้ำ

(9) จัดให้ฉากมีความสัมพันธ์กัน และต่อเนื่องกัน อย่างกลมกลืน ถ้าเห็นว่าควรมีฉากใดในบทร่างแรก ที่ควรเขียนไปก่อน แต่พอตรวจดูในรอบถัดไป ถ้าเห็นว่าไม่จำเป็น ก็อาจลบทิ้งภายหลังได้

(10) เขียนให้เป็นภาพ แฉกชั้น หรือ การเคลื่อนไหว หรือการกระทำ แทนความรู้สึก เช่น เป็นภาพที่น่า รันทดใจมาก ก็ให้เขียนว่า แม่นยน์ตาจะพร่าฟาง มองไม่เห็นว่าเขาเป็นใคร แต่เมื่อได้สัมผัสในหน้า และได้ยินเสียง นางก็รู้ว่า เวลาแห่งการอศอย ได้สิ้นสุดลงแล้ว จึงสวมกอดลูกชาย พร้อมกับร่ำไห้...

(11) จังหวะของฉาก ได้แก่ คนตรี ลีลา การตัดต่อ จังหวะการเดินเรื่อง ควรเลือกให้เหมาะสมว่า ฉากใดควรเข้าสั้นๆ ฉากใดควรกระชับเร็ว ฉากใดควรเงี้ยว ฉากใดควรระทึก ความยาวของฉาก และ ความแตกต่างระหว่างฉาก จะเป็นตัวกำหนดจังหวะต่างๆ ของเรื่อง เช่น ฉากไล่ล่า สลับกับฉากที่มีบทพูด

(12) แฉกชั้นเชื่อมฉาก ผู้เขียน สามารถนำแฉกชั้น ไปเชื่อมฉาก หรือ แยกฉากออกจากกันก็ได้ เช่น เชื่อมฉาก ด้วยแฉกชั้น การชนแก้วเหล้า ของ วงเหล้าวัยรุ่นรุ่นลูก กับกลุ่มคนรุ่นปู่ที่จัดงานเลี้ยงรุ่น รอบ 60 ปี ภาพมุมแคบ แก้วเหล้าหลายใบของกลุ่มวัยรุ่น ถูกชูขึ้นแล้วค่อยๆ ชนกัน ตัดไปที่ แก้วเหล้าที่ชนกันแล้ว ค่อยๆ ชุมออกมมองเห็น กลุ่มคนรุ่นปู่แสดงความยินดีกัน

(13) การเขียนบรรยายฉากหลัง (background) คือ การเขียน แฉกชั้น ที่ฉากหลัง เพื่อเพิ่มรายละเอียด



ให้กับเรื่องราว เพิ่มพลังให้แก่ฉาก และ แอ็คชั่นของตัวละคร เช่น ภาพผีเสื้อกำลังบินวนเวียนดอกไม้ แล้วเกาะลงบนิ่ง เพื่อประกอบฉากที่พระเอกสารภาพรักกับนางเอก

(14) การปูเรื่อง เพื่อให้คนดูรับรู้ ประวัติ นิสัย ของตัวละคร อาจกระทำได้โดยบทบรรยายฉาก หรือ บทพูดก็ได้

(15) การเขียนเร้าอารมณ์ (dramatic tension) ให้สูงขึ้น หรือผ่อนลง ช่วยให้เรื่องน่าติดตาม ไม่เครียดเกินไป เช่น ฉากคนในบ้าน เริ่มทะเลาะกัน ถึงขั้นรุนแรง แต่ในที่สุด ก็เข้าใจกัน การเร้าอารมณ์ที่ดี ควรมาจาก บทแอ็คชั่น มากกว่าบทพูด

(16) ความหมายซ่อนเร้น (subtext) ได้แก่ ความหมายแฝงที่ซ่อนเร้นอยู่ภายในฉาก เช่น ให้ตัวละครหลัก เป็นคนพิการ เพื่อเน้นให้เห็น สังคมที่พิการ หรือ ใช้สายฝนแทนการระบายความอึดอัด เหมือนการพรั่งพรูของ สายฝน หรือ ให้ภาพถ่ายตกลงมากระຈกแตก แทน ลางบอกเหตุความตาย เป็นต้น

(17) การพลิกผัน (reversal) คือ การสร้างจุดหักเห ของเหตุการณ์ หรือ แอ็คชั่น ให้กลับเป็นตรงกันข้าม เช่น การพลิกผัน ของ ไอเซนไฮม์ (Edward Norton) ในภาพยนตร์ เรื่อง The Illusionist ที่ใช้มายากล ทำลายความหวังของเจ้าชายแห่งเวียนนา และชิงคนรักไป โดยหลอกให้คนดูเข้าใจว่า โซฟี (Jessica Biel) ถูก เจ้าชายฆ่า และ ไอเซนไฮม์ หายตัวไปกับมายากล จุดพลิกผันตอนจบเรื่อง ได้ถูกเปิดเผยขึ้นว่า ทั้งหมดเป็นกลลวงทั้งสิ้น ไอเซนไฮม์ กับ โซฟีเย็บ สมหวังในความรัก.

(18) มอนตาจ (nottage) คือ การเขียนฉากที่ใช้เทคนิคการลำดับตัดภาพ ที่อยู่คนละเหตุการณ์ ต่างเวลา กัน ให้อยู่ในฉากเดียวกัน ทำให้ย่นระยะเวลา และ สถานที่

(19) ฉากย้อนอดีต (flashback) มักใช้ย้อนอดีตในตอนเปิดเรื่อง ที่เป็นจุดวิกฤติ ความเป็นความตาย ของตัวละคร เช่น ภาพยนตร์เรื่อง Slum Dog เปิดฉาก จามาน หนูนักร้องเพลงโซก เจ้าของสถิติแชมป์ทนายปัญหาไม่เคยแพ้ ถูกตำรวจ ซึ่งเป็นพวกเดียวกับตัวพิธีกร เจ้าของรายการ จับตัวไปทรมานให้รับสารภาพการโกง ในช่วงวิกฤติ คือ ก่อนที่จามาน จะเข้ารอบชิง 20 ล้านบาท แล้วภาพยนตร์ ก็เล่าย้อนอดีต ความเป็นมาของจามาน ตั้งแต่เด็ก ว่าทำไมจึงรู้คำตอบทุกคำถาม จนมาถึงจุด climax คือรอบสุดท้าย จามานก็สามารถทำได้ สร้างความผิดหวังให้แก่ เจ้าของรายการ ที่ต้องสูญเสียเงินรางวัลไป 20 ล้านบาท เพราะถ้าจามานตอบผิดในรอบสุดท้าย เงินรางวัลทั้งหมด ก็ยังเป็นของเขา

หรือในภาพยนตร์ เรื่อง The Illusionist ก็ใช้ฉากย้อนอดีต เช่นเดียวกับ เรื่อง Slum Dog คือ เปิดฉากตอนที่ ไอเซนไฮม์ เปิดรอบเล่นมายากล แต่ถูกสารวัตร พร้อมด้วยกองทหารองครักษ์ ของเจ้าชายแห่งเวียนนา จับตัวไปสอบสวน จากนั้น สารวัตร ก็เล่าย้อนอดีต ของไอเซนไฮม์ เรื่องดำเนินมาบรรจบ ณ ฉากเปิด และดำเนินต่อไปจนเข้าสู่จุด climax คือ การใช้มายากล ของไอเซนไฮม์ เพื่อทำลายความหวังของ เจ้าชายผู้ซึ่งคิดชิงบัลลังก์พระบิดา และได้ตัวคนรัก กลับคืนไป

ฉากย้อนอดีต ใช้กันมากในภาพยนตร์ แต่ก็มีฉากการคิดล่วงหน้า (forward) คือ การตัดสลับฉาก ระหว่างอนาคตกับ ปัจจุบัน ตัวอย่างในภาพยนตร์เรื่อง Next และ Sherrock Holmes

(20) การเขียนบทกำกับการแสดง (stage direction) คือ การเขียนอารมณ์แอ็คชั่น ของตัวละคร อาจเขียนไว้ได้บรรทัด ชื่อของตัวละครก็ได้ หรือจะเขียนเป็นบทบรรยายฉากก็ได้

(21) เสียงพูดบรรยายฉาก มักใช้กับภาพยนตร์แนวสืบสวนสอบสวน เพื่อเผยแพร่รายละเอียดของเรื่องราว

3.3.4 รูปแบบการพิมพ์ บทภาพยนตร์

เลขหน้า อยู่มุมบนด้านขวาของหน้ากระดาษ ห่างจากขอบด้านบนลงมา 1.25 นิ้ว และขอบด้านขวา 1.25 นิ้ว

ส่วนหัวของฉาก หรือ **หัวขึ้น** (scene heading) เคาะลงมา 2 บรรทัด ถัดจากเลขหน้า ตั้งขึ้นหน้า 1.5 นิ้ว ด้านซ้ายของหน้ากระดาษ โดยระบุ ภายใน หรือ ภายนอก สถานที่ และ เวลา กลางวัน หรือ กลางคืน

คำอธิบายฉาก (scene description) เคาะลงมา 2 บรรทัดจากหัวขึ้น ใช้กันหน้าเท่ากับ หัวขึ้น 1.5 นิ้ว ในส่วนนี้ ใช้สำหรับอธิบายภาพรายละเอียดของฉาก หรือ ตัวละคร ถ้าเป็นตัวละคร ที่ปรากฏครั้งแรก หรือ มีเสียงประกอบฉาก ให้พิมพ์ตัวหนา (พิมพ์ใหญ่ ในภาษาอังกฤษ)

คำอธิบายฉาก ควรเขียนให้กระชับ ถ้ายาว ต้องย่อหน้าให้อ่านง่าย

ชื่อตัวละคร (character) ที่ตามมาด้วยบทพูด อยู่กึ่งกลางหน้า ประมาณ 2 เคาะบรรทัด ถัดจากคำอธิบายขึ้น และ ห่างจากกันหน้าซ้ายมือ ประมาณ 4 นิ้ว

การเขียนบทกำกับการแสดง (stage directions) จะเขียนอยู่ในวงเล็บ 1 เคาะบรรทัด ถัดจากชื่อตัวละคร และห่างจากกันหน้าซ้ายมือ ประมาณ 3.5 นิ้ว

บทสนทนา (dialogue) อยู่ถัดมา 1 เคาะบรรทัด ถัดจากชื่อตัวละคร หรือ วงเล็บการเขียนบทกำกับการแสดง พิมพ์เป็นรูปแบบบล็อก กลางหน้ากระดาษ ห่างจากกันหน้าซ้ายมือ ด้านละประมาณ 3 นิ้ว

เครื่องหมายวรรคตอน ท้ายบทพูด ใช้สามจุด (...) หมายถึง เป็นช่วงหยุดพูด (แต่มีพูดต่อไปอีก) ใช้เครื่องหมายขีดกลาง หรือยัติภังค์ (-) หมายถึง การถูกขัดจังหวะในระหว่างบทสนทนา หรือ อาจเขียนว่า (หยุด) ได้ชื่อตัวละคร ก่อนจะขึ้นบทสนทนา ในบรรทัดถัดไป ก็ได้

การต่อหน้าของบทภาพยนตร์ ถ้าฉากใดมีความยาวเกินหนึ่งหน้า ให้ใส่วงเล็บคำว่า (ต่อ) วางที่ด้านล่างชิดกันขวามือ ก่อนสองบรรทัดสุดท้ายของหน้า ส่วนหน้าต่อ ก็ให้เขียนใส่วงเล็บว่า “ต่อ” ชิดกันหน้าซ้ายมือ สองเคาะบรรทัด จากเลขหน้า ตามด้วยเครื่องหมาย colon (:)

ตัวเลขกำกับชื่อ ไม่ต้องใส่ เพราะเป็นหน้าที่ของ ผู้กำกับภาพยนตร์ จะนำไปขยายบทให้เป็นบทถ่ายทำ



ต่อไป

แนวทางการเขียน

วัตถุประสงค์ ของการพิมพ์ภาพยนตร์ ก็เพื่อให้อ่านง่าย ดูสบายตา และการเขียนตามแบบฟอร์ม จะช่วยในเรื่องของ การคำนวณเวลาในการนำเสนอด้วย เพราะ 1 หน้ากระดาษพิมพ์ เท่ากับ 1 นาทีในภาพยนตร์ มีแนวทางการเขียนดังนี้

-พิมพ์ในกระดาษ A4 หรือ กระดาษขนาด 8.5 x 11 นิ้ว ใช้อักษร Angsna UPC หรือ Cordia UPC ขนาด 16 หรือ 18 จุด

-ความยาวบทรวมแล้ว ประมาณ 100-125 หน้า พิมพ์ตามแบบฟอร์มที่ถูกต้อง สะอาด

-เขียนบทให้อยู่ในรูปของ master shot (การถ่ายคลุ่ม) โดยไม่ต้องแยกช็อต หรือ บอกขนาดภาพ หรือ บอกมุมมองกล้อง แต่เป็นมุมเดียว ไม่ต้องใส่หมายเลขกำกับฉาก หรือ กำกับช็อต

-บทพูดให้มีแต่กันหน้า ไม่ควรกันหลัง หรือจัดขีดซ้ายขวา ควรปล่อยอิสระ

-หลีกเลี่ยงใช้คำย่อในคำอธิบาย เว้นแต่เป็นคำที่เข้าใจโดยทั่วไป เช่น ดร.(ดอกเตอร์) นพ. (นายแพทย์)

-ใช้คำอธิบายตัวละครให้น้อยที่สุด

-ไม่ต้องเขียนแยกกองก็ ควรเชื่อมฉาก ด้วย “จางเข้า” (fade in) หรือ “จางออก” (fade out) และถ้าจบบท ให้ใช้คำว่า “จบ”

ภาคผนวก

(ก) เรื่องย่อภาพยนตร์ (synopsis) เรื่อง “ฟ้าใหม่ หัวใจพอเพียง”

เป็นบันทึกเรื่องราว **เล่าถึงวิถีชีวิต** ของคน 3 ครอบครัว ที่มีความคิด ความเชื่อ แตกต่างกัน สู้ท่ายของชีวิต ที่ได้รับผลกระทบ ตามวิถีทางที่ตนเองเลือก

“ทุกคนก็เป็นมนุษย์ มีกิเลส ที่อยากได้ อยากมี อยากเป็น ...
แต่... เราก็มีสติที่ จะฝันเห็นสังคมที่ดีกว่า”

เริ่มจาก ครอบครัวของ “ใหญ่” กับ “ครูวิภา” ที่ต่างสร้างรอยร้าวให้กับครอบครัว ด้วยปมขัดแย้งทางความคิด ใหญ่ ทะเยอทะยาน ใฝ่ฝันอยากรวยไม่เลิก แต่วิภา ต้องการอยู่อย่างพอเพียง “ทรงวิทย์” เป็นเพื่อนรุ่นพี่ที่ใหญ่เคารพนับถือมาก เขาทำธุรกิจ OTOP อย่างชาญฉลาด มีภรรยา ชื่อ “ริน” ส่วน ครอบครัวของ “คำรง” กับ “สุณี” สองผัวเมีย ที่ผูกชีวิตความจน แบบซ้ำซาก ไว้กับ อบายมุข และพิษจากเคมีเกษตร

วิภา นอกจากจะเป็นครูของเด็กๆ แล้ว ยังเป็นครูของชาวบ้าน ในหมู่บ้านแสงสุข อีกด้วย จนชาวบ้านให้ความรัก และเคารพเธอ เสมือนเป็นนางฟ้าของประชาชน ซึ่งได้กลายมาเป็นพลังใจ ให้ครูวิภา อยู่ต่อสู้กับปัญหาครอบครัวต่อไป เป็นที่พึ่งของ ลูกๆ และเป็นร่มโพธิ์ให้แก่ชาวบ้าน ซึ่งตรงกันข้ามกับ ใหญ่ ผู้เป็นสามี ซึ่งจบรัฐศาสตรบัณฑิต และเป็นถึงกำนันตำบลแสงสุข แต่กลับไปเอาดีในการทำธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ (รีเอสอร์ต และคอนโดมิเนียม) โดยอาศัยฐานอำนาจของนักการเมืองท้องถิ่น เขาได้แต่คาดหวังว่า ช่องทางสร้างความร่ำรวยเส้นนี้ จะตอบสนอง กิเลส ตัณหาของตนเองได้ดีกว่าช่องทางอื่น

ทรงวิทย์ นอกจาก มีดีกรีจบบริหารธุรกิจแล้ว ยังเป็นคนรอบคอบ มีเหตุผล ประมาดตน ในการประกอบธุรกิจ ภายใต้ปัจจัยสำคัญ 3 ข้อ คือ เงินสดต้องมีให้พอ พนักงานต้องมีคุณภาพ และ ความซื่อสัตย์ต่อลูกค้า ต้องรักษาไว้ให้ดี

ดูเหมือนว่า สุณี จะทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว มากกว่าที่จะเป็น คำรง ถ้าพี่รง หรือ คำรง ไม่ข้องแวะกับ เหล้า และการพนัน จนเป็นเหตุ ให้ต้องสูญเสียที่ดินทำกิน ก็คงไม่ปล่อยให้เสียบุญชัย เจ้าพ่อปล่อยเงินกู้ นอกระบบ ยึดที่นา แทนเงินที่ คำรง กู้ไป เพื่อเป็นค่ายารักษาเมีย และใช้นี้พนัน

จุดที่ทำให้วิถีชีวิตของ สาม ครอบครัวเปลี่ยนไป คือ พิษของวิกฤติเศรษฐกิจแบบฟองสบู่ เริ่มออกฤทธิ์ทำลายระบบการหมุนเวียนของเงิน และการบริโภคของคน อย่างบ้าคลั่ง ถ้าบุคคลใด มุ่งศึกษา รู้เท่าทัน ไม่หลงไปกับทางลวงนี้ แล้วกลับถ่านาวาชีวิต เชื่อในแนวทางวิถีเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักพึ่งตัวเอง ผู้นั้น... ย่อมมีชีวิตอยู่รอด

สุณี เชื่อ... แต่ คำรง ไม่เข้าใจ... จึงถูกล่อลวงให้ไปร่วมค้ายาบ้า สุณี มีคุณภาพชีวิตที่ดีวันดีคืน แต่ คำรง กลับมีชีวิตที่ย่ำแย่ พาอนาคตไปสู่ห้วงนรก จนถูกไล่ล่าเอาชีวิต



วิภา นำความคิดเศรษฐกิจพอเพียง มาสู่ชาวบ้านตลอดเวลา แต่น่าเสียดาย ที่ ใหญ่ คิดสวนทาง ตี้อรัน สมคบกับนักการเมืองชั่ว จนเขาตัวไม่รอด สุกท้าย ธุรกิจล้มละลาย และต้องจบชีวิต ด้วยกระสุนปืนของตัวเอง

.....

หากปล่อยให้เรื่องราวทั้งหมดจบลง แบบนี้ ก็จะมีแต่ความสูญเสีย และความตาย ดังนั้น เรื่องราวที่บันทึก มาทั้งหมด จึงถูกโยนทิ้งลงตะกร้าขยะไป... ไม่มีใครตาย ไม่มีใครได้รับความสูญเสีย

ทรงวิทย์ กลายเป็นบุคคลที่ ไม่ยอมอยู่ในกฎเกณฑ์ของกิเลสมนุษย์ เขาเชื่อมั่นในวิถีคิด วิถีทาง เขาฉลาด ที่จะเลือก “ปรับกลยุทธ์ เพิ่มคุณภาพ รักษามาตรฐาน” ให้แก่ธุรกิจของเขา ซึ่งต้องอาศัย ความขยัน ซื่อสัตย์ พึ่งตนเอง รู้พอเพียง ที่เขาทุ่มเทให้แก่สังคม จนสังคม รับรู้ ว่า เขาคือ ปราชญ์ของธุรกิจภายใต้หลัก เศรษฐกิจพอเพียง

“ทุกคนก็เป็นมนุษย์ มีกิเลส ที่อยากได้ อยากมี อยากเป็น แต่ถ้ารู้จักพอ รู้จักพึ่งตนเอง พึ่งพาคนรอบข้าง ในบางเรื่อง รู้จักประมาณตัวเอง ในบางครั้ง รู้จักปฏิเสธบ้าง ในบางคราว ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับคนรอบข้าง ในทุกๆ เรื่อง แล้วเราจะฝันเห็น สังคมที่ดีกว่านี้ ไม่ได้หรือ ?”

จบ.

(ข)เค้าโครงภาพยนตร์ (Outline story) เรื่อง “ฟ้าใหม่ หัวใจพอเพียง”

ผู้เขียน: สูดิน ชาวหินฟ้า

ความยาวเรื่อง: ประมาณ 115 นาที

เริ่ม TITLE (5 นาที)

ขึ้นข้อความ “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานของความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบ เหมือนเสาเข็ม ที่ถูกตอกรองรับบ้านเรือน ตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมาก มองไม่เห็นเสาเข็ม และ ลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป” พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ขึ้นคำปรารภ นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ในการสนับสนุนนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง

ขึ้นโลโก้ผู้สร้าง ผู้สนับสนุน โดยอาศัย BACKGROUND เป็นฉากโบโพธิ์แห่ง ปลิวตามแรงลม เป็นจุดนำ สายตา ไปสู่จุดเริ่มการดำเนินเรื่อง คือ ภายในห้องทำงาน เล่าอดีตชีวิตประวัติ ผ่านสมุดบันทึก

“ฟ้าใหม่ หัวใจพอเพียง”

องค์ 1 : เริ่มเรื่อง (รวม 15 นาที)

ภาพเหตุการณ์ต่อจากนี้ไป ได้ดำเนินไปตาม เรื่องราวที่ถูกเขียนลงไปในสมุดเล่มนั้น ...

ภาพสองเหตุการณ์ต่อไปนี้จะถูกตัดกลับไปตาม ...

(1) ภาพมือปืน 2 คน (ลูกน้องเสี่ยบุญชัย) กำลังวิ่งไล่ล่าชายคนหนึ่ง (ดำรง) ... เสียง ยิง ... **ปัง! ปัง!**
ปัง! ชายคนนั้น ถูกยิง ล้มลงจมกองเลือด... แต่ยังไม่ทราบว่าเป็นใคร เห็นแต่ใบหน้าที่ของคนที่ร้าย ใส่อารมณ์สับสน (สะใจ) ที่ได้ฆ่า

(2) กลับกับภาพ ชายเจ้าของรถหรูคันหนึ่ง (ใหญ่) แต่ยังไม่เห็นหน้าว่าเป็นใคร) เขี่ยคันเร่งรถด้วยความเร็วสูง เพื่อไปที่ไหนสักแห่ง เมื่อถึงที่หมาย เปิดประตูห้องเข้าไปในห้องทำงาน สภาพห้อง ของวางระเกะ ระกะ ชักลิ้นชักออกมา เห็นปืน หยิบปืน ... เสียงปืนดังขึ้น **ปัง!** . ภาพบนโต๊ะทำงาน หัวฟาด ลงบนพื้นโต๊ะทำงาน แน่ๆไป

หมู่บ้าน **แสงสุข** เป็นชุมชนกึ่งชนบทกึ่งชุมชนเมือง ผู้คนมีอาชีพหลากหลาย ทั้งเกษตรกร ค้าขาย รับจ้าง รับราชการ มีทั้ง เด็ก คนแก่ คนพิการ คนป่วย นักเลง นักเล่นพนัน และหิวขโมย แต่โดยทั่วไป แต่ละคนแต่ละครอบครัว มีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ ไม่แตกต่างกันมากนัก ในอดีต มีพื้นที่เพาะปลูก ประมาณครึ่งหนึ่งของเนื้อที่ทั้งหมด แต่ปัจจุบัน พื้นที่เกษตรกรรม มีจำนวนลดลง เพราะถูกขาย หรือแปรเป็นพื้นที่ทำโรงงาน สิ่งปลูกสร้าง

ชาวตำบลแสงสุขรุ่นพ่อแม่ รักสันโดษ สามัคคี รักในหลวง ต่างพอใจที่จะใช้ชีวิตแบบพึ่งพาตนเอง ซึ่งแตกต่างจาก สมาชิกชุมชนในรุ่นลูก ที่เริ่มมีความคิดเห็นและวิถีชีวิตแบบสังคมเมืองมากขึ้นเรื่อยๆ

(สิ้นสุด TITLE)

ในตำบลนี้ มีบุคคลสำคัญ ที่มีบทบาท ในการกำหนดชะตา และเรื่องราว ให้หมู่บ้านแสงสุข กลายเป็นเรื่องที่ได้รับการเล่าขาน และเป็นบทเรียนที่น่าเรียนรู้ และ จดจำ

“ใหญ่” เป็นลูกชายคนเดียว ของพ่อและแม่ ที่เป็นคนพื้นเพนี้ เรียนจบรัฐศาสตร์ มีเพื่อนรุ่นพี่ ชื่อ “ทรงวิทย์” เป็นนักศึกษาสถาบันเดียวกัน ทรงวิทย์ เรียนบริหาร เป็นนักศึกษารุ่นพี่ ที่ใหญ่ ให้การเคารพเชื่อฟัง มากกว่าใครๆ

หลังเรียนจบ ทรงวิทย์ ไปทำธุรกิจส่วนตัว ใหญ่ กลับบ้าน ตำบลแสงสุข เพื่อไปทำภารกิจ ที่ตนเองตั้งใจไว้ คือ กลับไปพัฒนาหมู่บ้านของตัวเอง ตามอุดมการณ์ของ นักรัฐศาสตร์มือใหม่ ไฟแรง

“วิภา” เป็นเพื่อน ใหญ่ สมัยเรียนมัธยม ฐานะไม่ดีเท่าใหญ่ แต่พยายามเรียนจนจนวุฒิมัธยม จึงได้มาเป็นครูระดับการศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่หมู่บ้านแห่งนี้ นับเป็นครูสาว คนแรก ของหมู่บ้าน เธอรักชุมชนแห่งนี้ สอนให้ชาวบ้านรู้จัก และรักษาวิถีเศรษฐกิจพอเพียง มาโดยตลอด



“คำรง” กับ “สุณี” สองสามีภรรยา เป็นชาวบ้านยากจน ถูกเลี้ยบุญชัย ยึดที่นาไป เพื่อใช้หนี้เงินกู้ จึงไปเช่าที่นาของ ใหญ่ ประกอบอาชีพ คำรง เป็นคนชอบดื่มเหล้า เข้าชั้นขี้เมา เมมาแล้วชอบ เล่นพนันมวยคู่ ส่วน สุณี เป็นแม่บ้านที่ดี ขยัน ทำงานทุกอย่าง ทั้งงานในบ้าน งานในไร่นา แต่มีข้อเสีย คือ ชอบ เล่นหวย บ้าละครที่วิ เหมือนชาวบ้านทั่วๆ ไป ในย่านนี้ คุณภาพชีวิตแบบนี้ เป็นเหตุ ให้ครอบครัวนี้ ติดหนี้สิน ยากจนซ้ำซาก ตลอดปี

คำรง กับ สุณี มีลูกด้วยกัน 2 คน คนโต เป็นผู้หญิง ชื่อ “จอย” คนเล็ก เป็นชาย ชื่อ “โจ้” โจ้ เป็นเด็ก ติดแม่ ส่วนจอย หันไปเอาดีกับการเรียนหนังสือ เข้าไปทำงานในเมือง เลี้ยงตัวเองไปด้วย เรียนไปด้วย จนจบ ปวส. ด้านมัณฑนศิลป์ จอยไปทำงานให้กับ ทรงวิทย์ ตำแหน่ง CREATIVE

เลี้ย “บุญชัย” เป็น นายหน้าเงินกู้ หน้าเลือด มีอิทธิพล เจ้าของบ่อนพนัน ในหมู่บ้าน ที่ทุกคนยำเกรง แม้แต่คำรงจ ก็ไม่กล้าแตะต้อง (คำรงจ รับส่วย จากเลี้ยบุญชัย) เขามี ลูกน้อง คนสนิท ชื่อ “โชกุน” กับ “ไอ้บ๊ิด” โชกุน เป็น คนพุดน้อยๆ คุดตีน โหดเหี้ยม ไอ้บ๊ิด เป็นคนสติไม่เต็ม

ตอนที่ 1 ใหญ่ วิภา คำรง สุณี ในชุมชนแสงสุข 10 นาที

ใหญ่ มีโอกาสดีกว่าคนอื่นในหมู่บ้าน ตรงที่ พ่อแม่ บุกเบิกเก็บ สะสมที่ดิน เป็น นา 200 ไร่ ในตำบลแสง สุข และ สวนผลไม้ อีก 50 ไร่ ไร่ให้เขา เพื่อไม่ต้องถางให้เขา ลำบากเมื่อโตขึ้น และพำสาณลูก ให้ตั้งใจเรียน เป็นเจ้าคน นายคน ให้ได้ จะได้ไม่ลำบากเหมือนพ่อแม่ ที่เป็นชาวนา

หลังเรียนจบ ใหญ่ กลับบ้าน ท่ามกลางความยินดี ของเพื่อนบ้าน พี่ บ้า น้ำ อา และคนที่ดีใจมากกว่าคนอื่น คือ ครูวิภา

ชาวบ้าน ยอมรับว่า ใหญ่ เป็นเลือดแท้ของหมู่บ้าน จึงได้รับเลือก ให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ในฐานะ ที่เรียนมา สูงกว่าคนอื่น และจบรัฐศาสตร์มาแล้วด้วย

คำรง กับ สุณี เป็นครอบครัวหนึ่ง ที่พ่อเคยบอกว่า ควรเลี้ยงและดูแลเขา ใหญ่จึงให้เช่า เป็นกรณีพิเศษ ตรงที่ ค่าเช่าได้บ้าง ไม่ได้บ้าง ก็ไม่เป็นไร

ขณะที่ สุณี ฉันทยาปราบวัชพืช คำรง หว่านปุ๋ยเคมีในนาข้าว ก็คุยยาสูบไปด้วย สุณี มักจะกินยาแก้ปวด เมื่อยเป็นประจำ หลังเสร็จภารกิจจากนา... ดูเหมือนจะเป็นเรื่องปกติไปแล้ว

สวนผลไม้ นานาชนิด ที่พ่อปลูกไว้ 50 ไร่ ใหญ่ ก็ปรับปรุง จนมีผลผลิตเพิ่ม ใหญ่ เห็นคเหน้อย กับการ ขุดดิน ใส่ปุ๋ย เช่นรถ ในสวนผลไม้ของเขา ท่ามกลางสายตา ชื่นชม ยินดี ของ ครูวิภา ที่แอบชอบ ใหญ่ ตั้งแต่ แรก

ตอนที่ 2 ใหญ่ ของครูวิภาแต่งงาน 3 นาที

วันหนึ่ง ใหญ่ มองดูนาข้าวอย่างชื่นชม ครูวิภา นำข้าวกลางวันมาส่ง ตอนพักเที่ยง (นาอยู่ติดกับโรง

เรียน) ทั้งคู่ สาราพาพรัก ใหญ่นอนหนุนตักวิภา และขอแต่งงานกับครูวิภา ทั้งคู่สัญญากันว่า จะร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านแห่งนี้

ตำรวจ กับ สุณี แอบชื่นชม ใหญ่ กับครูวิภา อยู่มุมหนึ่ง ของนาข้าว

ใหญ่ แต่งงาน กับครูวิภา

ใหญ่ ได้รับเลือกเป็น กำนัน

5 ปี ผ่านไป

องค์ 2 : ตอนกลางเรื่อง (รวม 75 นาที)

ตอนที่ 3 ชีวิตที่พอเพียง ของ ใหญ่ กับ ครูวิภา 5 นาที

วิถีชีวิต ของ สุณี กับ ตำรวจ ก็ไม่ต่างจากชาวบ้านแถบนี้ สุณี ชอบ เล่นหอย และ คุกกี้ครั้นน้ำเน่า ส่วน ตำรวจ ก็นั่งร่วมวงเหล้า พนันมวย

วิภา สอนหนังสือ ปลุณัง ให้นักเรียนรักในหลวง ฟังตนเอง ชื่อสัตย์ ชยัน ประหยัด ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระหว่างเดินทางกลับบ้าน ก็มักจะแวะพูดคุย ทักทาย ชาวบ้าน ให้รู้จักใช้สมุนไพร ฟังตนเอง ชาวบ้าน รักครูวิภา เหมือนนางฟ้า บนสวรรค์

ครูวิภา กลับมาบ้าน ทักทาย ลูกสาว “ยุ้ย” และ ลูกชาย “อ้อ” มี “แววมยุรา” คอยเป็นพี่เลี้ยง ให้ลูกทั้งสองคน

ตอนที่ 4 ใหญ่ ทำธุรกิจ รีสอร์ท เพื่อ “หนทางรวย” 5 นาที

ใหญ่ ปรึกษากับ วิภา เพื่อสร้างหนทางรวย แต่วิภา กลับเฉยๆ เพราะรู้สึก ว่า ทุกวัน ก็อยู่ที่มีความสุขแล้ว

ใหญ่ จึงกู้เงินจากธนาคาร ชื่อที่ทำรีสอร์ท โดยเอาที่นา ครั้งหนึ่ง ไปจ้างองไว้กับธนาคาร เพื่อเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ทำไปได้สัก 60 % เงินหมด เพราะตกแต่งเพิ่มเติมนอกแผน

จึงปรึกษากับ วิภา จะขอกู้เงินนอกระบบ กับ เลี้ยบุญชัย แต่วิภา ไม่เห็นด้วย เพราะดอกเบี้ยแพง

เลี้ยบุญชัย อยากลงเล่นการเมือง ท้องถิ่น จึงหวังพึ่ง กำนันใหญ่ เมื่อใหญ่มาขอกู้เงิน เลี้ยบุญชัย ก็ยินดี ให้กู้ ดอกเบี้ยเท่าธนาคาร โดยแลกกับการเป็นหัวคะแนนให้

ใหญ่ กลับ มาเล่าให้วิภา ฟัง วิภาจึงยอมจำนน ตามที่ใหญ่ต้องการ แต่ตนเอง ก็สาละวนอยู่กับลูกสองคน โดยที่ใหญ่ ไม่สนใจลูกเลย

เลี้ยบุญชัย ได้รับเลือก เป็นผู้แทน



ตอนที่ 5 ธุรกิจ รีสอร์ท ประสบผลสำเร็จ “รวยสมใจ” 3 นาที

ธุรกิจ รีสอร์ท ก็ประสบผลสำเร็จ ได้กำไรอย่างไม่คาดคิด แต่ เงิน ทำให้ใหญ่ เปลี่ยนไป เริ่มทำตัวเป็น นาย คบกับนักธุรกิจใหญ่ คูหมื่น คนจน เทียวเตร่ ต้ม ดิษฐ์หญิง มีเงินใช้ฟุ่มเฟือย อุดมการณ์ นักพัฒนา ตอนเรียนจบใหม่ๆ หายไปสิ้น เริ่มไม่สนใจ ลูกเมีย ต้อรัน หยิ่ง ยะโส ดิดเพื่อน

ใหญ่ โทรศัพท์ ถึง ทรงวิทย์ คุยทักทาย เรื่องภาวะของธุรกิจ

ตอนที่ 6 แนวคิดของ ทรงวิทย์ ในการประกอบธุรกิจ 10 นาที

ทรงวิทย์ เจ้าของ ธุรกิจ OTOP ซึ่งเป็นธุรกิจขนาดเล็ก จำหน่าย ผลิตภัณฑ์จากไม้แปรรูป ทุกชนิด เครื่องประดับ ตกแต่ง ทั้งภายในอาคาร และภายนอกอาคาร ซึ่งต้องใช้ฝีมือ และการออกแบบ

ทรงวิทย์ เป็นเพื่อนสนิท กับ ใหญ่ แต่มีแนวคิด สวนทางกัน ทรงวิทย์ เป็นคนรอบคอบ ซื่อสัตย์ ให้ความสำคัญ กับ ศักยภาพของคน เป็นสำคัญ เงินสด ต้องมีสำรองเพียงพอ ต้องซื่อสัตย์ ไม่เอาเปรียบ ลูกค้า ใหญ่ ให้ความสำคัญกับ เงินมากกว่าอย่างอื่น ใช้เงินซื้อทุกอย่าง แม้กระทั่ง ความรัก ความซื่อสัตย์ ความศรัทธา จากคนรอบข้าง

“จอย” ไปสมัครงาน เป็น creative ให้กับ บริษัท ของทรงวิทย์ จอย เป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์ ชยัน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ชอบพูดตลก พนักงานทุกคนก็รัก และเอ็นดู เป็นพนักงานมือหนึ่ง ของ ทรงวิทย์

ใหญ่ ต้องการ ทำธุรกิจอีกอันหนึ่ง ที่นำไปสู่หนทางรวยมากกว่า คือ ทำคอนโดมีเนียม ซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนเพิ่ม

ที่ร้านอาหารริมบึง มี ใหญ่ กับเพื่อนๆ “โอดิน” กับ “สกล” และ “ทรงวิทย์” สนทนาเรื่องภาวะเศรษฐกิจ ทรงวิทย์พูดเรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง แต่ใหญ่ฟังไม่เข้าใจ หว่า ทรงวิทย์เพี้ยนไป

เมื่อใหญ่ ขอให้ทรงวิทย์ร่วมทุนด้วย ทรงวิทย์จึงปฏิเสธไป กลับเตือนว่า อย่าเพิ่งลงทุน ในตอนนี้ เพราะมันเสี่ยงมากกว่า แนวโน้มเศรษฐกิจ ต่อไปจะไม่ดี ควรดำเนินธุรกิจต้องรู้จักจุดพอเพียง

ตอนที่ 7 วงจรชีวิต โง่ จน โคร ของ สุณี กับ คำรง 10 นาที

คำรง ไปกู้เงิน เลี้ยงบุญชัย เพื่อใช้หนี้ พันนบ้าง ใช้เป็นค่ายา รักษา สุณี บ้าง เงินที่ลูกส่งมาให้ ก็เอาไปกินเหล้าหมด ตอนนี้ แม้น่าจะถูกยึด แต่ก็ยังเป็นหนี้อยู่

เลี้ยงบุญชัย จึงใช้ให้ โชกุน กับ ไข่มืด มาทวงหนี้เก่า แต่ คำรง บอกว่ายังไม่มีให้ในตอนี้

คำรง กลุ้มใจ จึงไปนั่งกินเหล้ากับเพื่อน มีคนแนะนำ ชายยาบ้า ได้เงินง่าย และ เร็วกว่า

คำรง จึง รับเป็นสายส่ง ยาบ้า โดยที่ เขาไม่รู้เลยว่า คนที่เขา ร่วมงานด้วย พัวพันกับ เลี้ยงบุญชัย โดย

ตรง ทั้งเป็นคนของเสียบัญชัช และ เป็นสายให้กับตำรวจ ด้วย

ตำรวจ แอบ ไปพนันมวย แล้วแพ้ เจ้าหนี่ทวง ไม่มีให้ สุณี รู้เข้า จึงต่อว่า ตำรวจ

สุณี คูขาว ตำรวจล่อจับ คนค้ายาบ้ารายใหญ่ได้สำเร็จ โดยไม่ทันสังเกตว่า รังรู้สึกตกใจ แต่สุณี ก็พูด ประชดเชิงห้ามปราม ว่าอย่าริขายยาบ้าเป็นเตีคชาติ จะถูกตำรวจจับ และทำให้ลูกเมียลำบาก ตำรวจ ได้แต่ก้ม หน้านึ่ง

ตอนที่ 8 ภารกิจของ โหญ “รวยไม่เลิก” สุณี เปลี่ยน ทางชีวิต แบบเศรษฐกิจพอเพียง 7 นาที

โหญ ตัดสินใจ ทำธุรกิจคอนโตมิเนียมต่อ โดยไม่ฟังคำคัดค้าน ของครูวิภา โดยใช้ที่นาทั้งหมด 200 ไร่ ไป ค้าประกันวงเงินกู้

ครูวิภา ขวน ตำรวจ กับ สุณี ย้ายมาอยู่ใกล้ๆ กัน จะได้ช่วยดูแลสวนผลไม้ ให้ด้วย แทนการทำงาน

นับเป็นเรื่องดี สำหรับ สุณี เพราะยิ่งได้ใกล้ชิด กับครูวิภา สุณี ก็ซึมซับ ความรู้ แนวคิด ที่ครูวิภา คอยอ บรม สั่งสอน แวด ก็พลอยดีใจไปด้วย ที่ได้สมาชิก เพื่อนบ้าน ที่รู้ใจมาเพิ่มสีสันให้ชีวิต

สุณี เรียนรู้ การเปลี่ยนวิถีชีวิต โดยเริ่มจาก ถด ละ เลิก อบายมุข อุดรวัชของชีวิต และ รู้จักพึ่งตนเอง ตั้งแต่เครื่องใช้ ปัจจัยสี่ และอื่นๆ จากการที่สุณี เข้ารับการฝึกอบรม โครงการเศรษฐกิจพึ่งตน ชุมชนเข้มแข็ง สุ ณี เห็นดีด้วย กับสิ่งที่ครูวิภาบอกสอน แต่ตำรวจไม่รู้เรื่อง และไม่เข้าใจ

ทรงวิทย์ และ “ริน” มาเยี่ยมโหญ ถึงที่บ้าน จอย ก็มาด้วย

จอย เตือน แม่ กับ พ่อ เรื่อง การกิน อยู่ พร้อมกับ ส่งเงิน จำนวนหนึ่ง ให้แม่เก็บไว้ จอย อยากให้พ่อ เลิกดื่มเหล้า อยากให้แม่เลิกเล่นหวย สุณี ซาบซึ้ง น้ำใจของลูก และดีใจ ที่มีลูกกตัญญู และเป็นคนที่ ส่วน รง ได้แต่หนึ่งๆ ไม่พูดอะไร

ทรงวิทย์ มาดูทุ่งทาง หาดตฤติบ บ่อนโรงงาน และเห็นว่า ชาวบ้านแถวนี้ มีฝีมือหลายคน ก็ขอร้อง ให้ครู วิภา หาแรงงานที่มีฝีมือ ไว้ให้ด้วย ต้องการคนดี คนขยัน ไม่มีอบายมุข

ก่อนกลับ ทรงวิทย์ได้ร่วมกิจกรรม ทำบุญขวัญข้าว กับชาวบ้าน ซึ่งถือเป็นประเพณีสำคัญของหมู่บ้าน แสดงผลงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างกันเองของชาวชุมชน โดยมี ครูวิภา เป็นผู้นำกิจกรรม กำนันใหญ่ มาเป็นประธานพิธีให้ เสียบัญชัช ก็มาด้วย ทุกคน ร่วมสนุกกัน ร้องเพลงรำวง “ข้าวนาบุญ” อย่างมีความสุข

(จุดหักเห)

ตอนที่ 9 ปัญหาเศรษฐกิจพอส่ง โหญ กับ ทรงวิทย์ คิดแก้คนละแบบ 5 นาที

สถานการณ์บ้านเมือง เดินมาถึงยุคเศรษฐกิจพอส่งแตก มีชุมนุมประท้วง คนตกงาน ธนาคารล่ม ส่งผล



กระทบต่อธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ถูกค้าหลายคน ยกเลิก การจองห้องพัก ทำให้ ธุรกิจรีสอร์ท และ คอนโด มีเนียม ของใหญ่ ประสบภาวะขาดทุน ติดต่อกันมาหลายเดือน

ใหญ่ กลุ้มใจมาก ปรีกษา กับ ทรงวิทย์ ทรงวิทย์ ก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน แนะนำ ถ้าไม่ไหว ก็ให้ขายกิจการไปเสีย หาเงินไปใช้หนี้ดีกว่า ส่วนวิภา ก็แนะนำแบบเดียวกัน

เสียนบุญชัย ก็แพ้เลือกตั้ง ครั้งที่ 2 ถือว่า เป็นความล้มเหลว ของใหญ่ด้วย ในฐานะหัวหน้าคนสำคัญ เสียนบุญชัย จึงปฏิเสธ ไม่ให้ความช่วยเหลือใดๆ แก่ใหญ่

ทรงวิทย์ ก็ประสบปัญหา เช่นเดียวกัน ยอดขายตก supplier งดให้เครดิต ที่เคยให้ระยะยาว ก็เร่งรัดเป็นเงินสดแทน ทรงวิทย์ ขาดแคลนเงินสด จนไม่มีเงินเดือนจ่ายพนักงาน แต่ ทรงวิทย์ ก็แก้ปัญหา โดย ชลจ่าย เงินเดือนไว้ก่อน นำเงินสดส่วนหนึ่ง ไปหมุน ชื้อวัตถุดิบ ทำให้พนักงานส่วนใหญ่ ไม่พอใจ บางคนพากันลาออกไป แต่ยังโชคดี ที่บรรดาพนักงาน ที่ลาออกไปนั้น เป็นแรงงานไร้ฝีมือ

ทรงวิทย์ให้ความสำคัญ กับปัจจัย ในการดำเนินธุรกิจ OTOP ของเขาว่า สิ่งสำคัญ คือ (1) เงินสด ต้องมีไว้หมุนเวียนให้เพียงพอ (2) พนักงาน ต้องมีคุณภาพ และมีศักยภาพ เพราะ พนักงานที่ดี จะช่วยลดต้นทุนให้ (3) ลูกค้า คือ หัวใจสำคัญของความอยู่รอด อย่าเอาเปรียบเขา ต้องซื้อตรง ต้องส่งมอบสินค้าที่มีคุณภาพ ตามที่ตกลงกัน ต้องรักษามาตรฐานผลิตภัณฑ์

ทรงวิทย์ และ ใหญ่โทรศัพท์คุยกัน แลกเปลี่ยน ปรับทุกข์ซึ่งกันและกัน แต่ใหญ่ ก็ไม่เห็นด้วย กับแนวคิด และ วิธีการที่ ทรงวิทย์ ทำอยู่ดี

ตอนที่ 10 วิถี “เศรษฐกิจพึ่งตน” ของสุณี 3 นาที

หลังจากได้เรียนรู้วิถีชีวิตใหม่ ไร่สารพิน จากซีดี ทำให้ สุขภาพของ สุณี ดีวันดีคืน ด้วยวิถี สุขภาพ 8 อ. กิจกรรม 5ส. สมุนไพรพึ่งตนเอง นวดแผนไทย น้ำหมักชีวภาพ น้ำยาเอนกประสงค์ ปุ๋ยอินทรีย์ จากการทำ บัญชีครัวเรือน ทำให้ สุณี มองเห็นจุดบกพร่องของการดำเนินชีวิต และเริ่มปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ แต่ ค่ำรัง ไม่สนใจเลย

ทั้งหมดนี้ เป็นเพราะ ครูวิภา เป็นผู้นำความคิด นำให้ชาวบ้าน หันมาสนใจแนวทาง การพึ่งพาตนเอง ให้มาก และรู้เท่าทัน สิ่งยั่วยุต่างๆ ที่ถาโถมเข้ามาผ่านสื่อทุกชนิด ทำให้วิถีชีวิตของชนบทเปลี่ยนไป กลายเป็น ไร่ร้าง ของชีวิตไป โดยไม่รู้ตัว

ตอนที่ 11 รอยร้าว ระหว่าง ใหญ่ กับ ครูวิภา ปัญหาของ ใหญ่ “วิกฤติความรวย” 3 นาที

ข่าว คำเตือนจากนักวิเคราะห์ฐานเศรษฐกิจ เรื่อง ภาวะวิกฤติในยุคฟองสบู่ หลีกเลี่ยงการลงทุน ให้รักษา เงินสดไว้ ลดต้นทุน ด้วยการเพิ่มศักยภาพของคน และลดสิ่งที่ไม่จำเป็นลง เจ้าของธุรกิจ ต้องลงมาทำเอง ทั้ง

หมคนี่ โหญไม่สนใจ ไม่เชื่อ

โหญ ตัดสินใจ แก้วกฤติแบบสวนทาง สร้างเครดิตให้แก่ตัวเอง ด้วยการเอาที่ดินที่มีอยู่ (สวน 50 ไร่) เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ธนาคาร เพื่อพุงฐานะทางการเงินต่อไป สิ่งที วิภา รับไม่ได้มากที่สุด คือ โหญ จะเอาบ้านไปค้ำประกันเงินกู้ด้วย

สภาพครอบครัวของโหญ ไม่ดีเลย วิภา ถึงกับ ขับไลโหญออกจากบ้าน โหญจึงหลบไปอาศัยนอนกับ กิพ ซึ่งเป็นเมียน้อย

ครูวิภา จึงต้องทำใจให้เข้มแข็งเข้าไว้ น้ำตาทีไหลอาบแก้ม ทีไม่ให้ใครเห็น ในเมื่อตัวไม่รักที ก็ปล่อยมันไป ยังกี ทีมีบ้าน มีที่ดินผืนสุคท้าย ทีงไว้ให้เป็นสมบัติของลูก และเพราะความศรัทธาของชาวบ้าน และภารกิจในการเป็นผู้นำความคิด ยังมีอยู่เต็มหัวใจ ทำให้วิภาม่ก่าลังใจขึ้นมาอีกครั้ง สมกับเป็นนางฟ้าของประชาชนจริงๆ

แต่ตอนนี วิภา หอบลูก 2 คน หลบไปอยู่บ้านของพ่อกับแม่ ทีต่างอำเภอก่อน โดยไม่บอกใคร ปล่อยให้แววกับสุณี คูแลบ้านไปพลงก่อน

ตอนที่ 12 ทรงวิทย์ เดินตามรอย ความพอเพียง เพิ่มศักยภาพ 5 นาที

ทรงวิทย์ ประชุม พนักงานในบริษัททุกคน ให้โอกาส ให้ทางเลือก ใครพร้อมทีจะอยู่รับสภาพ ใครไม่พร้อม ไม่ยอมรับ ทีตัดสินใจเองได้เลย ว่าจะอยู่หรือจะไป

ถ้าใครจะอยู่ต่อ ต้องปรับปรุงสมรรถภาพของตนเอง ลด ละ เลิก สิ่งทีไม่จำเป็นลง ให้ได้ก่อน เพื่อลดภาระรายจ่ายส่วนตัวลง ให้สมดุลกับ เงินเดือนทีขาดแคลน และให้ช่วยกันประหยัด ทรัพยากรรายจ่ายของบริษัท เช่น ลดค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ลง เพื่อว่า บริษัท จะได้มีเงินเหลือส่วนหนึ่ง จ่ายเป็นเงินเดือนให้ ความขยัน สติ ปัญญา คิดความเอาใจใส่ต่องานในหน้าที่ จะช่วยรักษาคุณภาพ และมาตรฐาน ของผลิตภัณฑ์ ทำให้รักษายอดขายได้ เมื่อขายได้ ทีมีเงิน ทุกคนก็อยู่ได้ มีความสุข

ทรงวิทย์ ได้แจ้งไปยัง supplier ทีหลายว่า ขอผ่อนผันจ่ายช้ากว่ากำหนด ถ้าไม่ได้ จำเป็นต้องเปลี่ยน supplier รายใหม่ คงไม่ทำให้ผิดเงื่อนไข เพราะในภาวะอย่างนี้ ทุกคนต้องพุงฐานะของตัวเองให้อยู่รอด แต่ทรงวิทย์ ไม่โงงแน่นอน แต่ตอนนี้ยังไม่มีเงินสดจ่ายให้จริงๆ

ผลปรากฏว่า ทำให้ พนักงาน ไร่มือ ลากออกไปก่อนบริษัท

ทรงวิทย์ ประชุม คนวงในของ บริษัท ว่า (1) จะคัดเลือก พนักงานชั้นดีไว้ ส่วนหนึ่ง โดยเพิ่มเงินเดือนให้ด้วย (จอย อยู่ในลำดับที่ 1 ของกลุ่มนี้) เพราะต้องการรักษา คุณภาพฝีมือ เพราะผลิตภัณฑ์ของบริษัท เป็นสินค้าประเภท ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความประณีต ซึ่งหากรับพนักงานใหม่เข้ามา ต้องสอนงานกันใหม่ สู้อ้างคนเก่าฝีมือดี ไว้สอนพนักงานใหม่ ทีไร่มือ ตีกว่า (2) เปลี่ยน Supplier โดยมี ครูวิภา ช่วยสนับสนุน (3) หาดลาคต่างประเทศ ไว้ด้วย



ทรงวิทย์ เลือกวิดีชีวิตพอเพียง โดยการทำตัวอย่างให้พนักงานดู ไปเป็นวิทยากร ให้แก่ศูนย์ฝึกอบรมหลายๆ แห่ง ทำให้ รู้จักแรงงานหน้าใหม่ ที่มีฝีมือเพิ่มขึ้น และเป็นช่องทางหนึ่ง ในการคัดคนมีคุณภาพ เข้ามาทำงานใน บริษัท อีกทางหนึ่งด้วย

ทางวิทย์ประกาศว่า พนักงานคนใหม่ทุกคน ต้อง ไม่มีมือบายมุข โดยเฉพาะเหล่า กับ บุหรี่ การพนัน ใครยังติด อยู่ จะไม่รับ แม้ว่าจะมีฝีมือ หรือเก่งแค่ไหนก็ตาม

ตอนที่ 13 สุณี ได้รับแรงสนับสนุน ตั้งกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน (เศรษฐกิจพึ่งตน ชุมชนเข้มแข็ง) ใหญ่ สำนึกได้เมื่อสูญเสีย และสายเกินไป (เศรษฐกิจพึ่งเงิน ชีวิตผลาญพร่า) 12 นาที (มีเพลงประกอบภาพยนตร์)

สุณี กับ สมาชิก ประสบความสำเร็จ ตามวิถีทางเศรษฐกิจพึ่งตน ชุมชนเข้มแข็ง และร่วมกันวางแผนยก ระดับอาชีพของสมาชิก สู่วิสาหกิจชุมชน “วิสาหกิจชุมชน”

ใหญ่ มีปากเสียงกับ กิ๊ฟ และถูกขับไล่ เช่นเดียวกัน ใหญ่เสียหน้ามาก และโกรธ ผิดหวังกับชีวิต

มีโทรศัพท์ ลึกลับ เข้ามา เกี่ยวกับ หนี้สิน ยิ่งทำให้ ใหญ่กลุ่มใจหนักยิ่งขึ้น

ใหญ่คิดไม่ตก จึงขับรถออกไป ทิ้งรอยยิ้มเยาะของกิ๊ฟ ไว้เบื้องหลัง

ใหญ่ขับรถไปตามชนบท ขับไปเรื่อยๆ เห็นผู้คน ชาวบ้านเขามีความสุขกัน มีรอยยิ้ม ทั้งๆ ที่ คนพวกนี้ ไม่มีเงินทองมากมายอย่างที่ใหญ่เคยมี พวกเขามีความสุข กันได้อย่างไร

ใหญ่ ขับรถมาถึงที่นาของตนเอง ความรู้สึก รัก เสียหาย ในสิ่งที่บรรพบุรุษ สร้างไว้ให้ มันกำลังจะถูก เขาทำลาย สร้างอารมณ์สะเทือนใจ

ทำให้ใหญ่สับสนกับความคิดของตัวเอง เมื่อนึกย้อนภาพอดีต ของตน ไปตามบทเพลง “ชีวิตใหม่ ไร้สารพิษ”

องค์ 3 : ตอนจบเรื่อง (20 นาที)

เพลงจบลง ...

ภวังค์ความคิด กลับคืน เมื่อ เสียงโทรศัพท์ดังขึ้น เป็นเสียงเรียกของ แกว ให้รีบกลับบ้าน ครูวิภา และ เด็กๆ ไม่รู้หายไปไหน มีหมายเรียกจากนายด้วย

ใหญ่จึง รีบขับรถ กลับไปอย่างรวดเร็ว

ถึงบ้าน กลายเป็นบ้านที่ว่างเปล่า เปิดประตู เข้าไปในห้องทำงาน มีแต่ข้าวของรกๆ ไร้ระเบียบ รูปถ่าย ช่างฝาผนัง ก็ดูเศร้าๆ

เมื่อครูวิภา ไม่อยู่บ้าน จึงเป็นภาระ ของ สุณี ที่ต้องจัดเก็บ ข้าวของ ปิดกวด และกลับไปดูภาระกิจในสวน อย่างไม่บกพร่อง จนแล้วเสร็จ

เหนื่อยจากงานสวน สุณี จึงกลับบ้าน เข้านอนแต่หัวค่ำ

วันนี้ ฝนตกหนัก สุณี ก็เห่าไม่หยุด จึงพาลูกเข้านอน มองหน้าลูกชายคนเล็ก จิตใจก็พะวง เป็นห่วง ค่ำรง ที่ยังไม่กลับบ้าน เห็นแม่นอนกระสับกระส่าย ไม่พูดอะไร ลูกชายจึงบอกว่า พ่อไปทำธุระที่บ้านเสียบุญชัย

ทันใดนั้น สุณี...เกิด ลางสังหรณ์ กลัวว่า ค่ำรง คงเจอเหตุร้าย จึงรีบลุกขึ้นจากที่นอนทันที บอกให้ลูก ชาย นอนเฝ้าบ้าน ส่วนตนจะไปตามพ่อ แล้วคว้าไฟฉาย ลงจากบ้านไป ท่ามกลางสายฝน

ตอนที่ 14 ค่ำรง ค้ายาบ้า และถูกไล่ล่า พร้อมๆ กับ ใหญ่ ฆ่าตัวตาย 5 นาที

คืนนี้ ค่ำรง เป็นสายส่งยาบ้า เมื่อไปถึงที่นัดหมาย ส่งของแล้ว ปรากฏว่า เป็นของปลอม ค่ำรงจมา ค่ำรง เห็นท่าไม่ดี จึงวิ่งหนีเอาตัวรอด คนร้าย สองคน จึงซักปืน ออกวิ่งไล่ล่า

ใหญ่ ขับรถ จอดหน้าบ้าน วิ่งขึ้นไปบนห้องทำงาน

ใหญ่ ยืน สับสนอยู่กลางห้อง ท่ามกลางบรรยากาศเศร้าๆ วิงเวง ตัดสินอะไรไม่ถูก ภาพ ในอดีต ผุดขึ้น มาในสมอง เมียขับไล่ ลูกค้าปฏิเสธ ทรงวิทย์เตือนและ ก๊อฟ ส่งสายตายเย้ยหยัน เพื่อนต่อว่า ทนายสงหมายศาล มาให้

ภาพเหล่านี้ สลับไปมา ระหว่างที่ ใหญ่ ลากลิ้นชักออกมา แล้วหยิบ ปืนพกสั้น ถือไว้ในมือ กำแน่น สังเกตเห็นเงาภาพบนผนัง ค่อยๆ ยกปืนขึ้น

สุณี วิ่งฝ่าสายฝนออกไปตามเสียง ที่มีคนวิ่งขับไล่กัน

เห็น จากแสงไฟ ค่ำรง กำลั้งวิ่งหนี เขา วิ่งไปสะดุด เศษไม้ และเหยียบตะปู หนีไปไม่รอด มือปืน ยกปืน ขึ้น เล็งไปที่ ค่ำรง

สุณี ตกใจมาก ทำอะไรไม่ถูก

เงาภาพที่ผนังห้อง มองเห็น ใหญ่ จ่อปืนที่ขมับ ... เหยื่อผู้โหดเต็มใบหน้าของ ใหญ่ สายตาของเขา แดงก่ำ เหมือนจะร้องไห้ มือสั้น ขณะเหนียวไกปืน

เสียงปืนดังขึ้น **ปัง! ปัง! ปัง!** 3 นัด ท่ามกลางความมืด

เลือดกระเซ็นไปถูก รูปถ่ายของใหญ่ จนไหลเยิ้ม

สุณี ตกใจกลัว สุดขีด

เลือดไหลเยิ้ม บริเวณศีรษะของค่ำรง ท่ามกลางสายฝน



ภาพบนโต๊ะทำงาน ร่างของ ไหญ่ล้มคว่ำลงมา แน่ิ่งไป มองเห็นสภาพศพของ ไหญ่ ด้วยบรรยากาศอัน เศร้า น่าสะพรึงกลัว และวังเวง

เสียงกรีดร้อง ของ สุณี โหยหวน ได้ยินไปตั้งหมู่บ้าน

ตอนที่ 15 ก็เป็นเพียงภาพฝัน กับ บันทึกที่ถูกฉีกทิ้ง 5 นาที

สุณี สะดุ้ง ตกใจตื่น ขึ้นมากลางดึก เหงื่อไหลท่วมตัว ลูกชายยังนอนหลับสนิท

มองเห็นมือของไหญ่ที่กำลังจับบันทึกประจำวัน ชัดเจนขึ้น แต่เมื่อมองจากด้านหลัง เขาแสดงความไม่พอใจในสิ่งที่เขาบันทึก...

เขาจึงขยำกระดาษที่บันทึกนั้น พร้อมกับฉีกสมุดเล่มนั้น แล้วโยนลงตะกร้าไป จากนั้น ลูกเดินออกไปเปิด ประตู แล้วเดินออกจากห้องไป

รอบๆ ระเบียบบ้าน มองเห็นเครื่องเฟอร์นิเจอร์ ที่ทำจากวัสดุรีไซเคิล เครื่องมือนวดแผนไทย กาขงสมุนไพรไทย ภาพกว้างออกไป เห็นบรรยากาศบริเวณบ้านร่มรื่นด้วยสวนไม้ประดับ สลับกับพืชสมุนไพร ผักปลอดสารพิษ มองเห็นป้ายบอกรถใช้น้ำมันไบโอดีเซล ภาพนั้นไกลออกไป เห็นผู้คนเดินไปมาอย่างมีความสุข สมณะเดิน บิณฑบาต

ที่ระเบียบบ้าน ชายคนนี้ก็ชื่อ ไหญ่ ด้วยวัยเกือบ 60 ปี หันมายิ้มอย่างมีความสุข เด็กหนุ่มวัย 15 ปี (อ้า) วิ่งมากอดพ่อ ลักครู่ เขาทั้งสองจึงเบนสายตามองไปที่ พระบรมฉายาติสลักษณ์ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีข้อความ “พออยู่พอกิน”

เสียงเรียกของภรรยา (ครูวิภา) เรียกให้สองพ่อลูกไปกินข้าวด้วยกัน ก่อนที่สองพ่อลูกจะผลไป เขาทั้งสองยกมือไหว้ พระบรมฉายาติสลักษณ์

ครูวิภา ในปัจจุบัน กับ น้องชาย ซึ่งเป็นลูกสาวคนโต กำลัง จัดเตรียมอาหารให้พ่อ และน้องชาย

สุณี รีบไปรับ คำรง ที่เรือนจำ วันนี้ เป็นวันที่คำรงพ้นโทษจำคุก คดียาบ้า

ที่หน้าประตูเรือนจำ คำรง ถูกตัดสินจำคุก คดียาบ้า 20 ปี แต่เป็นนักโทษชั้นดี จึงได้รับอภัยโทษ เหลือ 7 ปี

ทรงวิทย์ ได้กลายเป็นสัญลักษณ์หนึ่ง ของ การดำเนินธุรกิจ แบบเศรษฐกิจพอเพียง เขา อุทิศตนเอง ให้เป็นปราชญ์ชุมชน อบรม สั่งสอน แนะนำ ให้ความรู้ แก่ผู้สนใจ ประพฤติเป็นตัวอย่างที่ดี “ตัวอย่างที่ดี มีค่ากว่า คำสอน”

จบบริบูรณ์. ขึ้นทีมงานสร้าง ผู้เกี่ยวข้อง และผู้อุปการะ ประมาณ 3 นาที พร้อมด้วยเพลงประกอบภาพยนตร์ เพลง “พอหลวงไทย”.

(ค.) ตัวอย่าง บทภาพยนตร์ (องค์ 3) ของ “ฟ้าใหม่ หัวใจพอเพียง”

บทภาพยนตร์

เรื่อง “ฟ้าใหม่ หัวใจพอเพียง” (New Life No Hell)

ผู้เขียน: สุทิน ชาวหินฟ้า

ความยาวเรื่อง: ประมาณ 100 นาที

TITLE (5 นาที)

ฉาก:

ภายนอก / บริเวณรั้วโพธิ์ที่อยู่ใกล้ๆ ห้องทำงาน / กลางวัน : ข้อความ TITLE

ซีนโลโก ผู้สร้าง

นักศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

ผู้สนับสนุนทุนสร้าง (รายใหญ่)

คิดดี

FADE

ภาพใกล้มาก เห็นซากใบโพธิ์แห้ง ที่เหลือแต่เส้นใย วางนอนสงบนิ่งอยู่บนก้านใบโพธิ์ในหนึ่ง บลิวลอยไปตามแรงลม ไม่ไกลนัก ผ่านเข้าไปทางหน้าต่างห้องหนึ่ง ที่เปิดอ้าอยู่ ใบโพธิ์ ถูกแรงลม พัดพาปลิวไป ใกล้หิ้งหนังสือที่อยู่ใกล้หน้าต่าง แล้วค่อยๆ โยตัว ตกลงข้างๆ ภาพพระบรมฉายาธิสลักษณะ ของในหลวง ซึ่งเป็นภาพที่ถูกพิมพ์ลงบนปกหนังสือปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ลมพัดแรงขึ้น พัดจนหน้าหนังสือปลิวเปิด เห็นข้อความใกล้มากๆ อ่านได้ใจความ เป็นข้อความสำคัญ ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลมพัดทวีความแรงเป็นระยะ จนทำให้หน้าหนังสือถูกเปิด เห็นข้อความอ่านได้ชัดเจน

ขึ้นข้อความ TITLE (CROSS FADE)

ผู้เขียนบทภาพยนตร์

ผู้อำนวยการสร้าง

ผู้ออกแบบงานสร้าง



FADE

องค์ 1 (20 นาที)

ฉาก:

ภายใน / บรรยากาศห้องทำงานหรู / กลางวัน-ใกล้ค่ำ : ใหญ่ (ยังไม่เปิดเผยตัว)
: ชื่อความ TITLE

แรงลม ได้พัด ซากใบโพธิ์ ไบนั้น ปลิวหายไป

เมื่อมองจากมุมสูง ผ่านพัดลมเพดานใบใหญ่ที่กำลังพัดอยู่อย่างช้าๆ จะเห็นภาพเจ้าของสมุดเล่มนั้น กำลังเขียนเล่าถึงเรื่องราวชีวิต ของนักธุรกิจชายคนหนึ่ง ขณะจรดปากกาที่หน้าสมุด ซากใบโพธิ์ ได้ปลิวตกลงข้างสมุดบันทึก อย่างช้าๆ

ต่อชื่อความ TITLE (CROSS FADE) ที่มงานสร้าง

ผู้กำกับการแสดง

นักแสดงนำ

นักแสดงประกอบ

ภาพเหตุการณ์ต่อจากนี้ไป ได้ดำเนินไปตาม เรื่องราวที่ถูกเขียนลงไปในสมุดเล่มนั้น ...

FADE

ฉาก: (เหตุการณ์ ดำรง ถูกไล่ล่า สลับกับ ใหญ่ ยิงตัวตาย ต่างสถานที่ แต่เวลาเดียวกัน เสียงปืนดังพร้อมกัน)

ภายนอก / ทางแคบๆ ซอกแคบๆ / กลางคืน : มือปืน 2 คน กับ รง
: ชื่อความ TITLE

(1) ทางเดินแคบๆ ของชุมชนแห่งนี้ รายรอบด้วยบ้านคนไม่หนาแน่นมากนัก คืบนี้ ขณะฝนตกหนัก บรรยากาศมืด แสงสลัว จากไฟฟ้าสาธารณะติตๆ ตับๆ ที่ส่องมาเป็นระยะ มองเห็นชายคนหนึ่ง กำลังวิ่งหนีใครมา สักครู่ พบว่า มีชายอีก 2 คน กำลังถือปืน วิ่งไล่ตามมาติดๆ

(2) เสียงรอยเท้าว่า ร่องน้ำ ก็รู้ว่า มีชายคนหนึ่งวิ่งหนี แต่มีอีก 2 คนวิ่งตามไล่หลังมา อย่างกระชั้นชิด

(3) เท้าของชายที่วิ่งหนี สะดุดกับเศษไม้ที่วางขวางอยู่ จึงหกล้มลงไป ทำให้ ชายอีก 2 คน ชะลอความเร็ว และหยุดลง

(4) มองเห็นใบหน้า ชาย 2 คน ชัดเจน เพราะยืนตรงกับ ลำแสงไฟพอดิ คนอยู่หน้า ยกปิ่นขึ้นตั้ง ไปที่ คนที่หกล้มอยู่ ซึ่งกำลังตะเกียกตะกาย คลานหนี (ยังไม่รู้ว่า เขาเป็นใคร)

(5) เสียงปิ่นดั่งขึ้น **ปัง!** ...

(6) ชายคนที่กำลังตะเกียกตะกายหนีต่อ ก็แน่นิ่งไป เห็นแต่รอยเลือดไหลออก ที่กลางศีรษะ ปะปนไปกับน้ำฝนที่กำลังตกลงมา

(7) เห็นใบหน้าของคนร้าย ไล่อารมณ์สะใจ ในความแค้น

ฉาก:

ภายนอก / **บนถนนสายหลัก** / กลางคืน ฝนตก : ใหญ่ (แต่ยังไม่เปิดใบหน้า)
: ข้อความ TITLE

(8) รถเก๋งคันหรู วิ่งด้วยความเร็วสูง เจ้าของรถเหยียบคันเร่งไม่ยั้ง ผ่าน ถนนชอย สอง สามแห่ง

(9) เมื่อถึงหน้าบ้าน จอดรถทิ้งไว้ รีบวิ่งเข้าไป กลับพบแต่ความว่างเปล่า ไร้ผู้คน เขาไม่สนใจเลยว่า จะเป็นเวลาอะไร

ฉาก:

ภายใน / **บรรยากาศห้องทำงานหรู** / กลางคืน : ใหญ่ (แต่ยังไม่เปิดใบหน้า)
: ข้อความ TITLE

(10) เมื่อเปิดประตูเข้าไปในห้องทำงาน พบแต่ความวังเวง ซ้ำๆของ รถ รุงรัง ไร้ระเบียบ ...

(11) ซักลื่นซักออกมาก... เห็นปิ่น... (12) หยิบปิ่น ... (13) เสียงปิ่นดั่งขึ้น **ปัง!** ...

(ลำดับเหตุการณ์ ระหว่างฉากไตเติล : (1) (8) (2) (9) (3) (10) (4) (11) (5)+(13) (6) (7))

ต่อข้อความ TITLE (CROSS FADE) ที่ทีมงานสร้าง

ผู้ถ่ายภาพ

ผู้ตัดต่อลำดับภาพ

FADE



ฉาก:

ภายใน / บ้านของใหญ่ ห้องทำงาน / กลางวัน : ใหญ่ (แต่ยังไม่เปิดใบหน้า)

รูปถ่ายหน้าตรง ครึ่งตัว ในกรอบกระจกหุ ขนาด 20 นิ้ว ที่ถูกตรึงแน่น อยู่บนผนังห้อง บ่งบอกถึง ความมุ่งมั่น ความภาคภูมิใจ ของผู้ชายเจ้าของรูปนั้น (รูปถ่ายของใหญ่)

V.O. (ใหญ่)

“เรื่องราวชีวิตของผม มันอาจจะดูธรรมดา ไม่สลักสำคัญอะไรนัก”

“แต่มันก็สร้างความสับสน และยุ่งยากให้แก่ผม ตลอดมา”

“จนผมเอง ก็คาดไม่ถึงเหมือนกันว่า เรื่องมันจะจบอย่างไร ดี หรือ ร้าย”

FADE

มองเห็นมือ กำลังพลิกดู แบบก่อสร้างอาคารหุ ทิวทัศน์ริสอร์ท ภาพรถยนต์ เครื่องบิน ผู้หญิงสวยๆ เพื่อนหนุ่มสาวรายล้อม

V.O. (ใหญ่)

“ผมก็เป็นมนุษย์มีกิเลสคนหนึ่ง ที่อยากได้ อยากมี อยากเป็น กระทั่งบ้าง”

“มันผิดด้วยหรือ ที่ผม จะไขว่คว้ามัน ถ้าผมมีโอกาส ดีกว่าคนอื่น”

FADE

ฉาก: ชื่อภาพยนตร์

ภายนอก / วิวหมู่บ้าน และวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน / กลางวัน

“ฟ้าใหม่ หัวใจพอเพียง”

หมู่บ้าน **แสงสุข** เป็นชุมชนกึ่งชนบทกึ่งชุมชนเมือง ผู้คนมีอาชีพหลากหลาย มีคนหลายฐานะ ทุกคนดี คนไม่ดี คนจน คนรวย ซึ่งต่างก็มีวิถีชีวิตตามที่ตนถนัด และชอบ ้วยหนุ่มสาว ชอบวิถีชีวิตแบบสังคมเมือง แต่คนอีกวัยหนึ่ง ยังคงรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิม

สภาพภูมิศาสตร์ ของหมู่บ้าน น่าอยู่ มีแหล่งน้ำ ที่นา สวนผัก สวนผลไม้ มีตลาดเล็กๆ แต่อุดมสมบูรณ์ด้วยพืชผลการเกษตร เครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องมือสื่อสาร มีโรงเรียน มีสถานีอนามัย

FADE

ต่อจากนี้ไป เป็นเหตุการณ์เล่าย้อนอดีต (flashback) ไปจนจบของค 2

ฉากนี้คือฉากตอนจบเรื่อง เป็นฉาก montage ในเหตุการณ์คืนฝนตก ดำรงถูกไล่ยิง ตัดสลับกับ ใหญ่ ฆ่าตัวตาย โดยเสียงปืนดังขึ้นพร้อมกัน ตายในเวลาเดียวกัน แต่คนละสถานที่ ฉากตอนจบ ใช้เป็นฉากไตเติล เพื่อเล่าย้อนอดีต ของใหญ่ กับเหตุการณ์ในเรื่อง

ฉาก:

ภายนอก ต่อภายใน / โกดังเก็บข้าวเปลือก / กลางคืน : ดำรง กับ คนร้าย 3 คน

คืนนี้ ดำรง เป็นสายส่งยาบ้า เมื่อไปถึงที่นัดหมาย ขณะส่งของ ไม่มีใครเห็นเลยว่า ภายใต้งแสงไฟดวงหนึ่ง ได้มีชายผู้หนึ่ง แอบซุ่มดูอยู่ ชายที่แอบซุ่มดูก็คือ ชัยคำนั่นเอง เข้าใจว่า น่าจะเป็นสายให้ตำรวจ หรือ อะไรสักอย่าง

ชายมือปืนสองคน ออกไปรับกล่องยา จาก ดำรง แล้วเอาไปส่งให้ชายลึกลับในรถ ที่จอดซุ่มรออยู่ เขาเปิดตัวอย่างหือฮ่า ซิมดู

เจ้าของรถ

“ชิบหายล่ะชิ มึง ... ของปลอม”

ทันทีที่ชายเจ้าของรถ พุดจบ ชายลึกลับ-1 ก็ชักปืนพกออกมา แล้วเดินตรงรี่ ไปหา ดำรง ส่วนชายเจ้าของรถ ก็ขับรถหนีไปอย่างรวดเร็ว

ดำรง เห็นท่าไม่ดี จึงออกวิ่ง ไปตามถนนชอกแฉะๆ คนร้าย ก็วิ่งตามออกไป (ฉากนี้ อาจเปลี่ยนเป็น มือปืนขับรถยนต์ ไล่ล่า รถจักรยานยนต์ของดำรง แล้วจบลง ที่ชอยแฉะๆ แห่งหนึ่ง)

ฉาก:

ภายใน / บ้านของใหญ่ ห้องทำงาน / กลางคืน ฝนตก : ใหญ่

เมื่อเปิดประตูเข้าไปในห้องทำงาน ยังมีแต่ความวังเวง ข้าวของ รก รุงรัง ไร้ระเบียบ รูปถ่ายข้างฝาผนัง ก็ดูเศร้าๆ



ฉาก:

ภายนอก / ถนนซอยแคบ / กลางคืน ฝนตก : ดำรง ชายลี้ลับ-1 ชายลี้ลับ-2

ฝนตกหนัก บรรยากาศมืด แสงสลัว จากลำแสง ที่ส่องมาเป็นระยะ มองเห็น ดำรงกำลังวิ่งหนี ชายลี้ลับ-1 กับ ชายลี้ลับ-2 ซึ่งในมือถือปืน วิ่งไล่ตามมาติดๆ

วิ่งมาถึงรั้วบ้านหลังหนึ่ง ชายลี้ลับ-1 วิ่งรอกออกไปได้ ส่วนชายลี้ลับ-2 กลับวิ่งชน หกล้มลง

บี๊ต

(เอามือกุมหัว)

“รอดด้วย บ้านใครวะ ทำรั้วต่ำชิบหาย”

ชายลี้ลับ-1

“มึงมันสูง เกินไป ... ลุกเร็ว ... กูไม่น่าพามันมาเสีย”

ฉาก:

ภายนอก / ก่อนถึงถนนซอยแคบ / กลางคืน ฝนตก : สุณี

สุณี วิ่งฝ่าสายฝน ออกไป ตามเสียง ที่มีคนวิ่งขับไล่กัน

ฉาก:

ภายใน / บ้านของใหญ่ ห้องทำงาน / กลางคืน ฝนตก : ใหญ่

ใหญ่ยืนสับสนอยู่กลางห้อง ท่ามกลางบรรยากาศ เศร้า และวังเวง แล้วค่อยๆ เดินไปที่โต๊ะทำงาน เขายืนดู รูปถ่ายของตัวเอง ที่ติดตรึงแน่นอยู่บนฝาผนัง

ภาพในอดีต ผุดขึ้นมาในสมอง (เมียขับไล่ – ลูกค้าโทรยกเลิก – ทรงวิทย์เตือน – สายตาเหย้าหยันของกีฟ – ทนายส่งหมายศาลมาให้) ขณะที่ ลากลิ้นชักออกมา แล้วหยิบปืนพกสั้น ถือไว้ในมือ กำแน่น สังเกตเห็นได้ จากเงาภาพบนผนัง ค่อยๆ ยกปืนขึ้น

ฉาก:

ภายนอก / ถนนซอยแคบ / กลางคืน ฝนตก : ดำรง ชายลี้ลับ-1 บี๊ต

มองเห็นใบหน้า ของชายลี้ลับ-1 กับ ชายลี้ลับ-2 ได้ชัดเจน เพราะยืนตรงกับ ลำแสงไฟพอดี้ ไม่รอช้า ชายลี้ลับ-1 ยกปืนขึ้นเล็งไปที่ ดำรง ซึ่งกำลังตะเกียกตะกาย คลานหนี

ฉาก:

ภายนอก / ถนนซอยแคบ / กลางคืน ฝนตก : สุณี

เมื่อรู้ว่า ตำรวจ กำลังจะถุกยิง สุณี ตกใจกลัวมาก จนทำอะไรไม่ถูก

ฉาก:

ภายใน / บ้านของใหญ่ ห้องทำงาน / กลางคืน ฝนตก : ใหญ่

เงาภาพที่ผนังห้องของใหญ่ มองเห็นชัดเจนว่า ใหญ่กำลังจ่อปืนที่ขมับของตัวเอง
เหยื่อผูกไหลเต็มใบหน้า ตาแดงก่ำ เหมือนจะร้องไห้ มือสั่น ขณะเหนียวไก่อปืน

เสียงปืนดังขึ้น 1 นัด ก๊องไปทิ้งหม้อบ้าน เลือดกระเซ็นไปถูก รูปถ่ายของใหญ่ จนเลือดไหลเต็ม

ฉาก:

ภายนอก / ถนนซอยแคบ / กลางคืน ฝนตก : ตำรวจ

ตำรวจ ที่กำลังตะเกียกตะกายหนีต่อ ก็แน่นิ่งไป

ฉาก:

ภายใน / บ้านของใหญ่ ห้องทำงาน / กลางคืน ฝนตก : ใหญ่

มองเห็นส่วนหนึ่ง ของขอบโต๊ะ และพื้นโต๊ะทำงาน ชัดเจน ในระยะใกล้ สักครู ศีรษะของใหญ่ หล่นลงมากองอยู่
บนพื้นโต๊ะ แน่นิ่งไป ปล่อยให้บรรยากาศเศร้าสลด เข้ามาแทนที่

ฉาก:

ภายนอก / ถนนซอยแคบ / กลางคืน ฝนตก : ตำรวจ

เห็นรอยเลือดไหล ออกทางกลางศีรษะ ของตำรวจ ปะปน ไปกับน้ำฝนที่กำลังตกลงมา

เห็นใบหน้าของ สุณี ตกใจสุดขีด พร้อมหวีดร้องสุดเสียง โหยหวน ได้ยินไปทิ้งหม้อบ้าน

สุณี สะอื้น ตกใจตื่นขึ้นมากลางดึก เหยื่อไหลท่วมตัว มองดูข้างๆ ใจ กำลังนอนหลับสนิท

FADE

ฉาก: (ต่อเนื่องกับ TITLE)

ภายใน / บ้านของใหญ่ ห้องทำงาน / เช้าตรู่ : ใหญ่ (ยังไม่เปิดให้เห็นหน้า)



เฟดภาพขึ้น มองเห็นมือของใหญ่ (ตอนเริ่มเรื่อง) ที่กำลังจับบันทึกระจำวัน ชัดเจนขึ้น แต่เมื่อมองจากด้านหลัง เขาแสดงความไม่พอใจ เขาจึงขยักกระดาษที่บันทึก พร้อมกับฉีกสมุดเล่มนั้น แล้วโยนลงตะกร้าไป จากนั้น ลูกเดินออกไปเปิดประตู แล้วเดินออกจากห้องไป

CUT

ฉาก:

ภายนอก / บ้านปัจจุบันของใหญ่ ระเบียงบ้าน / เข้าครู่ : ใหญ่ วิภา อ้า

รอบๆ ระเบียงบ้าน มองเห็นเครื่องเฟอร์นิเจอร์ ที่ทำจากวัสดุรีไซเคิล เครื่องมีขนาดคนไทย กางสนุนไพรไทย ภาพกว้างออกไป เห็นบรรยากาศบริเวณบ้านร่มรื่นด้วยสวนไม้ประดับ สลับกับพืชสนุนไพร ฝึกปลดอดสารพิษ มองเห็นป้ายบอกรถใช้น้ำมันไบโอดีเซล ภาพนั้นไกลออกไป เห็นผู้คนเดินไปมาอย่างมีความสุข สมณะเดินบิดนทบาท

ที่ระเบียงบ้าน ชายคนนี่ก็คือ ใหญ่ ด้วยวัย 60 ปี หันมายิ้มอย่างมีความสุข อ้า ขณะนี้อายุได้ 15 ปี วิ่งมากอดพ่อ สักครู่ จากนั้น เขาทั้งสองจึงเบนสายตามองไปที่ พระบรมฉายาติสลักษณะ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่มีข้อความลายพระหัตถ์ “พออยู่ พอกิน”

O.S. (วิภา)

“อ้า กับ พ่อ มาทานข้าวกันได้แล้วจ้า”

วิภา เรียกให้สองพ่อลูกไปกินข้าวด้วยกัน ก่อนที่สองพ่อลูกจะผละไป เขาทั้งสองยกมือไหว้ พระบรมฉายาติสลักษณะ ด้วยจิตคารวะนอบน้อมยิ่ง

CUT

ฉาก:

ภายนอก / บ้านปัจจุบันของใหญ่ ใต้ถุนบ้าน / เข้าครู่ : ใหญ่ วิภา อาย อ้า สุณี

อาย สาวน้อย วัย 17 ปี กำลังช่วยแม่ วิภา จัดเตรียมอาหาร ตักข้าวกลองที่หุงสุกใหม่ ใส่จาน ให้พ่อและน้อง

อาย

(ขณะจัดผักใส่จาน มองไปเห็น สุณี เดินผ่านมา)

“ป้าณี มาพอดี... ป้า ทานข้าวเข้ากับ อาย นะจ๊ะ นี่...อายทำเองกับมือเลย”

“ปอเปียะไล่เห็ด กับน้ำจิ้มรสเด็ด นี่แกงเรียงฟังทอง ฝีมือแม่เค้า”
“ผักเยอะเยอะเนี่ย เป็นอาหารโปรดของพ่อ กินผักอายุยืน คนก็อายุยาว”

วิภา

(ขณะตักข้าวกล้อง ที่สุกใหม่ ใส่จาน)

“แหม... เข้านี้ แต่งตัวซะเรียบร้อยเลยนะ”

ใหญ่ กับ อ้า เดินมาถึงพอดี และ อ้าจะช่วยแม่

วิภา

“ไม่ต้องหรอกซะ เดี่ยวแม่ทำเองลูก”

“พี่ณีนาก็ดีแล้ว มาทานข้าว พร้อมๆ กันเลย มะ”

สุณี

(กำลังจัดเตรียม ออกไปข้างนอก)

“ไม่ล่ะจ๊ะ พวกคุณทานกันเถอะ ฉันต้องไปรีบพี่รง ที่เรือนจำ”

วิภา

(มองหน้า ใหญ่ และสุณี เพราะนึกขึ้นได้)

“เออ จริงสินะ”

สุณี

(พูดยิ้ม ทั้งๆ ที่น้ำตาคลอเบ้า ก่อนที่จะเดินจากไป)

“ฉันรอวันนี้มา 7 ปี แล้วนะ”

CUT

ฉาก:

ภายนอก / เรือนจำ ณ จุดปล่อยนักโทษ / กลางวัน : ดำรง สุณี

สุณี ไปยืนรอ ที่หน้าประตู พอประตูเปิดออก สุณี ตีใจจนร้องไห้ และวิ่งเข้าไปโอบกอดตัวรัก



ข้อความต่างจอภาพ

“ตำรวจ ถูกศาลตัดสิน ให้จำคุก ข้อหาค้ายาบ้า เป็นเวลา 20 ปี ”

“ด้วยพระมหากรุณาธิคุณ โปรดเกล้าพระราชทานอภัยโทษให้”

“ในฐานะนักโทษชั้นดี ลดโทษ เหลือจำคุก 7 ปี”

CUT

ฉาก:

ภายนอก / ศูนย์ฝึกอบรมเศรษฐกิจพอเพียง / กลางวัน : ทรงวิทย์

ทรงวิทย์ กำลังเป็นวิทยากร บรรยาย ให้กับศูนย์ฝึกอบรม

ข้อความต่างจอภาพ

“ทรงวิทย์ กลายเป็นสัญลักษณ์ ของการดำเนินธุรกิจแบบพอเพียง”

“ที่อุทิศตนเพื่อสังคม ยึดมั่นในหลักการ -ตัวอย่างที่ดี มีค่ากว่าคำสอน-”

V.O. (ใหญ่)

“ทุกคนก็เป็นมนุษย์ มีกิเลส ที่อยากได้ อยากมี อยากเป็น”

“แต่ถ้ารู้จักพอ รู้จักฟังตนเอง ฟังพวคนรอบข้าง ในบางเรื่อง”

“รู้จักประมาณตัวเอง ในบางครั้ง รู้จักปฏิเสธ ในบางครั้ง”

“ไม่สร้างความสะดวกอื่นให้กับคนรอบข้าง ในทุกๆ เรื่อง”

“แล้วเราจะฝันเห็นสังคมที่ดีกว่านี้ ไม่ได้หรือ”

“เพราะเราไม่พัก เราไม่เพียร เราจึงอยู่อย่างพอเพียงได้”

ขึ้นข้อความเครดิต ทีมงานสร้าง และผู้สนับสนุน พร้อมเพลง “พอหลวงไทย”

จบ.

เพลงประกอบภาพยนตร์

เพลงที่ 1 “ฟ้าใหม่ หัวใจพอเพียง”

คำร้อง-ทำนอง: สูดิน ชาวหินฟ้า

ขับร้อง: รัตนกนิษฐ์ ปิ่นธาทากุล

(ดนตรี)

มอง ออกไป ท่ามกลาง สายฝน โปรยปราย
 ไป ให้ไกล ให้ลืม ถิ่นที่ อทรร
 คูข้าว ในนา แล้วเอน กายหนุน ตักนอน
 เสียง เออราพัน เสียง คำอ่อนหวาน ไม่จางหาย
 เขาแรง แลกเงิน เป็นหน ทางเดิน ชีวา
 ลืมท้อง พุงนา มุ่งสู่ เมืองศรี วิไล
 เมื่อ มีเงินตรา เสพหา ความสุข ไร่-ไป
 เส้นทาง ทุกข์แสน ยาวไกล อบายมุข ทุกข์พา หลง ... ทาง
 อยากเอ่ยวาจา พ่อ ขอ โทษ
 เมียรัก อย่าโกรธ ที่คิด นอก ใจ
 ขอ สัญญา ขอ อภัย
 ขอเป็น คนใหม่ จนชั่ว ชี วิ
 บุญ ยังมี ชี้น ทางเดิน ถูกตรง
 อย่าง มั่นคง จนพัน ม่านหมอก โลภก็
 มุ่งสู่ เส้นทาง อยู่อย่าง พอ ดี
 เพิ่ม สีสันดี ชีวี ู่ ... วิถี ... บุญ ... นิยม

เพลงที่ 2 “ข้าวนาบุญ”

คำร้อง-ทำนอง: สูดิน ชาวหินฟ้า

ขับร้อง: ร้องหมู่ ร้องนำโดย รัตติการ ภัครเจริญ

(สร้อย) ขอขอบคุณ ๆ ๆ ได้กินข้าวบุญ มาจากนาบุญ ที่ใส่บุญบุญ
 กสิกรเป็นผู้มีคุณ ผลบุญนั้นก็มีค่า กสิกรรมมีผลเจริญ
 พวกเรามาฝึกฝนละ เป็นคนใจพระกล้าหาญอดทน
 เหล้าบุหรี่ปาให้เสียคน (ซ้ำ) ศักดิ์ศรีบ่ป่น ทุรนทุราย



อยากรวย ก็ไปซื้อหอยเมอร์ หลงละเมอ หวังลากก้อนใหญ่
สองมือ ขยันทำไป (ซ้ำ) ทำได้เท่าไร จ่ายให้นายทุน (สร้อย)

ฟังคนให้ได้พอดี เกษตรอินทรีย์ ปลูกหนึ่งให้เป็นไท
สารเคมี ก็ไม่ต้องใช้ (ซ้ำ) ให้อันตราย ต่อชีวิตดีๆ

สุขภาพเราก็แข็งแรง มาช่วยซ่อมแซม คลุกปุ๋ยอินทรีย์
ทำได้เท่าไร แจกจ่ายกันไปซี (ซ้ำ) ได้ใช้ปุ๋ยฟรี ปุ๋ยดี ปุ๋ยบุญ (สร้อย)

อยากจน แต่ไม่ยากจน นี่คือนคนผู้ยิ่งใหญ่
เป็นคนจน แต่รวยน้ำใจ (ซ้ำ) ทำกินพอใช้ แจกจ่ายเจือจาน

ชุมชนเราก็เข้มแข็ง มาร่วมลงแรงสร้างสมอุดมการ
อบรมกสิกรรมไร้สาร (ซ้ำ) ให้อยั่งยืนนาน สถาบันบุญนิยม (สร้อย)

เพลงที่ 3 เพลง “พ่อหลวงไทย”

คำร้อง-ทำนอง: สุจิน ฆาหินฟ้า

ขับร้อง: น้ำตาล น้าเพชร และ โอบาส ทศพร

พระภูมิพล ล้นเกล้าของชนชาวไทย

นำพาชีวิตเราให้ พ้นภัย ที่ไม่ต้องเสียด

เศรษฐกิจวันนี้ มุ่งสู่วิถีพอเพียง

แบ่งปันน้ำใจหล่อเลี้ยง ชุมชนของคนศรัทธา

กราบบาทพ่อหลวง แนบทรวง ขาบซึ่งตรึงใจ

สำนึกในน้ำพระทัย พระคุณเยี่ยมล้ำพรรณนา

ทรงวางแนวคิด ให้มีชีวิตพึ่งพา

สร้างสุขภาวะนานา อุดมสมบูรณ์ด้วยกัน

*กินอยู่ รู้พอ สืบต่อเจตนา

เลี้ยงชีวิตมีคุณค่า ศรัทธา ปัญญา สร้างสรรค์

รู้ซึ่งเหตุผล เป็นคน พากเพียร เรียนอ่าน

ซื่อสัตย์ ขยัน ยินยอม กล้าหาญ จริงใจ

ข้าขอเทิดทูน ตอบแทนบุญคุณพ่อหลวง

เลิกถก ละร้าย ทั้งปวง รักษาศีลเป็นธงชัย

พัฒนาชีวิต ไร้พิษสร้างภูมิคุ้มกัน

ฟังคนเป็นคนรุ่นใหม่ มุ่งสร้างทุนทางสังคม.